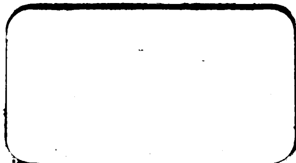

ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
SIGILLVM
VE
RI
TAS
CHRISTO ET ECCLESIAE

POESIE

Dušana Savy Pepkina.

SVÄZOK I.

TURČ. SV. MARTIN.

Tlačou kníhtlačiarsko-účastinár. spolku.

1876.

POESIE

DUŠANA SAVY PEPKINA.

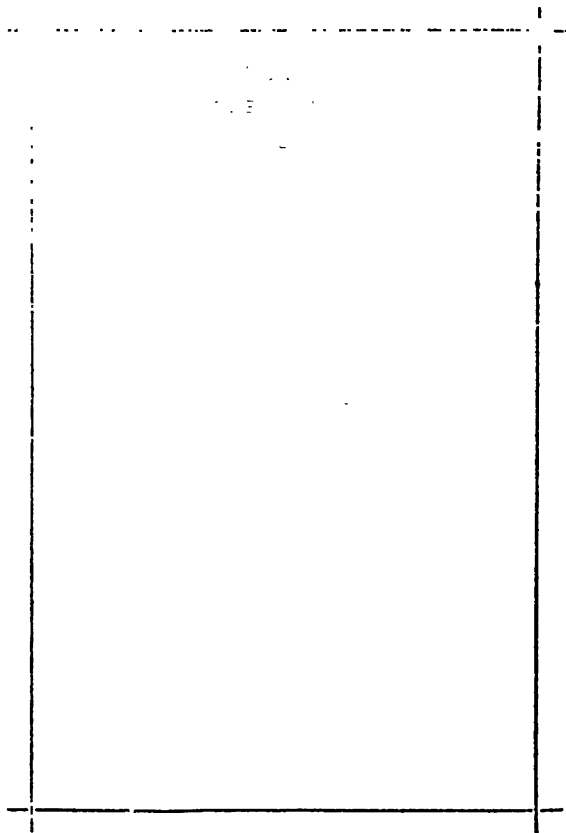

POESIE

Dušana Savy Pepkina.

SVÄZOK I.

TURČ. SV. MARTIN.
Tlačou kníhtlačiarsko-účastinár. spolku.
1876.

Osvietenému a Vysokorodému

PÁNU PÁNU

JÁNOVI GRÓFOVI Z HARRACHU,

c. kr. komorníkovi a c. kr. majorovi,

majiteľovi panstiev Sádová, Šluknov,
Jilemnice, Most nad Lietavou

atď. atď.

MAJITEĽOVI VEACERO RÁDOV,

vernému a vznešenému

SYNOVI MATKY SLÁVIE,

Milovníkovi slovanskej vzájomnosti,

Priateľovi, Podporovateľovi

a vysokému

MOECENÁŠOVI LITERATURY SLOVENSKEJ

atď. atď.

s nadšením, vrelou a hlbokou úctou

venuje

Dušan Sava Pepkin.

Po toľkých zápasoch slovenčiny,
Po neistom sem tam klátení,
Našich literarných snažení,
Či už raz nevznikne život iný.

Palárik.

Žiadne napadnutie neni tak citedeľné, jako na jazyk materinský.

Gr. Apponyi v ríšskej rade r. 1860.

Krváca srdce moje, kedykoľvek u prosred tých mnohých trpkostí, protivenství, krivd a prenasledovaní, ktoré my Slováci — snaď ten najnešťastnejší národ pod slnkom — od iných neslovanských národov od nepamäti sveta snášať musíme.

Dr. Andrej Radlinský.

Jestli Slovák jako Slovák dobrým vlastencom — podľa krivého súdu nepriateľov — neni, tak jako odrodilec, podľa súdu zdravého rozumu pravým vlastencom tým menej byť môže.

Mikler.

Die Liebe zur Nation ist von der Liebe zum Vaterland derweit entfernt, wie die Zunge vom Herzen. Demokryt. (Karl Maria Weber.)

Potlačovanie reči zapríčiňuje každému členu národa takú boľasť, jakú by asi cítil, keby mu bol jazyk skutočne z hrdla vyrvaný; len surovci sú toho schopní, dopustiť sa takého zločinu na celom národe.

Schäffle.

Ťažko tú reč milovať sa zdá, milovať ju započni,
Hneď sebe už dve k nej srdca žádati budeš.

Kollár.

Moje piesne.

Piesne moje sú prúd čistý, — perlistý,
Vidín mojích tvary plynné, — nevinné,
Sú tok citov rúznych jemný, — príjemný,
Sú vlnenia niader smutné, — mohútne.

Piesne moje sú pokoja, — i boja,
Výlevy krotké návalov, — i žialov,
Sú tlumačia srdca živí, — i cliví,
Sú prívaly mysle bujné, — i čudné.

Piesne moje sú rodné, — prírodné,
Sú žitia môjho vence, — pupence,
Sú perly z hlbín skvostné, — milostné,
Sú ozvena ducha hlučná, — i zvučná.

Piesne moje sú tok jemný, — tajemný,
Sú búrneho môjho ducha, — predtucha,
Sú vyšších vzletov myšlienky, — vspomnienky,
V nichž hýbe sa voľno duch plodný, — slobodný.

Oj zaleťte piesne
Svetom Slávy dcéry,
Krieste tam, kde klesne
Duch nádeje, viery.

Ku vám bratia, sestry,
Ku slavskej družine,
Ohlas mojích piesni,
Z hlbín srdca plyne.

Z čistých vidín ducha,
Dala vás moc prajná,
Rada na vás slúcha,
Vila Tatry tajná.

V lone bájnej Tatry
Zora vás splodila,
S uľúbením patrí
Na vás matka Vila.

A z tých Tatier bájnych
Zaleťte v kraj zjavov,
Z tadial všetkých vzdialnych
Pozdravte mi Slávov.

Vám oddávam moje
Všetko bratia, devy,
Všetko čo mám, to je:
Tieto moje spevy.

NA LUTŇU.

Dľa J. Bajzy.

Zaznej lutňo drahá
Čarovnými spevy,
Kúzli srdcia chladné
Trudnými výlevy.

Znázorňuj rozbroje
Mládeneckých citov,
Kresli povážlivosť
Povetrných bytov.

Krehký život ľudský
A nestálosť sveta,
Smrť a jak mladistvé
Vädne útle kvieťa.

Pej žiale, radosti,
A lásky zápasy,
Milej sivé oči,
Gaštanové vlasy.

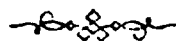
Kvetnisté lúčiny,
Predrahú slobodu,
Pej premilé jaro,
A krásnu prírodu.

Tam, odkial sa modria
Karpatov strminy,
I z kadial sa valia
Dunaja bubliny;

Rozpál za reč a vlasť
Verné srdcia ľudí,
Nech sa duch národní
Všade v niadrach vzbudí.

Či keď sa ti piesňou
Tvojou duch okreje,
Či keď sa želanie
V prsiach ti rozleje:

V novej Olympii
Nehľadaj odmeny,
Bo žiale najkrajší
Veniec ti zamení.

NEROZUMIE MŇA SVET . . .

Dľa Alex. Petőfyho.

Nerozumie mňa svet,
Po vôli mu nenie,
Že mojej pieseňky
Dvojaké je znenie?
Že jak môžem teraz
Prespevovať žalosť,
Keď som len pred chvíľkou
Takú javil radosť.

Človek a občan som,
Jak človek šťastlivý,
Jak občan ľútam si
Osud vlasti ľavý.

Hneď zaplačem, keď sa
Zamyslím v dievčinu;
Hneď za vlasť slzy mi
V žiale sa rozplynú.

Na niadrach mám lásky
Kytku kvetinovú,
Na hlave však vlasti
Korunu tŕňovú.
Tu na lutňu z čela
Krupaj krve zpadne,
Tu nevonný lístok
Z kvieťa kytky zvädne.

ORGAN.

Laudate eum in tympano et choro:
laudate eum in chordis et organo.
Žalm 150.

V chválospevoch duša naša,
Nech sa voždy k Tebe vznáša,
Pane Otče nebeský! —
Večne more i nebesá,
Láskou večnou nech zaplesá
V Tebe každý tvor zemský.

Pri chválospevoch kresťana,
Tebe Pane zvuk organa,
Nech navždy zvelebuje;
Daj ať naše zbožné hlasy,
Jeho sprievod na vše časy
Ku Tebe uvodzuje.

Čo v srdciach našich cítime,
Však žiadosť nevyslovíme,
Nech doplní jeho zvuk; —
Na harmonné jeho tóny,
Nech sa večne ku nám skloní,
Požehnanie Tvojích rúk.

Chlapec u prameňa.

Dľa Fridr. Schillera.

U pramieňka sedel chlapčok,
Veniec plietol si z kvieťa,
A díval sa, jak do vodných
Vlniek ruže mu letia.
Jak tie vlnky, tak tiež miznú
Žitia môjho hodiny;
Tak aj hynie moja mladosť,
Jako tieto kvetiny.

Nepýtaj sa, prečo smútim
V mladom svojom živote,
Všetko teší sa a ufá
V jarnej kráse čerstvote.
A však tisíceré hlasy
Vo prírody ozvenách,
Veľkú ťarchu mojich bôľov
Budia v srdca hlbinách.

Jedno je len, po čom túžim,
To je moja milená.
Ona je aj blízo pri mne,
Aj na veky vzdialená.
Bôľne po nej rameno striem,
Nemožno ju dosiahnuť;
Zaplačem si, a však niadra
Nemôžu mi utíchnuť.

Podže dolu moja ľubá,
A opusť tvoj pyšný hrad,
Dovoľ mi tie kvety jarné
V náručie ti nasypať.
Čuj, jak prameň šumno hučí,
Vetrík lístočkom hýbe;
Miesta dosť ľubiace duše
Majú v malej kolibe.

ŽAMILOVANÉ MORE.

Od **Alex. Petőfyho.**

Zamyslená sedela u brehu
Mora dievčina mladušká, milá,
Na milého čakala a z tisíc
Nezabúdok venčok preňho vila.

Na západe hviezdy zligotaly,
Jednak more z toho nezmúdrelo;
Radnej na devušku pohliadalo,
A vlnkami takto zašumelo:

„Aj! jak s' švárna, aj jak ťa milujem!
Poľutujže moja, zblíž sa ku mne,
Skúp sa vo mne, — a prešťastné budem,
Ak len prsia poboškám ti šumné.“

„Zblíž sa ku mne, švárna devušenko,
Ku mne schýľ sa, — staň sa mojou žienkou;
Ozdobím ťa, jak nižiadnej kňažnej
Nezdobily čelo skvosty vencov.“

„Do kaderí tvojích vpletem perly,
Perly čo len v hlbinách mám drahé,
Jasným bleskom tie zaslepia mojích
Závistníkov okále neblahé.“

„Lež nie, — teba nesmie vidieť živý!
Radnej zaraz odnesiem ťa z ťato,
Na ďaleký ostrov, kde žiť v slasti
A nohama môžeš šliapať zlato.“

„Tam každý potôčok je sťa dúha,
Jako striebro čistunký je vozduch,
A na poli v každom okamihu,
Krajšie kvietie vyvodí tajný duch.“

„Tam krajšia je noc než tu deň jasný,
Milšá zima, než tuto dve letá,
Ptáci sťa páper — najľúbežnejšie
Pejú tam, driev než ku zemi zletia.“

„Schýľ dolu sa ku mne krásavico,
Smilovanie maj so mnou srdečné,
Na východ na sihoť ťa zanesiem,
Tam milovať budeme sa večne.“

„Posaď do šajky tej tu sa ľúba,
Ukolíšem na vlnkách ťa mojích,
Driev než ráno zbudíš sa zo spánku,
Tam sa najdeš na sihotiach tvojích.“

Tak bláhalo more ľútostive,
Lež srozumeť nechcela vravoru,
Neslúchala deva túžby tajné,
Neverila prosiacemu moru.

Za tým venčok z nezabúdok zvila,
Prišiel za tým milenec dievčiny,
Zazrelo ho more, — so žiarlivým
Zastonaly hurtom jeho vlny.

Lež aby viac bolo mohlo vidieť . . .
Zmizli oba za kroviny, šúštie,
Ukryli sa za zelené listie,
Tmavočierne oblakov hmly husté.

Na druhý deň na vlnkách so šajkou,
Odvesloval preč šuhaj mladený,
Dobrou mysľou a spokojné more,
Zanieslo ho do ďalekých zemí.

„Hybaj, myslelo si ono v sebe,
Mnoho šťastia prajem ti na cestu,
Smrteľna však bude ti hodina,
V ktorej objať chcel bys zas nevestu.“

„Teraz rýchlo odveslujem s tebou,
Bo na dlho zanechávaš devu,
Jak uhliadnuť chcel bys ju však z novu,
Oj! neujdeš mojich vlniek hnevu.“

Deva skoro na miesto zas prišla,
Tam kde vila veniec pre mládenca,
V roztrhaných kaderách jej vlasov
Už len kde tu boly kúsky z venca.

Pod šírym zas nebom stála deva,
Zrakom divo merajúc končiny,
Jako sokol, keď plachú hrdličku
Honí sem tam z krovia do kroviny.

„Niet tu. Pošiel, — pošiel on na veky,
Nešťastnicu sklamal a zanechal;
Opustil ma, aj mňa . . . Bože drahý!
V haňbe nechal a potupne sklamal.“

Tieto s hnevom načúvalo more,
Žialom plačúcej nárekу devy,
Až sa mocou hlbín jeho všetky
Rozvlnily razom morské zlevy.

A za šajkou s besom sa pustily,
Za svodičom zúfalej dievčiny,
Až ho náhle zdrúzgaly, so šajkou
Pohltily bezedné hlbiny.

Rieklo more: „Čo si počneš, povedz,
Kam sa podieš, ty ubohé dieťa?
Sklamal ťa ten, jehož ty miluješ,
Miluj mňa včul, ja milovať chcem ťa.“

„Na čo tebe žitie zhanobené?
Vrhni radnej do môjho sa lona,
S tebou pochovaná bude tvojej
Strašnej haňby i poslednia tôňa.“

Srozumela teraz deva moru,
Pocítila ťažkú srdca ranu,
I skočila do mora, — a vlny
Pochovaly ju a s ňou jej hanu.

Osman.

V krutom boji Osman stojí;
Čata už už v boji hynie,
Allah kérim![1]) Osman zvolá
Kolom v šírej pustatine.

Sparno sťa by v peci, — v prachu,
V dyme, v krvi mužstvo brodí,
V úteku sa čata plazí,
Z borby kto môž' ten uchodí.

Cez rieku sa stá už plavia,
Osman takže do vĺn skočí,
A za mužstvom sťa by sokol
Smerí svoje ľúte oči.

V boji nádej on netratí,
Ač i prápor v cudzej moci,
Allah kérim! Allah akbar! [2])
Za mnou sa razom otroci!

Mahmed prorok veľký s nami,
Vy ho všetci zbožne ctíte,
Napred stúpaj! vraz na vraha!
Osmeluje mužstvo zbité!

I razom odsekne mečom
Koňovi chvost v tuhom boji!
A na pyku ho nastrčí:
Teraz za mnou chlapci moji!

Novou silou, novým duchom,
Udre Osman na víťazov,
Rúbe, seče z boka na bok
Nepriateľa novou zkazou.

Už sa zmrká, v tienu mračien
Znovu mládnu turkov sily,
Nové víťazstva prápory
Kynú zo spadlých mohyly.

Moji ste vy chlapci statní,
Osman v ohni živo zvolá,
Borba táto slávna bude,
Tá po mojej vôli bola.

Víťazov množstvo naslúcha,
Čo skončili boj krvavý,
Temno z pod kopýt ozýva
Hlas sa ranených chraplavý.

V boji chrabrý nepriateľom
Jak živ chabo nepodlieha,
Mahmed akbar! Allah kérim!
Nocou v púšti sa rozlieha.

KDE DOMOV MÔJ?

„O dolce Neapoli,
O Suol Beato!"

Kde domov môj?
Čuj, jak žblnkotavý prameň,
V penách zráža sa o kameň,
A jak šuští listie hory?
Čuješ-li ptáctva vravory?
Jak milostne všetko volá:
Aj spanilé tieto kraje
Sú Slovensko domov môj.

Kde domov môj?
Čuj, jak sa Váh v penách luní,
Jak milostne spev diev zuní,

A jak pasákov tu stado,
Pasie sa po briežkoch rado; —
A tento kraj utešený,
Je Považie domov môj.

Kde domov môj?
Tam, kde ku nebesiam hrady
Čnejú svoje pyšné vňady —
Kde každá hruď svetu známa
Je v dejinách trúchlodráma —
Aj! kde tento kraj je slávny,
Tam Slovensko domov môj.

Kde domov môj?
Tam, kde vetrom smrek sa chveje,
Tam, kde slávskych predkov deje,
Matka svojeti spomína,
Aj tam ľúba má otčina,
Tam vlasti moja milená,
Je Slovensko domov môj.

Kde domov môj?
Tam, kde každý ker, vrbina,
Každá sosna a výšina,
Sú detinstva môjho raje,
Tam, kde osud sám ti praje,
Tam, kde tento kraj nad kraje,
Je Slovensko domoj môj.

Vlastimil a Rodoľub.

Die Liebe zur Nation ist von der Liebe zum Vaterland derweit entfernt: wie die Zunge vom Herzen.

Demokryt.

Bračok ľubý nech že vraví,
Kto chce čo chce si chová,
Že sú tak zvaní panslávi
Nectní vlasti zradcovia.

Kto nechová lásku k rodu,
Ten nemôž' byť vlastenec,
Kto nežiada si slobodu,
Ten horší je jak štenec.

Prevrátenosť iba smyslov
Rodoľubstvom povrhá,
Ten patrí do rodu syslov,
Kto reč ustám odtrhá.

Mrtvá hruda je bez ducha,
Duch národom len vane,
Ktorým vlasťou sú len bruchá,
Podliak bol a ostane.

Neodlučuj lásku k rodu
Od lásky ku otčine,
Tým fušuješ len prírodu,
Ktorá k sebe ťa vine.

Bez národa je vlasť ľubá,
Čo je leto bez ruže,
Vlastimil bez rodoľuba,
Je sťa telo bez duše.

Oj Slovensko moje . . .

O bracia! czem kraj własny, jeśli nieczujecie?
Opuście go na chwilę a będziecie czuli.
Stefan Garczynski.

Oj Slovensko moje drahé;
Tys mne nado všetok kraj,
Tys mne nado všetkú zem,
V tebe žitia môjho raj,
Teba nado všetko chcem,
Oj Slovensko drahá zem.

Oj Slovensko moje drahé;
Slovensko premilené,
Ty môj život, ty môj svet,
Ty Bohom mi súdené,
Ty si ducha môjho vzlet,
Oj Slovensko ty môj svet.

Oj Slovensko moje drahé!
Slovensko ty jak nebe,
Plné utešených vňád,
Rozkošou sa vždy v tebe,
Kochám nado všetko rád,
Oj Slovensko plné vňád!

Lazar.

Resurget frater tuus — et omnis, qui vivit,
et credit in me, non morietur in aeternum.
Slová Krista u sv. Jána v kap. 11.

Aj! tisíc rokov znáša mohutný
Národ Slávsky trpký lôs žitia,
I včil sa moriť ho neštítia
Neprajníci a vrahovia zrutní.

Či pokoril sa sťa otrok smutný?
Či tie zlomia ho vlnobitia?
Nie! — že žije trpko to cítia,
I závidia vrahovia ukrutní.

Oj bol hrozný naň svet tento kazar,
Bil ho, — ač sa od neho učil,
Ač z Slovákov ukoristil Bazar.

Po stoletiach žije Eleazar,
Ač ho stále vrah mŕzkal, mučil,
Na vzdor tomu vstal sťa z hrobu Lazar.

KRIVÁŇ.

V lône Tatier nebotyčných
Stojí hrdý Velikán;
Ku oblakom, k hviezdam jasným
Pne sa kráľovský Kriváň.

On Kriváň vrch veľký, pyšný,
Storočia tak stojí sám,
Pod ním domky jak by stado,
A sťa pastier stojí chrám.

Silně čelo pevná kryje
Skala, jedle a duby,
Jedon z týchto rachot hromu,
A však jeho nezhubí.

Na ňom hore vo skalinách
Sídli kriedlatý sokol,
V nad oblakoch vo výšinách
Kruhy točieva orol.

Nad Kriváňom často čierne
Mrákavy sa sháňajú,
Nehne sa však, trebárs mračná
Hromy doňho metajú.

A tak, jak ten Kriváň stojí,
Tak slovenský národ náš,
Kriváň nebotyčný nad ním
Od vekov už drží stráž.

Jak on veľký, tak veľké sú
Slávske rody, slávsky kmen,
Stojme bratia tak vo viere,
Jako v búri Kriváň ten.

Viera keď nám bude riadiť
V niadrach našich rodocit,
Tenkrát bude Kriváň veľký
Náš a nášho rodu štít.

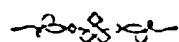
Na Kriváň.

Pyšný nad kolískou Slávy
Kriváň pne sa do hora,
Pôvabné naň z obzora,
Žiara slnka ranné zjavy,
A on v čarokrásnom stojí
Blesku ranného závoji —
Velikán nakrívený,
Tatrami ovenčený.

Nad Kriváňom zašly chmáry! —
Aj to velebný pohľad!
Na Kriváň, keď plný vňád,
Vrchol jeho deň ožiari —

A on skvie sa v rannom čase
Vo úplnej svojej kráse, —
Keď ho v nový čerstvý deň,
Vskriesi chladný nočný sen.

Noc tiež prešla na obzore
Slovenského národa,
Z poza hôr mu vychodia
Znovu žitia zlaté zore; —
Nad neuznalosťou sveta,
Víťaz stáva sa osveta,
Rodoľubstvo, pravý boj,
Oslávia mi národ môj!

Poznanie moci Božskej.

Coeli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum.
Psalm 18.

Bračok ľubý! hľaď do neba,
Keď sa blysnie hviezdami,
Tie ťa upomenú voždy:
Že je Pán Bôh nad nami.

Hľaďže, jak je ticho všade,
A vše v spánku spočíva,
Jak million tých jasných hviezd
Na zem tajno sa díva.

Povedz: ktorak na oblohe
Vzaly sa tie telesá,
Kto ozdobil tak čarovne
S nimi v noci nebesá?

Hliadniže len kolem seba,
A skúmaj vždy pozorne,
Ver, že je Bôh, čo vše stvoril,
Svedčí noc tiež výborne.

Uč sa bračok, uč sa poznať
Tvorca všetkej bytnosti,
Veď ho poznáš každú dobu,
Len ho poznaj z vrúcnosti.

Jarné radovánky.

Zavždy duch môj z rána — za rosy perlistej
Myšlienkou sladkou svieže sa okrieva;
Keď zaletí v dialku doliny kvetnistej,
A sťa dúha v rúž sa vône rozlieva
Zlatý slnka lúč — jenž od krystala rosy
V siedmych sa bleskoch velebne odráža, —
V prsiach mojich blažené city roznosí,
A bôle sa slasťou nebeskou svláža.

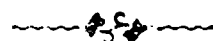
Voľnej hneď pozerá zrak očiek slzavých,
Keď ty jaro ľubé, v kráse sa zjavíš;
A v mládenskom rúchu, v laliach mihavých,
Čarovne Slovenska kraje osláviš,

Hneď už pieseň z krovia slávika zahučí,
Zas Zephyr chladunký z ticha povieva,
A duch môj vtedy, v tvojom búva náručí,
A v čerstvote tvej sladno sa usmieva.

Keď zrak môj prenesiem po pestrej lúčine,
A v nadšenej jej zanorím ho kráse;
Vtedy hlas môj v pieseň rodu sa rozvine,
Každá hneď žilka vo mne hrá v súhlase.
Vonný balzam kvieťa jemne sa roztriasa
A vanie šumné dolinkou ho nesie,
Trúdne niadra moje od neho vlnia sa —
Všetko je rado v tak sviatočnom plese.

Sotvaj že slniečka pruhy rubínové
V hladine vod kúpať sa počínajú;
Už smele z niader kvetín včelky mädové
Sladným nektarom brúška napájajú. —

Všetko tenkrát jása v bujarej prírode,
Všetko sa len teší v raňajšej zore —
I ja sa tiež teším, — túžim po slobode,
Však túžba moja lpí — v obrazotvore.

Lastovičkám.

Wann die Schwalben heimwärts zieh'n.
Nem. pieseň.

Lette „s Bohom“ — lette moje —
Preč zas od nás v cudzý svet, —
Vám len jaro vždy ľúbo je,
Kraje, v níchžto zimy nieť; —
Poletujte, — na rozlučnú
Zaštebocte avšak hlučnú
Pieseň: „s Bohom“ — ešte raz,
„S Bohom“ šťastne lette zas.

Húfno drahé sbierate sa —
Po vážách — sa točíte;
Bolí vás to vari, že sa
Žialne s nami lúčite.

„S Bohom“ teda, — hoj! za more
Lette vo spoločnom sbore
Do krajov, v nichž plný krás
Krajší svitne deň pre vás.

Už letíte —; plujte „s Bohom,“
No však smútno tu bez vás.
Len pustá nádej zálohom
Po vás kochá dušu v nás; —
„S Bohom“ — aj už preč letíte —
A žalostne šveholíte:
Bratia naše tušenia
Vravia nám: „do videnia.“

JÁNOVI HOLLÉMU.

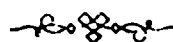
Slávme slávne slávu Slávov slávnych.
Kollár.

Večne opustils nás pevče ľubý,
Aj stíchly tvoje nežné spevy,
Stíchly tvojej lutne výlevy;
Aj neslýchať viac spev tvoj cherubý.

Ktož nám teba pevče slávny vzbudí?
Aj kto duši našej uleví?
Kto skrotí búrne žitia zlevy?
Keď tvoju lebku hniloba hubí.

V dušách našich tvoja duša žije,
Ač kosti tvoje v zemi ležia,
Však potomstvo veniec tebe vije.

Nuž spi večne spánok ty blažený,
Bystrého u Váhu pobrežia,
Sláva tvoja nikdaj sa nezmení.

ŠŤASTIE ČLOVEKA.

Od **S. Goszczynski-eho.**

Prišiels na svet jako dieťa;
Matka v láske caluje ťa,
Príroda o závod klade divy,
Všetko víta ťa veselo,
Každý teší sa ti vrelo,
A ty odpovedáš plačom,
Plačeš! nevediac za čím a za čo?
Vídať, nebudeš šťastlivý.

Prežiješ mládenca letá,
Trháš, všetko žitia kvieťa;
Sťa príval búrny, — sťa víchor divý.
Rozkoš sama ťa rozháňa,

Pekná, sťa anjel kochaná,
Chce, jak šťastia, srdca tvojho.
Ty jednak túžiš! za čímže? pre koho?
Vídať, že nie si šťastlivý.

Dosiahnul si silu muža;
Náruživosti ťa súžia,
A tys skrotil zápal veku búrlivý,
Máš pevné tvoje zásady,
Vládzeš veľkými poklady,
K ochrane sláva ti stojí.
Čo ťa však jednak rmúti, nepokojí?
Vídať, žes predc nešťastlivý.

Choroba veku nemilá,
Ku zemi zrost tvoj sklonila;
Zapadly oči i hlava sivá,
Včul si ešte nešťastlivý.

. . . .

Nie, riekne duša, vlas sivý,
Sú kvieťa iného žitia,
Hlava sa chýli do zeme rozvitá,
Ta idz, tam šťastie prebýva.

Fijalka.

Od **Boleslava Zaleski-eho.**

Badám ťa, badám po vôni
Mäkučkej maznúchu trávy!
Darmo — kdekoľvek si v tôni
Zrak môj ťa najde čäkavý.

Kdežes o kvietku kochaný?
Aj! tu vykúka — jak milý! . . .
Jak ja samotný, neznaný,
Túli sa v tienu mohyly.

Vítaj na mieste želanom
Vesny nádobný miláčok!
Skvieš sa v blesku malovanom
Sťa jasný noci mesiačok.

Ó! dám prítulok ti milší,
Kolibu zrobím ti z krovia,
Budeš mi kvietok spanilší,
Tu chýžka pred srieňom ťa schová.

Na pestrom kvieťa čalúne
Budem si sedeť veselý,
Budem vás mať oboch na ume,
Dumať o milej čas celý.

Poviem, z jakej pobúdky
Divá pustina nás vábi:
I prečo cit náš nie prudký
Nehľadá svet ten chabý.

Lež ty tak pekný i svieži,
Moja ťa ľúbi milenka,
Od oboch hold jej náleží,
Ztrhnem! i zviažem ťa do vienka.

Vyrvem, vsadím do nádoby,
Slzami skropím lístky tvoje . . .
Dvoch milencov, dve ozdoby,
Budem si chovať oboje.

O čo za rozkoš veselá!
Videť Rozinu svevoľnú . . .
Oči rozkoše podelia
Rozkoš v duši mej nevoľnú.

Túli tvár do mňa milunkú,
I hubičkou ju zakrýva,
Lež ty dobu tak krátunkú
Žiješ a ona tak tklivá.

Ona tak dobrá i tklivá
Neschváli tej nepeknosti,
Možná divno sa zadíva?
No to až budú jásoty!

Už ťa neztrhnem kvietku vrúci,
Zimnou poj rosou sa z lesu,
Tok slzí horký, horúci
I tvoje ho lístky neznesú.

VOJANSKÁ.

Hrdý som si vojín v zbroji,
Nedám môj stav za jiný,
Za vojákom v peknom kroji,
Požmurkujú dievčiny.

Mám kabátok pekný, biely,
Dievča v blízku keď zočím,
Šabličkou z kutej oceli
Parádne si pokročím.

Šnorovačky vkusné krásia
Moje rúcho bez špiny,
Srdce potial vo mne jása,
Kým mám vínko, dievčiny.

Dievčiny mi slasťou žitia
Sladia doby pokoja,
Vínkom v krvi ohňa skrytá
Žila prevrie do boja.

Mám dievčiny krásou ladné,
I groš v kapse zazneje,
Dievča šumné, vínko sladné
Myseľ, dušu okreje.

Nečarujem moje miesto,
Nedám môj stav za iný,
Pokial vínko i groš jesto,
Pokial jesú dievčiny.

Jako plachá srnka.

Jednúc šiel som po poludni
Prejsť sa von z osady,
Šiel som kolo ohradenej
Kvetnistej zahrady;
V nútri zočím púpä nežné,
Dievčinu sťa tŕnka,
Pozdravím ju, ona zmikla,
Jako plachá srnku.

Nič to, myslel som si v sebe,
Neujdeš mi za to,
Dočkaj! kým sa neobjavíš,
Neodejdem ztato,

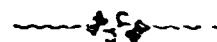
Ona vskutku vyšla zase
Ukázať sa venka,
Jednak zmizla mi zas očiam,
Jako plachá srnka.

Hej, tie očká, jako trnky,
Nezejdú mi z umu,
Pristaly by hoc na jakú
Kniežatskú korunu;
Vojdem, myslím, do pokoja,
Keď je sparno venka,
Lež ona zmizla zo sieni,
Jako plachá srnka.

Neskôr oznajúc sa so mnou
Dievča krásne, mladé,
Často spolu sedali sme
Samotní v zahrade;

Nechaj pocaľujem teba,
Ľubá devušenka, —
Lež ona driev vyšmikla sa,
Jako plachá srnka.

V nedeľu som od oltára
Vzal ju za ženičku,
V nedeľu mi dala prvú
Srdečnú hubičku;
Teraz som jej, s dušou s telom,
Ona moja žienka,
Teraz caľujem ju, — ona
Je však krotká srnka.

JARIENKA (Primula veris).

Vítaj mi, kvietku, — vítaj môj spanilý,
Prvotný Vesny milej ľubý zvestoň,
Chladné ťa vetrov kvapočky skropily,
Zvlaž sa rannými slnka pruhy aspoň;
V tebe ja kvietku, rád sa včul pokochám,
Tebe srdečne vítajúc vítam.

Usmej sa drahý odletý chladným snom,
Čerstvých ťa vetrov uspí vánim šumot,
Jasavý z listia buď z hniezda pod kríčkom
Jemný slávika zaprúdi ti klokot;
Zemskú slasť zakusíš vo trávičky lône,
I chladné stromkov zaclonia ťa tône.

Keď včielky z kalíška ťarchu ti odberú,
Útlymi ústkami teba pocaľujú,
I zore červené velebne k večeru,
„Dobrú noc“ s hviezdami tíško ti zvestuju:
Na pokoj bez žialu časne sa odberieš,
Pod trávku lístočky svoje rozosterieš.

Okriaty rosičkou ráno staneš hore,
Hneď nebe milým líčkom ti zavíta,
Spevu, krásy rannej celučičké more,
Čis sladno spočíval, na porad sa zpýta.
Všetko sa ti teší, žes šťastne zavítal,
Bodaj by som večne i ja tiež tak snival.

SESTRÁM RODU MÔJHO.

Hej len tá reč je milá, čo učila matka;
Hej vernému vlastencu v ústach jeho sladká.
Nár. pieseň.

Aj! povstaň sťa búrne mora zlevy,
Vznes sa rode na dráhe večnosti,
Napred k blahu za rod rodnie devy,
Ta, ku blahu našej budúcnosti.
Ku zveľatku dal vás Bôh potomstvu,
Kraz vás by sa rozmnožoval národ,
Kroz vás život, keď odmrštil pomstu,
Zložil v niadra vaše státov zárod.

Vy ste dcéry rodu chudobného,
Či však nectí dieťa i-žobráka,
Keď ho splodil ač i ubohého,
A odchoval sťa pták v plúšti ptáka.

Keď vás choval za občanky sveta,
Buďte mu tiež podpory palicou,
Veď nie haňba chudiaka byť dieťa,
Lež je sláva, ak si mu pravicou.

Láskou dievky viňte sa k národu,
K manželovi sťa verné manželky,
Vy s manželom neste i nehodu,
Bo po boji stane sa on veľký;
Odblesk jeho je i na vás skvelý,
Bo na jeho pravici sedíte,
Váš je verný manžel národ celý,
A bude tým, ak ho zbožne ctíte.

Iba v matkách, v matkách dietok rodných,
Je životná sila bytu, slávy,
Vy chovajte rodu synov hodných,
Zošlechťujte dietok vašich mravy;

Kroz vás zmôcť sa môže sťa Atheny,
Národ skvitnúť sťa Rimanov ríša,
Len ozdobte budovy tej steny,
Z nichžto zrastnú potomci Mojžiša.

Ľubé sestry, sestry slávov rodných,
Milionov roztratených v svete,
Pobratimcov četných, slávnych, hodných,
Na všech sveta končinách najdete;
Aj! chlúba tak četnú mať rodinu,
I slasť v krvi tak slávnej pôvod mať,
K vašemu sa srdcu všetci vinú,
Sťa brat k srdcu sestry, sťa k synu mať.

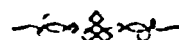
Sestry moje, vy slovenské devy,
Verné buďte oproti svojeti,
Vy budete rodu vášho Evy,
Vy skriesite z hrudy nové svety;

Vy stvoríte z lesov skvostné kraje,
V divej púšti milostné Arkády,
Kroz vás vstanú z bludov nebe, raje,
Nové štáty, nové Eldorady.

Hore družky, napred k cieľu blaha,
Chopte s Božou pomocou sa práce,
Veď spoločná iba stavia snaha,
Obelisky, Sultanov paláce;
Veď len iba z nízkeho môže vzriasť
Na veliký národ mocou slávny,
Ruhača môž sťa Dániel z hlavy striasť,
Kto je s Bohom a na duši mravný.

Nože čiňte skutky dobrodenia,
Na národe z jehož krve ste vy,
Čiňte to, čo v prírode stvorenia,
Ľubte národ, milujte ho devy!

Však tá obeť, júž vy donášate,
Je dľa zákona Boha, prírody,
Najkrajšieho venca sa doznáte:
Ak kroz vás rod znovu sa prerodí.

Večer.

Slnka ľúbežná zachodí za vrch žiar;
Tôňa z hôr šíri v dolinách sa stejne;
Temný pás z tôň vŕb v zelenej sa dialke
U brehu končí.

Aj zenit tiež v žiary sa stejne splýva
Už s azúrom sred neba; len samá už
Kolkolom nastúpila tiško vážny
Príroda smútok.

Už nečuť spev slávika; hluk nečuť viac;
Už radostný žníc v poli ohlas omdlel;
Jemný píšťal hlas deva tajno slúcha
V mysli pozorná.

Kriedlatý bruk na stene odrazí sa;
Vôňu ľúbežnú fijalek zefyr dial
Odnesie; sviatočne zvonov hlas už mier
Zvestuje vôkol.

Ztíchly už zvučné spevy, dávno i hlas
Odznel už píšťal v dolinách pasákov;
Len myseľ zbožná moja vrúcne vznáša
Ešte sa k Tvorcu.

Moja mať.

Madrigal.

Niosła mi pomoc w potrzebie,
Stała się pierwsza godną mych hołdów na ziemi;
Ona mnie wykarmiła piersiami swojemi,
Uczyła mówić co ranek pacierze,
I umocniła w niepomylnej wierze;
To matka moja.

Winc. Smaczniński.

Len ona, len sama je mi milovaná;
Ona od kolísky je moja ochrana;
Ona nadovšetko je mi vždy vítaná;
Ona učila ma modliť večer, z rána;
Ona vychovala ma tiež za občana;
Ona utvorila tiež zo mňa kresťana;
Za to kochám ju viac, než všetky imania;
Bo ona mať moja, — mati rozkochaná.

Pred mojím okienkom.

Pred mojím okienkom lipka kvitne,
Keď ráno z poza hôr slnko svitne,
Či mi moja milá,
Milá a premilá,
Ruku stisne.

Povedz mi má milá, či z večera,
Môžem prísť ku tebe, jako včera?
Či mi dáš hubičku,
Keď uzriem hviezdičku,
Od severa?

Keď mesiac nastane, vyjde nový,
Mesiačok a roj hviezd purpurový,
V srdečnom objeme,
Zase si povieme:
Že sme svoji.

LIPA.

**Idú chorí, strom ten dá im lieku,
Idú lační, strom ten dá im mädu,
Ustálemu dá chládok človeku,
A varytom krotí ľudstva biedu,
Bosým núka svoje pružné kôry,
Vedno viaže, čo sa rozpadalo,
Venčí slávopejcov slávne chóry,
Zdobí, čo sa v hroby poskladalo.
Tône stlaje k večných svetiel stánu.**

Andrej Sládkovič.

*Dávno posvätný bol Olympu v Récku
Strom bohov vládnych zelená oliva;
V Ríme slávnych vavrínovými rodcov
Venčili venci.*

*Dub si germánsky vyvolil za obraz
Rázny národ; len lipa strom slovanstvu
Vzor je posvätný košatá, budúcej
Národa slávy.*

Rozkvitaj môj národe, môj ty ľubý
Slávy, jak bujnej lipy kvet vydávaj
Vôňu, rozmáhaj sa a čiň prezdarný
Pokrok a skúšky.

Tys zvolil bujnú lipu vzor si za svôj,
Vážte tehdáž roztomilí rodáci
Slávy strom dávnej sebe, hľaďte kým čas je
K rozkvetu viesť ho.

Učte poznať už podobenstva z tohto
Vy bratia verní stromu, učte raz sa:
Viaže vzájemnosť i nechaj spoločná
V jednotu tiež vás.

Učte svornej lásky sa zväzky zmáhať
Možne v bratskú jednotu; otcovia jak
Slávni dávnej vážili strom si vzácny,
Vážte si tiež ho.

K pocte kol vzácnych si svätín bohov len
Pníky posvätné na hroboch sadieval
Lipky národ dávnoveký slovenský
Na hroby otcov.

Jak pokojne venčili stánky vládnych
Svätobohov, tak vážte si viery poklad;
Jak svojích ostatky dedov do bujných
Líp chladu kládli.

Aj pokojné stánky mohýl lipami
Ozdobil vďak lásky u jich potomkov,
Tak bratia predkov si svojich preslávnych
Vážte pamiatku.

Jemne z pružných kúzlili článkov mysle,
Buď srdcá strojné lipových zvukami
Nadchnutých umkou varytá driev pevcov
Národa slávnych.

Aj ty rozhrievaj moja lutňo piesňou,
Lásku povzbuď k národu raz v potomstve,
Ať dedičnú váži si slávu, obrad,
A zvyky otcov.

Nož vydaj vďačnú z lipových dutín ty
Lutňo jemný ohlas a kúzli mysle;
Však ťa z posvätnej lipy umka za to
Mne dala božská.

Môj ty, ach zdarný strome slávy, buď mi
Vítaný; ozdob nivy aj pahorky,
Stánky posvätné, hroby slávy predkov,
Venči rodákov.

Aj mne verní prajte rodáci len
V tôni posvätnej lipy lúžko sladké,
Pod lipou večný spočinok mi dajte
V jej chladu lône.

Homer a lekár.

Čujúc o sláve Achilla
Lekár, poznať ho tiež chcel,
K tomu cieľu k učenému
Priateľovi svojmu šiel.

Ten otvorí hneď Homera,
Chystá sa ho vykladať,
A naloží lekárovi,
By chcel dobrý pozor dať.

„Múso spievaj hnev Peleida,
Čo sa Récku zhubným stal,
Četné množstvo bohatierov
Do Hádesa [3]) odoslal.“

„Dosť už, dosť už," lekár zvolá,
„Taký výťaz som to ja,
Do Hádesa toľkých ľudí
Spratala veda moja!"

VUKOSLAVA.

Dľa **Otta Roquette**: „Jolinde."

Hlasno sa zasmiala, pádila v divém skoku,
Mladý Dušan stále jazdil u kňažnej boku.
Na kraj lesu usadia sa do pokoja.
Zdvihol ju zo sedla, rečie: „Oj moja pani!
Včul ťa mám, ty zahojže srdca môjho rany,
Vukoslavo, krasavico moja!"

Zasmiala sa: ja vás vidím rada, Dušanu,
Lež mne nejedno knieža núka korunu,
Jaké s vami mňa nádeje koja?
„Ja ti moje srdce, oferujem krv mladú,
Moje žitie, zmužilosť a vernosť za náhradu,
Vukoslavo, krasavico moja!"

Mladý Dušanu, vy ste dosť opovážlivý,
Vy sťa dieťa bažíte, ste nedostižlivý;
Vás nedovolené túžby poja!
„O pani moja, ja mlčať budem kým žijem,
Nech sa len raz z slasti tej napijem
Vukoslavo, krasavico moja!“

Ona sa smeje, — dráži, — smysle mu omámi,
Až sa večerné zore zjavia za horámi,
Kone hräbu stále bez pokoja.
„O pani, tvoje oči, ustá sa mi smejú,
Ty moja musíš byť, tie mi milostne znejú,
Vukoslavo, krasavico moja!“

Hor na kone! čuj, ozon trúb hlasne zavznieva,
Prestaň! — bo myseľ, duša moja mi omdlieva,
Hnev a haňba snaď už za mnou stoja!
„Nepustím ťa! nach sa život so svetom rozlúči,
Rád za tvoj bozk, rád zomrieť chcem v tvojom [náruči,
Vukoslavo, krasavico moja!“

Sprievod dorazí, výkriku počuť ozveny,
Meč zablysne, v povetrí meč krvou zbarvený,
A posledný dech zápasí v zdroji.
A keď sprievod zpiatky zas na kone vysedá,
Vysoko sedela na koni na smrť blädá,
Vukoslava, kňažna krasavica.

Renegát.

Od **Adama Mickiewicza.**

Čo sa nedávno stalo v Irane,
Opoviem celému svetu;
Na Kašemirskom sedel diváne
Baša v prosriedku háremu.

Pejú Rekyne, pejú Čerkesky
A otrokyne Kirgisa
Plesajú; tamtých zrak sťa nebeský
A týchto sťa tien Eblisa.

Baša nevidí, baša neslúcha,
Turban zavesil nad okom,
Drieme, a dymy tiahnuc z čibuka
Okryl sa vonným oblakom.

. . . .

Radostné hlasy v tom venku zrevú,
A rad sa sluhov otvorí,
A Kislar-aga neznámu devu
Vede, skloní sa, hovorí:

„Effendi! čo máš jasnosť tej moci
Medzi hviezdami divánu,
Jak stred brillantov na šatách noci
Ohnisko Aldeboranu“:

„Ráč ku mne zhliadnuť, hviezda divánu
S novinou neprichádzam zlou,
Studený vetor ťa z Lehistanu
Korisťou obdaril novou.“

„Padišah nemá takej kroviny
V sade rozkoší v Stambule,
Ona je rodom z zimnej krajiny,
Ktorú spomínaš tak čule.“

Ten závoj, čo jej vňady prikrýva,
Odslonil — dvor celý ščuchnul,
Baša sa spešne na ňu podíva,
Čibuk vypustil a usnul.

Chýli sa na bok — turbán mu spadá,
Chcú ho prebudiť, — o divy!
Ustá ssinalé — tvár smrťou blädá,
Baša renegát neživý.

ŽIDOVKA.

Ballada.

V širej púšti po horúcom
Piesku cestuje Neftali,
S jedinou dceruškou svojou
Oba pod palmou zastali.

Pekná Ráchel, utešená,
Sťa pruhy raňajšej zory,
Spustí vlasy na dol z hlavy,
Červ jej čosi v duši morí.

Ľahko pod palmu vysokú
V chládok s otcom sa posadí,
Neftali so zrakom temným,
Na poklad svoj smutno hľadí.

Starec ctihodný, omdlený,
Rád vo chladnej palmy tôni
Širokou so bradou hlavu,
V náručie dcéry nakloní.

Ráchel, Ráchel, dieťa moje,
Sme bez vlasti, bez zákona,
Národ náš je v šírom svete,
Zmizla sláva už Siona.

Dieťa moje, nič nemáme,
Však predc náš je Pán Jehová,
Ruka jeho ťa zachová,
Cti prorokov sväté slová.

Žitie moje je už krátke,
A keď zomriem budeš sama,
Len Boha sa neopúšťaj,
Boha otca Abraháma.

Ja neuzriem už zem svätú,
Jeruzalem, ni vrch Sion,
Zem nech ti je tá vždy svätá,
Už polieva rieka Kedron.[4])

Kosti moje, drahé dieťa,
Na pokoj do zeme ulož,
Pracuj, znášaj muky sťa Job,
A v ostatňom Bôh ti pomôž.

V tom Neftali hlavu šedú
Do lôna dcéry nakloní,
Oči zamkne, dech zastaví,
Ráchel hlasne slzy roní.

Temný mesiac svieti z hora,
Ráchel slzou telo myje,
Ráchel v potu tváry svojej,
Telo chladnou zemou kryje.

Žitie moje, drahé žitie,
Kam nešťastnej sa's podelo?
Smrť ukrutná otca môjho
Večne ochladila ťelo.

Nad mohylou Ráchel smúti,
Náhrobným svojím pokladom,
V šírej púšti bez pomoci,
Ráchel pod palmou mrie hladom.

Pekná Ráchel, švárna deva,
Blädšia než lalja rozvitá,
Nad ľubou otca mohylou,
Stojí sťa pomník bez žitia.

Ver mi . . .

Ver mi, duša moja, ver mi,
Že ťa kochám, ľúbim veľmi,
Ľúbim verne;
Žiale moje sa pominú,
Keď mi tvoje očká kynú,
Oči čierne.

Miluj, miluj, duša moja,
Milujže ma, miluj čo ja,
Miluj verne;
Hneď mi žilky ináč hrajú,
Keď sa tvoje očká smejú,
Oči čierne.

Ver mi, duša moja, ver mi,
Že ťa kochám, ľúbim veľmi,
V srdci vernom;
Moja duša v tebe žije,
I keď telo na prach zhnije,
V hrobe čiernom.

ĽUBICA.

Dolu na doline
Pri vode trhala
Maliny Ľubica,
Ľubica Miloňova.
Pod stromom sedela,
Hlboko vzdychala,
Žalostne plakala,
Ľubica Miloňova.

Videl som z ďaleka
Teba bez potechy,
Devico, pod stromom
Slzy roniť.

Povedz mi, čo ti je,
Ľubica, čo plačeš,
Povedz prečo?
Či ťa kto pohrešil,
Či ťa mati zbila,
Rozhnevala?
Či si si ručičky,
Či si si nožičky,
Hlboko do krve
Poranila?
Mňa nikto nehrešil,
Ani mať nelala,
Ani nevybila.
Ja som si nožičky,
Ja som si ručičky,
Nezranila.
Sama som maliny
V doline trhala,
Sama som pod stromom

Sedela, plakala,
Prežalostne.
Lebo si tu nebol
Pri Ľubici;
Lebo som počula,
Že ma nechceš.
Keby si tu nebol,
Bola by som iste
Sa tu len pre teba,
Do vody hodila.

Z JARA.

Jak to pekne, jak to milo,
Kvet rozkvetá ušlechtilo
Na prebujných lučinách.
Spev sa nesie kol do kola,
Všetko k plesu zove, volá,
Po slovenských končinách.

A ja v dumách pohrúžený,
Nešťastný a opustený,
Chodím smutný po poli.
A v tom čím ma ptáčok zhliadne:
„Za kým, šuhaj, tvár ti zbľädne,
Za kým srdce ťa bolí?“

Idem ďalej k hučiacemu
Potôčku žblnkajúcemu,
A ten osloví ma zas:
„Čo sám, šuhaj, ku mne chodíš?
Zač milú sebou nevodíš?
Nesni! počúvaj môj hlas!

Čím ma vidia staré buky:
„Čo si, šuhaj, robíš muky?
Jaký si zarmútený!
Dovedz si len devu krásnu,
Jako hviezda čistú, jasnú,
Budeš hneď potešený!“

Ptáci, potôčky a buky!
Neroznecujte mi muky,
V mojom srdci ešte viac!
Moje srdce osud ranil,
Od žialov ho nezachránil,
Všetkého ho pozbaviac.

Deva ma tu zanechala,
A nevernou mi ostala, —
K tomu ešte zlosiny
Národ môj mi potupujú,
Naň sa hriešno ušklebujú, —
Bože odpusť ím viny!

Ach povedzteže mi bratia,
Či sa muky tie nestratia,
Od vekov až na veky?
Či sa ony niekdy minú,
Či niekdy koncom vyhynú
Pekla besného vzteky?

Svätý Mikuláš.

Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo. Eccl. c. 44.

Kresťanský dom, kresťanská chalupa,
I v chalupe otec, dietok tlupa.
Mračno hustý sňah rozsieva v poli,
Šeptom vetrík po nivách šveholí,
V chumáčoch sňah nasbierajú snety,
Vôkol ticho, len v domku sa svieti.

* * *

Vidím, vidím ťu rodinka blahá,
Veď i mňa tiež mala matka drahá;
Vidím šťastie v tom domácom kruhu,

Domácnosti cítim i ja túhu,
Veď mi jakživ nebolo do vôle,
Jak v tom šťastnom, v tom rodinnom kole.

* * *

V kresťanskej chalupe
Poctivosť panuje,
V tom dome počestnosť
Od dávna bytuje.

Za stolom zasedá
Poctivá rodina,
Mladá chasa radom
Baviť sa počína.

Nepočul by človek
Hádam svojho hlasu,
Keby otec prísne
Nezavolal zrazu:

Ticho deti, ja netrpím
Ďalej vašu samopaš,
Dnes sem príde dobrých dietok
Svätý patron Mikuláš.
Ticho, — všetky do kúta,
Naučí vás móres prúťa,
Komu dobré neznať z tváry,
Mikuláš ho neobdarí.

* * *

Na slová sa otca všetky
Utíšia poslušné dietky;
Poslušnosť je matka cnosti,
Pokoja a poriadku,
Prísnosťou harhať v mladosti
Treba dietky z počiatku,
Bo úlohou je výchovy
Dobrá kázeň v rodine,

Kde mrav dobrý nepanuje,
Tam výsledok pomine.
Láskou šťastia sa stavajú
Domáceho základy,
Srdce vzdelávať len načím,
Štepiť, čistiť za mlady,
Bo je srdce útle schopné
Najvyšších jak nízkych mier,
Mládež z výchovy nabýva,
Pre budúci život smer.
U rodiča je staranie,
A Bôh dáva požehnanie.

* * *

Kolo mňa sa, kolom všetky,
Naslúchajte milé dietky,
Rozpoviem vám: kto bol náš,
Svätý biskup Mikuláš?

V krajinách Lycie žil muž svätý,
Mikuláš biskup Míry zbožný,
Bol kňaz veľký, na cnosti bohatý,
A ubohých obranca možný.
Nikdaj v Míre nebol taký pastier,
S nímž Bôh učinil svätý sväzku mier,
Že si zaľúbil sám Bôh jeho,
Mikuláša, biskupa verného.

Jednúc zámožný, lež nehodámi
Upadol človek do žebroty,
I žil v Míre s troma dcérami,
A nemali čo jesť od psoty;
Rečie otec: vymáhajte chleba, —
Vaše telá, — predávajte seba,
Nieť inej pomoci, ni rety.
Len jak telá dáte v obety.

Počul s hrôzou to Mikuláš svätý;
Ktorak upadnúť má čistota,
Veď nieť väčšej na svete tom ztraty,
Jak keď poctivosť znivočí psota;
Tajno kráča s peniazmi k večeru,
I dnu bálik posotí oknom,
Bálik s peniazmi a s nápisom:
„To hľa veno pre najstaršú dcéru.“

Na druhý deň v súmraku z večera,
Tajno k domu prikročil pastier,
Z novu súčet v báliku jak včera,
Hodil oknom k prekvapeniu dcér.
Kto zachová od haňby chuderu?
Rečie v sebe, — len náhla reta,
Staň sa milá Bohu obeta:
„Tu hľa veno i pre mladšú dcéru.“

Pomoc, daj pomoc Bože! ostatnú,
Zachovať tretiu od potupy,
Nech z mojej hlavy šediny spadnú,
Keď zlatom poctivosť sa kúpi.
Bych zachoval jích poctivé meno,
Ráčiž podať poslednú pomoc,
I hodiac bálik po tretiu noc,
Rieknul: „to hľa pre najmladšú veno.“

Nešetril svätý biskup obety
By zachoval duše od zkazy,
Bo drahšia poctivosť nad svety,
Kto tú má, má viac od peňazí.
Zato je svätý Mikuláš cnosti
I zástupca mocný nevinnosti,
On zná biednych ľudí potreby,
I primlúva sa za nás v nebi.

Už udrela jedenásta v noci,
Ľahkým krokom ktosi núter vkročí,
Sťa by anjel vane krížom neme,
Sťa by nohou nedotknul sa zeme,
Sťa na krýdlach keď seraf nebeský
Opustiac dol ku zemi nesie sa,
Tak sa postať tiško nesie v sieni,
Postať vážna, postať krásnej ženy;
V tom pohnutý k lônu si pritúli
Otec dietky, čo na ňom usnuly.

* * *

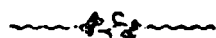
Svitaj slnko svitaj,
Pekne u nás vitaj,
Svitaj pekne z rána,
Daj nám požehnania,
My sme dobré všetky,
I poslušné dietky,

Vitaj slnko z rána,
Daj nám požehnania.

* * *

V malej chýžke ožil z rána
Život čerstvý, jarý,
Nevidieť konca plesania,
Nad malými dary.
Skromné, jednak tomu vzácne
Kto oceniť zdolá,
Bo Mikuláš v noci vlastne
Ľubá matka bola.
Tys to matka, tys to moja,
Tys ten patron svätý,
Tys ten od jakživa bola
Po dnes v mej pamäti;
Tebe zasväcujem vďačný
Tú blahú pamiatku,

Boˏs ty v mysli mojej vzácny
Pomník od počiatku;
Tvoje dary krásnych bola
Vzorka duše cností,
Ty si moja prvá škola
Od útlej mladosti;
Mojej duši tys dávala
Krasocit, smer a vkus,
Tys i teraz, čos bývala,
Môj pravý genius.

Margita.

Tam nad bystrovlným Váhom
Strmí pevná skala,
Od vekov ju povesť ľudu
Margitou nazvala.

Neďaleko na vysokej
Skale strmia rumy,
A o Strečne ľudu môjho
Také znejú dumy:

* * *

Tam za dávnej minulosti
Na vysokom Strečne,
Sídlila pani aj s dcérou
Margitou společne.

V blízkej osade pri Strečne
Býval šuhaj mladý,
Zazrela pani zo Strečna
Jeho tela vňady.

Mladá vdova, pani Strečna
Zahorela k nemu,
„Rada oddám ruku moju
A s ňou panstvo jemu.“

„Poď len, poď len šuhaj mladý,
Šuhaj jako jedla,
Vďačne bych ťa sem na Strečno
Za pána uviedla.“

„Hej ty šuhaj, šuhaj jarý,
Nepočuješ radu?
Môžeš sa stať pánom vdovy,
Spolu pánom hradu.“

Darmo toho šuhajíčka
Pani láskou láka,
Keď ona v tom pyšnom hrade
Má krajšieho ptáka.

„Daj mi tvoju švárnu dcéru,
Tú Margitku mladú,
Oj rád sa ja zrieknem panstva
A pyšného hradu.“

Oj ale ti zle poradil,
Švárny šuhajíčku,
Kto ti radil tú Margitku
Pýtať za ženičku.

Tým uvalils len pohromu
V tom zámockom bytu,
Bo s' ty milší panej Strečne,
Milší nad Margitu.

Ani len zbla deva šumná,
Zlého netušila,
Mat ju zo zámku k rodine
Skalou sprovodila.

„Do súsednej župy pôjdeš
K tete zaraz so mnou,
Pôjdeme nad Váhom skalou,
Tou dráhou príjemnou.“

„Oj patri z tej strmej skaly,
Patri z tej výšiny,“ —
Patrí, — a v tom netušenú
Sotí do hlbiny.

„Pod sem, pod sem, volá teraz,
Srdce premilené,
Staň sa teraz pánom Strečna
Šuhaj potešenie.“

„Mati dračia, — rečie junák, —
Kams dcéru podela?“
„Včera som ju do Turčianskej
Župy sprovodila.“

„Sprovodila si ju včera,
Ale na svet iný,
Prísny svet už súdi tvoje
Hrozné ťažké viny.“

„Čieže na tej strmej skale
Sú tie krve špiny?
Čiuže kolíšu mrtvolu
Bystré Váhu vlny?“

„A tie bystré Váhu vlny
I škvrny na skale,
Sú svedkovia proti tebe,
A s tebou je vále.“ —

Rady vlnky objímajú
Tie pannenské zvleky,
Rady v sebe pristrájajú
Jej spočinok mäkký.

S ňou sa ony pohrávajú,
V náručí ju nesú,
Sťa by niesly ak nevestu
Ju k dákemu plesu.

Sťa by niesly ak kráľovnú
Ju svetu v ústrety,
Sťa by niesly v kresle kňažnú
Ozdobenú kvety.

„Hľaďte ľudia, oči ľudské —
Máme my to poklad!“
Svet sa diví, — len jediný
Neznesie to pohľad.

Neznesie to jeden pohľad,
Oči panej Strečna,
Bo sa na ňu uvalila
Kliatba Boha večná.

Kliatba Božia za ňou stúpä,
A trest na ňu čaká,
Nie darmo sa pani Strečna
Vo dne v noci läká.

„Margito! Margito!“ — volá —
Vo zámockej sieni,
„Margito!“ odznievajú vše
I zámocké steny.

„Margito moja, aj!“ volá —
„Hrozná moja vina,“
Jako besná behá, kričí,
Ruky k nebu spína.

Nepokoj ju všade stíha,
A trest Boži za ňou,
„Margito!“ volá a beží
Von zámeckou bránou.

„Margito kde si? Margito!“
Beží čo len stačí,
A pomsta, trest, kliatba za ňou,
Čo jej dušu tlačí.

Beží, kam ju oči vedú,
Až na miesto činu,
Kde spáchala pred pár dňami
Svoju ťažkú vinu.

Na strmej Váhu výšine,
Dych sa jej zastaví,
„Margito!“ volá — a skočí
Do Váhu z výšavy.

Skočila z výšavy do vĺn
Bystrých Váhu zrazu,
Tak vzala za zločin svoju
Zaslúženú zkazu.

* * *

Tam nad bystrovlným Váhom
Strmí pevná skala,
Od vekov ju mluva ľudská
Margitou nazvala.

Neďaleko strmia pusté
Hradu Strečna rumy,
A z tadial skalu „Margitou,“
Značia ľudu dumy.

Trenčanská studňa.

Na Trenčanskom hrade studňa
Studňa nevídaná,
A tá studňa v tvrdej skale
Hlboko tesaná.

Hlbokosť je jej na sto sáh,
Studňa tá div pravý,
O studni tej ľudu môjho
Povesť toto vraví:

* * *

V šestnástom storetí vládal
Krajom Matúšovým
Mocný pán Štefan Zápoľa
Darúnkom kráľovým.

Tenkráť na Trenčanskom hrade
Panoval Zápoľa,
Jeho bolo, čo len spatril
Zo zámku do kola.

Jeho bolo to Považie,
Tá krásna príroda,
Len jedno mu chybovalo:
To na zámku voda.

Navráťac sa jednúc domov,
Z tureckej výpravy,
Priniesol bohatú korisť,
Mnohé Turkov hlavy.

Ukoristil i Turkyňu
Pravú krásavicu,
Dcéru bega tureckého,
Krásnu sťa zornicu.

Bola že to krásavica,
Bola tá turkyňa
V ležení tureckom bola
Najkrajšia Fatima.

Za to vzala pani zámku
Ju i za služobnú,
Nemala na krásu v zámku
Fatime podobnú.

Raz vymieňať prišli Turci
Väzňov zo zajatia,
Mladý Omar na jích čele
Nesúc dary zlata.

„Čo žiadaš, — tak rečie Omar,
Zápoľo za väzňov,
Vymeniť si ích žiadame
I s Fatimou kňažňou.“

„Vymeniť si môžeš väzňov, —
Zápoľa odvetí,
Nezáleží veľa na tej
Mne pohanskej smeti.“

„Iba rozmilá Fatima
Neuzrie slobodu,
Kým tu hore skala táto
Nevydá mi vodu.“

„Na slovo ťa beriem, pane,
Tu je moja ruka,
Voda bude,“ — rečie Omar,
A ruku mu núka.

„Staň sa, — odvetí Zápoľa, —
Dodáš-li tu vodu,
Oj, rád prepustím Fatimu
S väzni na slobodu.“

Svalovité zaraz Turkov
Ramená sa daly,
Kopať studňu a vymáhať
Vodu z tvrdej skaly.

Kopú oni, kopú stále,
Za dva dlhé roky,
Lež otvoriť sa nechcejú
V skale skryté stoky.

Kopú oni, kopú ďalej,
Osemdesiat siahy,
Lež nelzä obmäkčiť skalu,
Kde nič, tu nič vlahy.

„Pomôž Allah, Allah kérim,
Vydaj vody prameň,“
Lež len vždy na darmo lámu
Hlbšie tvrdý kameň.

„Pomilujže, Allah, hľa už
Devadesiat siahy,“
Lež nelzä obmäkčiť skalu,
Kde nič, tu nič vlahy.

A len vždy s pomocou Božou
Hlbšie, hlbšie lámu,
Devadesiat deväť siahy
Prehlbokú jamu.

Dosahuje už dno skaly,
Hlbšie voždy stále,
Priepasť to už a nie studňa
V tej zakliatej skale.

A len kopú, kopú hlbšie,
Kopú už sto siahy,
Allah kérim! tu hľa kvapka,
Kvapka Božej vlahy.

Kopú hlbšie, vylamujú
Tvrdej skaly boky,
Div to Boží, tu sa valia
Čerstvej vody stoky.

Allah akbar! tu hľa prameň,
Zaslúžená voda,
Allah! tebe budiž chválą,
A nám tiež sloboda.

Allah akbar! skončila sa
Tá krvavá práca,
Slobodní sme i Fatima,
Slobodní sťa ptáča.

Allah akbar! rečie Omar,
Načrie čerstvej vlahy,
Podá Zápoľovi, to hľa
Z hĺbky stok vôd drahý.

Podá Zápaľovi čišu,
Zo skalnej hlbiny,
„To hľa cena vykúpenia
Buď mojej Fatimy.“

Vypijúc Zápoľa, rečie,
„Ste šuhajci hodní,
Allah s vami i s Fatimou
Teraz ste slobodní.“

„S Bohom chodzte, Allah žehnaj
I vašu družinu,
Teraz pojmi Omar sebou,
Zaslúžils Fatimu.“

„Hoden s' chvály i s Fatimou,
Oj hoden slobody,
Dobil si Fatime voľnosť
A mne v zámku vody.“

Div dokonal Omar statný
Za Fatmu ružovú,
Z tadial studňu tú zámockú
Studňou lásky zovú.

A tá studňa je na sto siah
Hĺbky, div to pravý,
To je, čo mi ľudu môjho,
Povesť o nej vraví.

A tá povesť v ľudu mojom
Po dnes ešte žije,
A pocestný zo studne tej
Po dnes vodu pije.

NOC A RÁNO.

Pozde zvonov hrany už odbily,
Noc sa šerá k zemi schýlila,
Zem závojom celú pokryla,
Na pokon sa ptáci utíšili.

Však tmy husté zas sa rozriedily,
Keď sa zora hore schytila,
Zem zo spánku svôjho zbudila,
A vzduch kvety vôňou naplnily.

Aj nám šerá bola noc nastala,
A Slovenska šíre končiny
Vo hlboký spánok pohrúžila.

Lež svitnú nám ranné hodiny,
A Slováka srdce biť počína,
Za národ, na ktorý si spomína.

ŽIAL ZA OTCOM,

zosnulým dňa 4. mája 1874.

Aj! tu v chladu stromov hrobitova,
Duša moja! ležiš v mohyle,
Tu tvoje kosti, údy milé,
Otče drahý, smutný ten hrob chová.

Púť to, púť sem pre mňa križová,
S ranou v srdci, s jarmom na tyle,
A v hrobe tvoje svleky hnilé, —
Sľutujte sa, sľutujte bohovia!

Nič je na plat, — ať srdce mi sviera
Bôľu duše nanajvyššia miera,
Slzí viac sa hruda nebojí.

Nie, ty neznáš, — len živí to cíťa, —
Bo sa hruda striasla ťarchy žitia, —
No tak spočiň v sladkom pokoji!

Jurajovi Tvrdý.

K meninám moecenáša r. 1864 prednesená.

Non est inventus similis illi, qui conservaret legem Excelsi; ideo jure jurando fecit illum dominus crescere in plebem suam. Eccl. c. 44.

Pane! vyviedols z vekov poroby
Ľud Tvoj zeme do sľúbenej, —
Viedols ho v púšti cez mnohé doby
V raj vlastný zeme blaženej.
Dals však Mojžiša nám dľa zákona
S ním si dal aj nám kňaza Arona,
Oblak vo dne a stĺp v noci:
Národ hľa preto Tvoj obeť koná
Tebe Pane náš, Kráľu Siona!
A korí sa Tvojej moci.

Pane! Tys mannou ľud krmieval Tvoj,
A zas káral dľa zásluhy,
Dopúšťal si na nás záhubný rozbroj,
A zas žehnal si deň druhý.
Lež teraz už Tvoj zákon držíme:
Vodcov, jíchž si dal, vrúcne si ctíme,
A na svoju Mati dbáme.
Teda povzdych náš slyš večný Pane!
Vôľa naša však nech sa nestane;
My Tvojej sa vždy poddáme.

Pane! Ty, ktorý ľud chránieval s' Tvoj,
Považdy rád pred zlou nehodou;
Ktorý uviedol s' už šťastný pokoj,
Ráč potešiť nás pohodou!
Ty, ktorý dávaš ľudu prorokov,
A mocne brániš práva otrokov,
Vyslyš ľud Tvoj Hospodine!
„Pomiluj!“ k Tebe vrúcne vzdycháme,
A zbožným hlasom k Tebe voláme:
K Tvojej nakloň sa rodine!

Pane! keď sa Ti zbožne koríme,
Ovenčiť tiež Otca chceme;
Bo skrz neho len krepko stojíme
I slovenské my ctné plemä.
Pane! pre jeho štedrostné činy,
Potešže šťastím jeho šediny,
A s ním teš i dobrý ľud Tvoj!
Dajže mu zdravie a blahé veky,
Daj mu beh žitia ešte ďaleký,
A Tvoj anjel vždy pri ňom stoj!

Jedno Tvé slovo, nebeský Pane!
Vládne zničiť zlostných sbory;
Jedno tiež slovo zvýšiť povolané
Verné duše — naše vzory:
Teda, Pane! chráň Tvojeho sluhu,
A odplať každú jeho zásluhu,
Oj, odplať! lebo boj vede pravý —
Boj za nás. Žehnaj, Pane, Juraja!
Do nebeského uveď ho raja,
Daj mu večný veniec slávy.

Nech zahučia hory
Od kraja do kraja:
„Boh dlho nech živí
Našeho Juraja!“

Nech sa všetko teší,
Nech i Nitra plesá,
Nech sa usmievajú
S nami tiež nebesá.

Nad Nitranským zámkom
Hviezdy šťastia svieťa:
Každá nech s Jurajom
Po šťastí len lieta.

Nad Zoborským vrchom
Jasné slnko vstáva,
A tiež Jurajovi
S nami peje: „Sláva!“

Po nitranských lúkach
Príroda precitá,
Novým rúchom svojim
Juraja tiež víta.

I ty Nitro pyšná
Teš sa, bo si šťastná,
Že toľká osoba
Z čiastky ti je vlastná.

Vysoké vy Tatry
A Slovensko celé,
Jurajovi piesne
Spievajte veselé.

Nech zahučia vlny
Váhu i Dunaja:
„Bože živ nám dlho
Našeho Juraja!

Hrad Lietava.

Romanca.

Ide Tatar ide,
Oj beda, prebeda!
Pomiluj Hospodin,
Pomiluj ni z neba.

Všetko berie, páli,
Nešťastných zajíma,
Kresťanov bičuje,
Do košele zbíja.

Oj! smiluj sa Bože,
Ať nezahynieme,
Bo Tatar jak diabol,
Ni v noci nedrieme.

Jedon Tvoj okamih,
Vládze tvoriť divy,
Zachovaj nás Pane!
Ide Tatar divý!

Chráň Otče nebeský,
Ľud Tvoj pravoverný;
Oj! chráň nás pred Perom, [5])
Bo je vrah nesmierny.

A my Tvoju vôľu
Sväto držať chceme,
Len nedaj Tatarom
Naše kraje, zeme.

* * *

Ide chmára čierna,
Na tatranské strany;
Čo to za postavy?
Bože! to pohani.

Na Považí množstvá
Hovia si v tábore,
Sťa potkani tuční
Hemžia sa v šiatore.

A ten náš ľud biedny,
Strachom je splašený,
Pouchodil do hôr
Starec, dietky, ženy.

Iba chasa čerstvá,
Aj! šuhajci mladí,
Držia s kňazom starcom,
Tajomné porady.

Brániť chcú zem svätú,
Abo razom pomrieť, —
„Chlapci“ — rečie farár,
„V okovách život nieť.“

„V boji radnej všetci
Razom nech zhynieme,
Nežli nás odvliecť má
To satanské plemä.“

„Oj my zomrieť chceme,
Krv za naše deti!“
Junač tak ochotná,
Rázno mu odvetí.

A v tom sa ustáľa,
Že stáť budú smelo,
Vyvoliac si kňaza,
Za vodca na čelo.

* * *

Letí šuhaj cvalom,
Na bystrom vraníku,
Letí pri svieťacom
Jasnom mesiačiku.

Koník sa zohýba,
Pod ťarchou spenený,
A v stremeni sedí,
Šuhajík omdlený.

Čo to asi bude?
Vari zlá novina,
Každý len so strachom,
Zavše si spomína.

A šuhajík príde,
Vše jim povypráva:
„Že už Tatar ide,
Že sa k nim pridráva.“

* * *

Noc už šerá brehy
I hory pokrýva;
V tábore sa hajno
Tatarov už kýva.

Tábor junák bystrý
U každého boku,
Obehuje ľahkom
Vraníka pri skoku.

Hajno sťa by oblak
Tatarov sa tmavé,
Zrovna ťahá, mieri,
Cez briežky k Lietave.

Ráno ledvaj svitlo,
Aj! už v hroznom boji,
Hŕstka chlapcov mladých
Proti množstvu stojí.

* * *

Aj! vy zore pekné
Na jasnom blankytu,
Čo sa sťahujete,
K vzdialnemu zenitu?

Či nechcete vidieť,
Čoho ste svedkovia? —
Hľaďteže na polia,
Na krvavo krovia!

Hľaďte, čo deje sa
So živých ostatky,
Bo Pero schytať dal,
V horách starcov, matky.

A korbáčom ženie,
Na strmú ích skalu,
Mučiac tých, čo nechcú
Klaňať sa Baalu.

Na koly zhadzuje
Dol všetkých z výšavy,
Na kôl takže sotia
Kňaza lotri draví.

Aj! div a zázrak to,
Kňaz nespadol dolu,
Bo na koloch jeho
Nenajdú mrtvolu.

Letiac z hora dolu,
V kríčku sa zahatil,
A zrakom divákov
Zázračne sa stratil.

Zázrak stal sa veľký,
Všetci to uveria,
A strachom splašení
Tatari preč smeria.

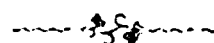
* * *

Už pokoj panuje
Po krajine svätý,
Bodajže sa Tatar
Nikdaj viac nevráti.

Z vďačnosti kľakajú
Všetci na kolená,
A s kňazom slávia deň
Slávneho vskriesenia.

Od všech jedno slovo
Rozlieha sa i hlas,
Chválospevy Bohu
Spievajú všechný čas:

„Budiž, o Hospodin,
Najsvätejšie meno
Tvoje na vše veky
Od nás zvelebeno!“

Pri víne.

Mihi est propositum in taberna mori.

Bračekovci, ja už viacej nepijem,
Bo sa potom s každým ďasom pobijem,
Keď sa spijem a doriadim jako cap,
Potom som ja ver na ozaj divný chlap.

Hrom do neho aj s tým vínom, preč už s nim!
V Kocúrkove nazdávam sa, že to Rím,
Nazdávam sa, že je väža Vatikán,
Že je húser v našom dvore pelikán.

Fajku hľadám a z nej fajčím, či to jed,
Čím viac pijem, tým mám ešte väčší smäd,
Keď sa tycnem, je mi každý žobrák brat,
No už vari vínko to je hrozný kat.

Jak tak budem píjať, som už raz istý,
Že sa rozum môj vonkoncom prečistí,
Bo čo som sa stal tým mrzkým korheľom,
Vediem najviac vážne hádky s Heršelom.

PIESEŇ NA SÚMRAK.

Od Frant. Kölcsey-ho.

Podvečerný vetrík veje
Vonný balzam roztrása,
Člnka môjho boky myje
Hravej vlnky okrasa.
Roj hviezd zrie sa v vôd hladine,
Háj sa dĺži po rovine; —
Aj slávik v kroví ruží
Večer poctiť tiež túži.

Sťa by sriebrotok sa pení
Ľubohlas jeho umný,
V duši mej sa myseľ mení
Zadumená v cit jemný.

Srdce moje jak tie tóny,
Očko vrelú slzu roní —
Po neznámom predmete
Za horou v šírom svete.

Jak ďaleko nebo krásne,
Čahá tvoja prostora!
Hviezdy na západe jasné
Bľado skvie sa z obzora.
Láska! prečo vlny tvoje
V niadrach robia mi rozbroje?
Snaď blaho čo zablyskuje,
Lásku k tebe roznecuje.

Poblúdilec.

Voľno z dola medzi hroby
Vane vetrík studený,
V nočňom čase na cmiteri
Väzí pokoj blažený.
Sťa svetielka v tráve skvejú
Sa svätojánske mušky,
A u hrobu na pažitke
Búva chlapčok mladušký.

Rožkatý na nebi mesiac
V jasnom blesku sa mení;
Rýchle v oblaky sa zastrie,
Zas žiari sa v plameni.

Tieň s tieňom, bratsky blesk s bleskom
Po náhrobkoch sa splýva,
A vo tieni stromu chlapčok
U mohyly si sníva.

Chladná rosa v drobných kvapkách
Slieva sa v niadra kvieťa,
Tajné hviezdičok žmurkanie
Na oblohe trblieta.
Ticho všade, kríž za krížom,
Vetrík zavše podúva,
A chlapčok v blažených sníčkoch
U mohyly len búva.

Ružové pôvabnou žiarou
Zore horu osvieťa —
Vetrík vôňu roztrusuje,
Rosa opadá z kvieťa.

Slávičok sa v kroví ozve,
Včely hemžia, hmyz sa rojí,
A u hrobu zadivený,
Samotný chlapčok stojí.

Milostný úsmech mladistvých
Na ústečkách sa chveje,
Niadra dmú sa, vetrík z tíška
Medzi vlásky mu veje.
A v tom v očku pozdych vzbudí
Obraz duši nadšený:
Aj! v noci na cinteri vždy
Väzí pokoj blažený.

Na máj.

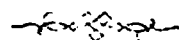
Krásnorúchy máju vzácny,
Hoste pôvabný, vítaj nám!
Slávik aj každý ťa víta
Tvor radostou; pozdrav aj ja
Lásky z úst vďačný nesiem ti
Voždy nadšený duchom.

Všetko až bez konca jása;
Aj škriváň, lastovka, stehlík,
I v povetrí ptáci pestrí,
V háji tak tiež drozd, kukučka,
Víta prírodnou ťa piesňou,
Stále ptáctvo veškeré.

Kvietko každé hlávku zdvíha,
V úbočiach hneď konvalinky
Kvitnú, hneď pestré jarienky,
I v haťach chutné jahôdky,
Aj v sadoch každé krovie, strom,
Rozkošou očiam hovie.

V chládku vŕb skrovný potôček
Sám jačí, kvieťa kalíšky
K prúdu chýlia lístky útle;
Jalše vetrík kníše vetvy,
Až šumí lístie konárov,
Nimž samý pokoj ruší.

V tieni tom sladký požívam
Sám pokoj, v ňomž rád kochám sa
A s plesom rád krásu vítam
Mája rozkošné radosti:
Buď velebný máju v mysli
Večne vítaný mojej.

ŽIAĽ ZA DIETKAMI.

Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus: Rachel plorans filios suos et noluit consolari, quia non sunt.

Math. c. 2.

Po jazierku pláva,
Po jazierku biela húska pláva,
Bystrými vlnkami rada si pohráva.

Vlnočka sa valí,
Vlnočka sa pobúrená valí,
Husička nôžkami vodičku zakalí.

Voda k húske vraví,
A vodička ku husičke vraví:
Čo sa ti husička za žiaľ v očku javí?

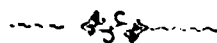
Zlý osud ma honí,
Zlý osud ma oj! vodička honí,
Preto moje očko slzy žiaľu roní.

Mala som milého,
Mala som ja nešťastná milého,
Odletel mi s dietky do kraju cudzého.

Moje milé dietky,
Moje milé premilené dietky,
Odlietly mi razom preč odo mňa všetky.

Neplač húska za to,
Oj! neplačže moja húska za to,
Veď ony nahliadnu jednúc krivdy sväto.

A potom sa vráťa,
A ony sa ku matičke vráťa,
Veď oni k cudzine iste lásku straťa.

Kríž.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte: si est dolor, sicut dolor meus. Jerem. Thren. c. 1.

Na kríži Bohosyn
Visí prebodnutý,
Ač nespáchal zločin,
Predc mu železný klin
Do nôh vbil vrah ľutý.

Spasiteľ zranený
Bôľno hlavu kloní,
Na jeho temeni,
Smrtný bôľ sa mení,
Z čela krv sa roní.

Na kríž Pána neba,
Vyvesil svet lživý; —
Pane! keď pred Teba
Stanem, bude treba:
Bys bol milostivý.

Ruža.

Mne sa páči ľubovonná
Ruža, keď sa rozvila,
Ku každému blahosklonná,
Plná vňad a spanilá.
Dechom nočným opojená
Vrelou láskou zplápolá,
Keď rosičkou pokropená
Zarumenie do kola.

Sťa ružička zápalistá,
Láska k Bohu zahorí,
Láskou k Bohu cnosť sa čistá
V niadrach sama otvorí —

Jako vôňa v ruži, tak cnosť
V láske ku Bohu väzí —
Táto dá nám božskú milosť,
Cnosť nad svetom víťazí.

Oráčová.

Hajsa volky hajs!
Hajsa volky
Zo stodôlky,
Na úhory
Na pahorky,
Hajsa volky hajs!

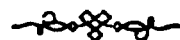
Hajsa volky hajs!
Stopily sa
Z vŕškov sňahy,
Do roboty,
Čas je drahý.
Hajsa volky hajs!

Hajsa volky hajs!
Vyprobujte
Dobré volky,
Svoje sily,
Svoje nôžky.
Hajsa volky hajs!

Hajsa volky hajs!
Kolo chrasti
Husté brázdy,
Bystro orte
V čas po dáždi
Hajsa volky hajs!

Hajsa volky hajs!
Rozmelnite
Hrudy rádlom,
Bystro kráčajte
Pod jarmom.
Hajsa volky hajs!

Hajsa volky hajs!
Dám vám ovsa,
Len stúpajte
A v jarme ne-
Vystávajte.
Hajsa volky hajs!

SLÁVIK.

V chládku milom zelenej pod bujným
húštiny listím,
Včasne na jar zbudoval skrovné slávik
sebe hniezdo;
Ač i to dosť skrovné, dosť priestoru
ptáčatu dáva,
Bo nebe najširší jemu dá priestor
k letu voľný.
Ač jeho hluk nezajíma ni lesk sveta,
zábavy márne,
Svet mu domácnosť, stan a milý raj
hniezdo celý je.
Sám vyhybá spoločenstvu s iným ve-
selým poľa ptáctvom,

Bo mnoho nie, radnej však dobre a
múdre mluviť chce.
Nad jemu svet všetok úzky je kút ten
v húštine milší,
Bo jeho najmilšia, nádejný v tomže
klenot bdie.
Z rána už od svitu v húšti na prút-
koch sám vysedáva,
Piesňou tvorstvo svojou ľúbežnou zo
sna zobúdza.
Keď za horou ostatný blesk sa tratí
ticho slnka,
Ostatný slávik, čarokrásnym tónom
utíchne.
Jak to milý bol hlas, žiaľ ptáčku hlas
už že nečuť tvoj,
Žiaľ, že žitia netrvá jaro tiež nám
večne radostne!

Na mysel.

Od Ignaca Krasicki-eho.

Myseľ sladká! keď spokojná,
Bodaj zavše bolas u mňa!
Či je pokoj, či je vojna,
Či plné, či pusté humná,
Nebývať, nikdaj daremnou,
Keď ja s tebou a ty so mnou.

Bývaj myseľ požiadaná!
Čo po žitiu, keď sa v biede,
Biediš z mraku až do rána,
A zle sa ti bratku vedie:
Tu prestaneš byť ničomnou,
Keď ja s tebou a ty so mnou.

Myseľ sladká i spokojná!
Rozháňaj každú pohromu,
Myseľ pravá i dôstojná!
Jaks vešla, trvaj v mém domu;
Všetko má postať príjemnú,
Keď ja s tebou a ty so mnou.

Priateľku môj! sedzme v tienu,
Sedzme v tienu tej topoli,
Oddych sladký v odpočneniu,
Daj sa nám užiť do vôli:
Prajme si rozkoš vzájomnú,
Keď ja s tebou a ty so mnou.

Modlitba.

Od Ignaca Krasicki-eho.

Tvorca! ja tvoje stvorenie
Chváliac teba v srdci nosím,
Som tvoj nástroj; podmanenie,
Pozvolil si prosiť: prosím.

Láska tvoja dáva, berie,
Dáš, či vezmeš, zavše si pán,
Daj užitok, daj ho v miere,
Bo to najšťastlivší je stan.

Tvoje dávať, naše prosiť,
Tvoje veliť, naše slúžiť:
Dáš-li biedu, daj ju znosiť,
Dáš-li hojnosť, daj ju užiť.

JUHOSLOVANOM.

U borbu pozivlje zvuk bojna roga nas
— — — — — — — — — — — — — —
Duch slobode uzdrma ciely sviet,
Il prosto živjet kanim, il slavne umriet.

Srbská nár. pieseň.

Na Balkane zavznel zvon slobody,
Srb zhadzuje okovy poroby,
Slavokresťan, prenešťastná raja,
Proti Turkom k boju sa vystrája.
Medzi prsty
S mečom v hrsti
Seče krvosavca.
Ľubibratič vodca velí:
Von do pola chlapci smelí

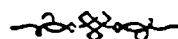
Do boja, do boja!
Mor ho! mor ho!
Junač moja,
Oj mor ho psohlavca!

Hercegovin, Bosniak krv vylieva,
Z Europy pomoc neprispieva,
Slavian jednak muž za muž bojuje
Turka bije, stále napreduje:
Medzi prsty
S mečom v hrsti
Seče krvosavca.
Ľubibratič vodca velí:
Von do poľa Srbi smelí
Do boja, do boja!
Mor ho! mor ho!
Junač moja,
Oj mor ho psohlavca.

Bôh ti pomôž, Pán nebe i zeme,
Raja biedna, preneštastné plemä,
Kristus Ježiš Spasiteľ buď s tebú
Otvor bráni ti k slobody nebu:
Medzi prsty
S mečom v hrsti
Seče krvosavca.
Lubibratič vodca velí:
Hoj junáci moji smelí
Do boja, do boja!
Mor ho! mor ho!
Junač moja,
Oj mor ho psohlavca.

Otvor nebe tám slobody brány,
Ktoré krvou Slovan si sám bráni,
Slavokresťan s mečom vrah na vraha,
Z pút otroctva vymôcť sa namáha:

Medzi prty
S mečom v hrsti
Seče krvosavca.
Ľubibratič vodca velí:
Hore Srbi chlapci smelí,
Do boja, do boja!
Mor ho! mor ho!
Raja moja,
Oj mor ho psohlavca.

HERCEGOVINCOM.

Napried stupaj,
Mačem lupaj,
Hurrah, napried stupaj!

Horv. Marš.

V imie Boga junač slávska
Napred, napred do boja,
Dolu putá raz už rabstva,
Junač srbská do zbroja,
Raja volá:
Von do poľa,
Za slobodu
Voľnosť rodu.
Moja junač drahá,
Nechaj bič Boží ho šľahá,
Na vraha, na vraha,
To naša prísaha.

V imie Boga, raja statná,
Napred, napred víťazi,
Za slobodu krv ostatná,
Dolu putá reťazy,
Handžár v pästi
Nechaj mästí,
Prach a kuľka
Vždy na Turka,
Moja junač drahá,
Nechaj bič Boží ho šľahá,
Na vraha, na vraha,
To naša prísaha.

V imie Boga, dolu putá,
Dolu rabstva reťazy,
Vždy na Turka šabľa kutá,
Napred, napred víťazi,
Balkán strmý
Pomstou hrmí,

Šabľa v hrsti
Nechaj krstí
Hlavy Turkov, — rod blahá,
Nechaj bič Boží ho šľahá,
Na vraha, na vraha,
To naša prísaha.

V imie Boga za dom a rod,
Za slobodu do boja,
Za slobodu srbský národ,
Srbská raja do zbroja,
Z výšin, zo brál,
Z hôr a zo skál,
Nechaj hrmí,
Pušku krmí
Olovom, — vlasť, rod blahá
Nechaj bič Boží ho šľahá,
Na vraha, na vraha,
To naša prísaha.

V imie Boga napred čaty,
Napred junač srdnatá,
Kto nič nemá, čo utratí
Keď sloboda ti vzatá;
Každá kuľka
Len na Turka,
Handžár v krvi,
Nech sa mrví,
Smrť Turkovi, — rod blahá,
Nechaj bič Boží ho šľahá,
Na vraha, na vraha!
To naša prísaha.

ČIERNOHORCOM.

Za narod svoj umrieti,
Za dom i rod umrieti,
Slavianu, Sláva je,
Kad mu dušman prieti.

Srbská nár. pieseň.

Črnagora, Črnagora,
Mati horských detí,
Tebe bola od jakživa
Sloboda nad svety.

Tvoje deti krv cedily
Za slobodu zlatú,
Júž napadol Turek kedy,
Vzal za to odplatu.

Tys tureckých nájezdníkov
Porážala hlavy,
Na Cetinje tvoje vejú
Slobody zástavy.

Za tú zlatú slobodičku
Tvoje deti mrely,
Keď z skalnatých výšin prudké
Metávaly strely.

Neodvislosť kúpila's si
Krvou, stálym bojom,
Preto Turek neohrial sa
Pri ohnisku tvojom.

Za dom a rod slávne mreli
Tvoji mužia, ženy,
Pretos' skvostná perla medzi
Slovanskými kmeny.

Črnagora, Črnagora,
Mať hrdinských detí,
Kedy že sa tiež tak Slovan
Za rod svôj posväti?

Bodaj si tak každý Slovan
Bránil svoje práva,
Črnagora budiž tebe
V svete večná sláva!

Balkán.

Hej ty sňažný Balkán, Krkonoše, Ural,
Hej Slovan tu od vekov svoje zeme oral.

Slov. nár. pieseň.

Obrovský Balkánu, rád čo
Chováš slávske kmeny,
Aj! zač ani jedon z týchto
Uvoľnený neni?

Zač nestrážiš, zač nebrániš
Tvoje biedne deti,
Zač sa oni raja biedna,
Odhodené smeti?

Zač v otroctve tá ubohá
Tvoja raja upí,
Zač dovolíš, keď sa dívaš
Jak ju pohan lúpi?

Oj Balkánu nebotyčný,
Tam nad tebou hore,
Križlujú ohnivé strely,
Krvavé sú zore.

Desno hrmí, hrom rachotí,
Div Božieho hnevu,
Hospodin stráži, rozpráši
Tú turecků plevu.

Aj! Bôh stráži a práchnivú
Ríšu Turka zborí,
A tie krvobarvé zore
Sú Božie prápory.

A pod tým Božím práporom
Tebe voľnosť svitá,
Svetu objaví sa tvoja
Budúcnosť ukrytá.

Bo na temeni Balkána
Blisne kríž spasenia,
Slávskym kmenom tiež udrela
Doba uvoľnenia.

Bôh uvoľní tvoje kmeny,
Ztrhne jím z nôh putá,
A okovy tie rozseká
Slávov šabľa kutá.

Raz zmocní sa nenadále
Vraha slávska ruka,
Na Balkán prikuje pevno
Slovan draka Turka.

Pevno prikuje na Balkán
Draka ničomného,
A Balkán ho strážiť bude
Až do dňa súdneho.

Andrej Budiač.

Netupte ľud môj! dosť vaša
Už ho hriešnosť tlačí;
Netupte ľud môj vy biedni
Na cti utrhači.

Ten tichý, ten holubičí
Národ môj netupte,
O slávu a česť jedinú
Nože ho nelúpte.

Bol ten národ môj a bude
Slávny, mocný, jarý,
Nač mi ho tupíte, nač vy
Vzdelaní barbari?

Že nemáme bohatierov,
Že sme národ malý? —
Veď čo máte, tých tiež z vätša
Len od nás ste vzali.

Že niet sme?! — neboli — ni sme
Nemci, ni Maďari, —
No sme národ holubičí,
Oj! nie sme barbari.

Poďte so mnou na Váh, na ten
Bystrovlný Váh, — oj!
Tu ukážem Vám ten tichý,
Ten malý národ môj.

Z tadiaľ na Vršatca skalné
Zabehneme temä,
Tam zobrazím, čo sme boli,
Snaď aj čo budeme?

Aj! tu patrím dolu na to
Rozkošné Považie,
Tam Váh môj, — môj roztomilý!
Tam jeho pobrežie.

Tam ku juhu na obzore,
Čo to? — snaď Maďari?
Oj kde tí!? — to Khan je Batu,
To jeho Tatari.

A ten Tatar vyplieniť chce
Kraj môj roztomilý,
A ten Váh môj na ružovo
Slováci zbarvili.

Zbarvili ho krvou svojou
Tí naši horniaci,
Ach môj Bože! však som šťastný, —
To moji rodáci.

Tí moji rodáci v boji,
Ten môh Váh si bráňa,
Tá slovenská ruka hlavy
Tých Tatarov ráňa.

Ráňa ten pán jích z Vršatca,
Aj tá junač ráňa,
Vršateckého tam Budiač
A sluhovia bráňa.

Lež na darmo! — z hora z dola
Tatar sa vždy množí,
Ač i hlavy stále stína
Mu ten ľud môj Boží.

A jak Váh len neodtečie,
Lež stále pribýva,
Tak i Tatar nezmenší sa,
Až stále ubýva.

Mor ho! — Vršatecký volá,
Mor tie pleny besné!
Ondro! junač mor ho! volá,
V tom ranený klesne.

Klesnúl k zemi; — starý Ondro
Rany pána viaže,
Tatarský plen hneď u oboch
Staví pevné stráže.

A keď junač krvou svojou
Ten Váh napojila,
Iá tatarská zmyja horné
Kraje zaplavila.

Vrútila sa na Považie
Až k samej Lietave,
Spŕznila tie môjho Váhu
Vlnky bystré, hravé,

Tatar pána hneď z Vršatca
Aj so starým sluhom,
Pevne sviazal a odvliekol
V putách druha s druhom.

Tam Vršateckého s Ondrom,
Tú dušu ubohú,
Tatar okul do reťazí
Jím nohu o nohu.

Do temnice Kadan oboch
Zaraz hodiť velil,
Tam môj starý Ondro žalár
S pánom svojím delil.

Tam v temnici delí žalár
Pán so svojím sluhom,
Vršatecký, — Ondro Budiač,
No otroci s Bohom!

Pán môj zle je! Bôh zná ale
Čo diaľ bude s nami!
Sme v reťazách; — lež ukáž že
Napred tvoje rany.

Oj pane, však tých psohlavcov
Ráňali sme hlavy,
Lež čo na plat, — sme otroci,
Nad nami sklep tmavý.

No niet veľa, pán môj, iba
Bolí ťa pravý bok,
No však dostal tiež odplatu
Za to tatarský zmok!

Len že Váh môj, môj Váh drahý
Je v moci Tatara,
A on plieni kraj náš, kam len
Zmyja sa zatára.

On tatarčí to Považie,
Ten náš Váh on kalí,
Oj pane môj, hrom do neho,
Hrom nech ho privalí!

Svetom prejde hriešny človek
Našou Slovenčinou,
Kam len pojdú naše dietky,
Kam s tou Tatarčinou?

Ale dá Bôh, vezmú za to
Koniec ti krkavci,
Nestatarčia oni Váh môj,
Oj nie tí psohlavci.

Dá Bôh, že sa skoro tvoja
Rana ti zacelie,
Ale že mu potom, pán môj,
Podškubeme perie.

Najviac iba to ma bolí,
Že sme takí väzni,
Nohu o nohu prikuli,
Nám tí diví blázni.

Hľa! toť pán môj namatal som
Čos' na moju vieru,
Špalok abo toporisko,
Ba ozaj sekeru.

Oprobujem preťať; — tvrdé
Sú však tie reťazy,
Nijak takto nezbavia sa
Želiez naše väzy.

Len teba mi ľúto, pán môj,
Škoda by ťa bola,
Ale vidím nespomôže
Nám len Božia vôľa.

U žalára čos' šromotí, —
Dvere ktos' otvára,
Kadan hnevom nasrdený
Vojde do žalára.

„No ty pes! či sas' vyliečil,
Snaď si už len zdravý?
Zajtrá i s tamtým otrokom
Dám vám zoťať hlavy.“

„Ráno oba zaplatíte
Driev než svitnú zory.“
Kadan oboch kopne, za tým
Žalár sa zatvorí.

* * *

Zle je pán môj! Bože zle je!
Počul si Kadana?
Zajtrá koniec nám už bude,
Neuzreme rána.

„Čul som, Ondro, — nech sa stane,
Čo nebe naloží,
Volím radnej, než ten žalár,
Stať si pred súd Boží.“

Oj nie pán môj! — nesmieš zhynúť,
Tebe žiť je treba,
Ja som starý, tú musíš von,
Hodz zomriem za teba.

Noc sa chýli, — Vršatecký
Zadrieme k večeru,
Starý Ondro rukou šmátra,
Namatá sekeru.

Oknom slabá žiara blisne
Nebeskej oblohy;
Bože pomôž zbaviť väzieb
Okované nohy!

Darmo, — ináč neni, — vraví
Tá duša ubohá,
Darmo! — keď je jeho k mojej
Prikovaná noha.

Darmo! — ináč neni, — staň sa,
Poručeno Bohu!
V tom sekerou vyše členka
Odotne si nohu.

Stalo sa už, — Bôh pomáhaj!
Omdlie, — za tým klesne,
Krv sa cedí, — Vršatecký
Zobudí sa desne.

„Čo sa stalo? čos' urobil?
Oj Ondro, pre Boha!“
Nič môj pane, — chvála Bohu,
Slobodná ti noha.

Uťal som si, pane, nohu,
Nohu vyše členka,
Oj utekaj pane oknom,
Prosím uteč vonka.

„Oj pre Boha, čos' urobil?“
Lež Ondro nerečie.
Za tým Vršatecký oknom
Z temnice utečie.

* * *

Môj svete! vidíš tú dušu
Vernú neboráka?
To môj Ondro Budiač, to kus
Verného Slováka.

A ten Ondro, to sme len my,
To my aj budeme,
Sme verní Bohu, národu,
Verní našej zeme.

My budeme stále to, čo
Váš je Ondro starý,
Za to voľnosť nám nebráňte,
Ak ste nie Tatari.

A ten Ondro podivenie
Zbudil u Tatara.
Užasnúl sám barbar nad tým
Vojdúc do žalára.

„Ty pes, to učiniľs," — rečie
Kadan, — „no to veľa!
Ty Slovák? no vidím, že si
Duša verná, smelá."

„Von vyneste ho z temnice,
Bo to otrok hodný,
Čím vyliečiš sa na veky
Budeš mi slobodný."

A ten Tatar dal vyliečiť
Ondra z jeho rany,
Prepustil ho na slobodu
Sám ten barbar planý.

A tá Ondra čeľaď žije,
V potomkoch ubohá,
A härb jej značí uťatá
Vyše členka noha.

* * *

Môj si ty Váh, môj premilý,
Váhu roztomilý!
Na tvojích brehoch rodáci
Moji krv cedili.

A ten národ môj premilý,
Nech mi večne žije!
Kým potomkov jeho srdce
Za slobodu bije.

A preto nehaňte ľud môj,
Národ mi netupte,
O slávu a česť jedinú
Nože ho nelúpte.

Bō jako bol jednúc slávny,
Zas on bude jarý,
Nač mi ho tupíte, nač vy
Vzdelaní barbari?

Ten tichý môj národ vaša
Dosť už hriešnosť tlačí,
Oj, netupte ľud môj, — biedni
Na cti utrhači.

ŽALM.

„De profundis clamavi ad Te Domine."
Psalm. 129.

Na cestách Pane kvíli potupený
Ľud tvoj nevoľný, ľud tvoj zotročený.

Bezbožní sadli na prestol Siona
Pod jejíchž bičom ľud tvoj zbožný stoná.

Otcovia naši ležia v mohýl chladu
Nepriateľ drží nad nami zlú radu.

Prečos' nás Pane opustil docela?
Prečo dopúšťaš na nás pohrom veľa?

Mať nám ubili, zamkli chrám osvety,
A na nás trúsia falošné klebety.

Na duši sme hladní, a na nás pľujú,
Vo vihni svojej zrady o nás kujú.

Pomiluj Pane, na nás z neba zhliadni,
A nasýť svetlom pravdy ľud tvoj smädný.

Keď nás nik nechce, haní a sme sami,
Len ty pomiluj, ostaň Pane s nami!

EŠTE SI JA ŠUHAJKO.

Ešte si ja šuhajko
Nemyslím na vydaj,
Ešte som ja mladušká,
Nože pokoj mi daj.

Keď vykvitne fijalka
Na našom chotári,
Potom pôjdem až s tebou
Na sobáš do fary.

Keď vykvitne v zahrádke
Mojej kvet lalije,
Potom nám až kňaz rúčky
V kostole zavije.

Keď vykvitne pred domom
Mojim plná ruža,
Potom ťa až šuhajko
Môj pojmem za muža.

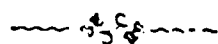
* * *

Už odkvitla v chotáry
Fijalenka jarná,
Kam si sa mi podela
Devušenka švárna?

Už odkvitol v zahrade
Kvet bielej lalije,
A to tvoje telo už
V čiernej zemi hnije.

Už odkvitla pred domom
Pekná plná ruža,
A za tebou duša má
Kňazy omše slúža.

Už nekvitnú kvietočky,
Mrazom každé vädne,
Tak aj moja za tebou
Duša čo deň chradne.

Dobre sa maj.

Dobre sa maj, duša má,
Pevne som ti veril,
Ale som sa oklamal,
A svet sa mi škeril.

Dobre sa maj, buď s Bohom!
Lepšie sa mi vzdialiť,
Nech okúsi aj iný,
Ako ty vieš šialiť.

Kysucká.

V kysuckom nárečí.

Ja bölem na Čači[6])
Kupovalem krove,
Zakochalem Katke
Curko fojčíkove.[7])

Fojčíčku, fojčíčku,
Dajčiž mi Kačenke,
Bendžie mi z nej žonka,
Podajonc mi renke.

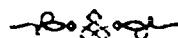
Ja bölem dručiaržem,
Chodžilem do Lvova,
Doma še mi žonka
I džiatkö vöchová,

V Kinisbergu[8]) *böval*
Muj ojčec, ja v Lvove,
Chočiaž šem dručiaržem
Mam rolke, dum, krove.

Na Čači v klapońce
Kšondz[9]) *zvaže nám renky,*
Již či pleco vianek
Kochane panenky.

Již jesteš Kačenka
Žona dručiaržova,
A čil nás povezo
Zaraz do Staškova[10]).

Do Staškova vezo,
Muzikanči grajo,
Golasovo Katke
Všistci v cnote majo.

QUO USQUE TANDEM?

Türelem, türelem, te birkák 's szamarak dicső erénye. **Petöfy.**

Verili sme, verili
Ale sme sa klamali,
Všetko ste nám sľúbili
A nič ste nám nedali.
I to jaksi len strpíme,
Ale viac vám neveríme.

Verili sme verili,
Ruky ste nám stískali,
Za nos ste nás vodili,
Na lep ste nás chytali.
I to jaksi len strpíme,
Ale viac vám neveríme.

Verili sme, verili,
A včil sa nám šklebíte,
Školy ste nám zavreli
A ešte nám hrozíte.
I to jaksi len strpíme,
Ale viac vám neveríme.

Teraz i reč slovenskú
Chcejú zničiť beťári,
Nože teda sprobujte,
Či sa vám to podarí.
No to už len nestrpíme,
Za tú život položíme.

Sväti Cyrill a Method.

Bolo že to bolo, oj bolo kedysi,
Keď Považie naše kryly tmavé lesy.

Keď predkovia naši modlám sa klaňali,
Keď o Božstve Krista vedomia nemali.

Kým roľníctvom tichý národ sa oberal,
Keď jemu zmok zbožie na korce nameral.

Potom až uslyšal spásiteľné slová,
Keď zo Saloniky prišli sem poslovia.

Bratia apoštolskí, sväti Method, Cyrill,
Z Vyšehradu, z Nitry tamten pravdu širil.

Obrad, Bohoslužbu slovanskú zaviedli,
A tmy sa modlárstva v okamihu zriedly.

V uctivosti tenkrát bola naša mluva,
Bo ju zasvätili tí Božskí poslovia.

Teraz ju leda kto tupí, haní, špiní,
Vyhadzuje z chrámu, zo škôl a z krajiny.

Svätí Apoštolia! pre spasenia cenu,
Nedajte zahynúť Slovenskému kmenu.

Cyrille, Methodu, u Boha, ktorý vás
Poslal krstiť predkov našich, proste za nás.

Žofia Bosniak.

U rozkošných Váhu brehov
Krok môj sa zastaví,
Kde rumy slávneho Strečna
Melnia sa z výšavy.

Kde Považia divotvorné
Krásy počínajú,
Až sa vlnky Váhu znesú
Dolu ku Dunaju.

Aj! to rozkošné Považie
Plné kúzla čarov,
Boj sa šliapať mi noha
Ostudných beťárov.

A ten Váh, ten Kriváň, Tatry,
Obrovia Karpatov,
Sú dedictvom mojho rodu,
Nie však Aziatov.

A ten Trenčín, Skalka, Hryčov
A tie rumy Strečna,
Ľúba Váh môj, sťa oblohu
Neba cesta mliečna.

Čo hľadáte krásy v Kaire,
U pät Himalaji,
Poďte obzreť si tie báje
V mojom rodnom kraji.

To Slovensko čarokrásne
S dušou sa mi slialo,
Aj jak by nie! — keď sa mi hneď
Od kolísky smialo.

A ten Váh ma pocaloval,
Tatry ma zľúbaly,
Za to voždy sú mi v mysli,
V radosti či v žiali.

* * *

Ružobarvé zory Váh môj
Rumencom polialy,
Hviezdičky sa z rána v vlnkách
Váhu okúpaly.

Nad Strečnom sa zabrieždilo,
Zajasaly hory,
Vetrík pozdravuje lazy,
Nivy a úhory.

Na Strečne sa žiaľ usadil,
Tam ticho sviatečné,
Vešelíni stal neverným
Sa panej na Strečne.

Vešelíni pod Muráňom
Dobíja vavríny,
Rázne závodí o lásku
Sečovej Mariny.

Dobíja srdce Mariny,
Menej hrad jak sukne,
Žofii Bosniak od žiaľu
Div srdce nepukne.

Načo sokol sokolíček
Chodíš na zálety?
Svet o tebe rúzne šepce
A márne klebety.

Statne dobíjaj len Muráň,
Daj pokoj vrkoču,
Nač dobíjaš hrad so ženským
Fíglom a pomocu.

Ale darmo, Vešelíni
Už je v ženskej slučke,
Už je v náručí Sečovej,
Už je rúčka v rúčke.

A Žofii srdce sviera
Nevernosť manžela.
Rada by za Vešelínim
K Muráňu letela.

Bo uletel jej sokolík,
Za nímž stále túži,
Žiaľ nevinného anjela
Čo deň to noc súži.

Čo noc za Váh sa do kaply
K Bohu modliť chodí,
Čo noc stúpa o palici
Dolu Strečna schody.

Čo noc bosá hrad opúšťa,
Čo noc v kapli klačí,
Tu sa modlí, k Bohu vzdychá
Čo jej duša stačí.

Na modlitbách duša jejej
K Bohu uletuje,
Až raňajšej zory žiara
Hory pocaluje.

* * *

Postoj noho! — v tmavom šere
Noci patrí na Váh, —
To Žofia Bosniak kráča
Po tých hravých vlnách.

Bosá na druhý bok Váhu
Ku svatine kráča,
A tie vlnky, tie ju nesú,
Nohu si nezmáča.

Nocou nad vlnkami Váhu
Ten zbožný tvor vane,
Stopy jej značí žiar jasná,
Kam noha jej stane.

A tie vlnky sa zastavia,
I prúd v svojom besu,
A Žofia smelo stúpa,
Vlnky tie ju nesú.

Prekročí Váh, na breh stúpi,
Potom v kapli klačí,
Tam sa modlí ten tvor Boží,
Obloha sa mračí.

Oj nerušaj rachot hromu
Pokoj v bleskov besu,
Ku nebu sa zbožné vzdychy
Tam svätici nesú.

Lež hrom v divom blesku mračien
O závod rachotí,
A s tým bleskom výchor vetra
Tým prudšej zanôti.

A s tým vetrom dážď sa prudký
Z ťažkých mračien leje,
Dážď špliecha o zlevy Váhu,
Besný víchor veje.

Nocou bleskom ožiarenej
V tej slote pohána
Vešelíni koňmo domov
K Strečnu od Muráňa.

Blisne iskra svetla, čo sa
V dialke zatrblieti, —
„Možná Strečno“ — vätšmi spiecha,
Kôň div neuletí.

Zablisne sa, — blesk ožiari
Zaraz vidiek tmavý,
Vešelíni u kaplnky
S koňom sa zastaví.

Dnuká kročí, — a v kapli čo?
Hľadí, — a v tom pozná,
Na kolenách v kapli klačí
Tam Žofia zbožná.

Klačí a horúce slzy
Za manželom cedí,
Ktorý za márnou ženštinou
Pod Muráňom sliedi.

„Oj nestojím o Sečovú“ —
Tým pokoj preruší,
V tom k sebe pritúli vernú
Žofiu v náruči.

Privinul ju, — ustá k ustám
Tisnú oba v slasti,
„Vešelíni, ty môj zase,
Raz už žijem v šťastí.“

Strateným obom manželom
Nastalo smierenie,
V kapli Božej zas sa našlo,
Čo bolo stratené.

V kapli Božej obnovili
Vernosť duše dobré,
Za tým vyjasnilo neba
Sa klenutie modré.

V radosti obživly túžby
Manželov srdečné,
Za tým v stálej shode žili
Manželia na Strečne.

Nuž nemáme bohatierov?
A čo tá svätica?
Ona skvie sa nám z blankytu
Sťa ranná zornica.

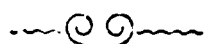
Žofia Bosniak Slovenka,
Dobrotisko samé,
Nuž či teda bohatierov
V národe nemáme?

Neporušene v Tepličke
Svätici tej svleky,
V chráme Božom spočívajú,
Dávne, dlhé veky.

Ku svlekom jej putúvajú
Z okolia pútnici,
Čo rok česť preukazujú
Slovenskej svätici.

Dávno horké slzy lejem,
Hladím k Strečnu na Váh,
Čo ma bolí, uhádnete,
V tých mojich útrobách.

Smutno hľadím a rodinný
Môj kraj žehnám v mysli,
Zdravstvuj môj rode Slovenský,
Bože hlas môj vyslyš!

Nočnie shliadnutie.

V čiernej zemi, synek leží
Synek matky jediný,
Bôľ jej útle hrozne sviera
Všetky srdca hlbiny.

„Aj! keby som môhla trebárs
Mrtvého ťa videť len,“
Vzdychá a horké vylieva
Slzy horké, jako blen.

Nijak pokoja v jej duši,
Ni úlevy niet vo sne,
Ach jak divné to obrazy,
Vidmá moria ju hrozne.

V pôlnoc z lôžka v deň dušičiek
Zbudí sa na zvonov hlas,
Ide modliť sa do chrámu,
Aj, nastojte na úžas!

Ku oltáru kráča kostra
V čiernom mesnom rúchu kňaz,
Do kostola mrtvých zástup
Hrnie sa tu za ním zraz.

A v hustom mrtvých zástupe
Kráča kostra, — „však to on!“
On, — syn kráča v rade mrtvých
S konvou slz tiež napokon.

S konvou slz, čo v hojnej miere
Za ním márne ronila,
Pre ktoré mu odpočinku
Nedopriala mohyla.

Z vyschlých lebky dutín divo
Sypí chladnosmrtný hľad,
Tu ubohú ľak napadne,
Ľak studený jako ľad.

V útek chopí sa von z chrámu,
V nohy za ňou syn sa dá,
Len v úteku spásu svoju
Nešťastnica tá hľadá.

I v rýchlom úteku šaty,
Čo môž' od seba vrhá,
Syn čo popadne na tisíc
Drobných kúskov potrhá.

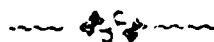
„Reta! — kričí, — z Boha reta!“
A vždy ďalej len stranou,
Už doháňa nešťastnicu,
Bo kostlivec vždy za ňou.

Svätým krížom tu ešte zraz
Žehná sa, — priam omdlieva;
Keď už už ju uchopiť mal,
Na čas kohút zaspieva.

Bez smysľov a polomrtvá
Klesla k zemi na dolu,
A hrozný nočný kostlivec
Rozlial sa hneď na smolu.

* * *

Synovi je ťažko, keď mať
Smútok za nim nezvlieka,
Sladúško však je matke spať,
Čím viac dieťa narieka.

VYSVETLIVKY.

[1]) Bôh je milosrdný.
[2]) Bôh je veľký.
[3]) Hádes = peklo.
[4]) Kedron = rieka u samého Jeruzalema.
[5]) Pero = tatarské knieža a vodca, pod nimž Tatari na Považie vrazili.
[6]) Čača = Čatca, mestečko na Kysucách v Trenčanskej stolici blízo hraníc Sliezska a Haliče.
[7]) Fojcík, fojt = rychtár.
[8]) Kinisberg = Königsberg v Prusách.
[9]) Kšondz = kňaz.
[10]) Staškov = vesnica blízo Čatce.

Margita.

Bystrovlný Váh, ktorý z Liptova cez Turec u Strečna cestu sebe do Trenčanskej župy kliesni, práve tam, kde hranicu posledných dvoch žup medzi Strečnom a Sta-

rým Hradom prekročil, preteká úžinou, ktorá podivenie u každého cestovateľa vzbudí. — Tuná riečište Váhu stesnené je strmými skalámi, nebezpečné zajiste pre našich považskych plavcov, pltníkov, ktorí z Lipťova a z Oravy úžinou touto plaviť sa musia.

Nie bez príčiny nazvali oni skalu tú, ktorá temer do sredu Váhu sa ťahá „besnou skalou.“ Viaceré ale nebezpečia úklady stavajú tu naším povážlivým plavcom. V pravom slova smysle Scylla a Charybdis čaká tu na našich pltníkov. Jedno „besná skala,“ druhé poniže tejže nakopené balvány skalísk cestu hatia, až konečne mohútna zátoka spenených vĺn otvára tu svoj hrozný hrtán, by pohltila ubohých cestovateľov naších. Načím tu zvláštnej obratnosti a ducha prítomnosti, aby ubohý pltník zavčasu vyhnul nebezpečiam a prešmiknul sa nebezpečnou úžinou touto. Celá ale úžina táto od nepamäti sveta nazýva sa „Margitou.“

Odkial nazýva sa Margitou? o tom dejepis mlčí. O čom ale dejepis nás nepoučuje, o tom nevyčerpateľný poklad povestí našeho ľudu nám vypráva.

To, čo povesť o Margite nám vypráva, odkial pôvod mena jej? o tom pojednáva báseň doslovne, ku ktorej iba toto krátučké poznamenanie priložiť, za potrebné som držal.

Trenčanská studňa.

Na ľavom brehu Váhu nad slob. král. mestom Trenčínom, vypína sa strmá, obrovského objemu skala, ktorej temeno a celé priestranné površie zaujímajú kolossálne stavby hradu tohože mena, teraz ovšem už len zrúcaniny, jíchžto a e stavba do časov pred príchodom Hunnov a Avarov padá. — Nepochybné je, že meno Trenčína je staroslovenské a rydzé, bo „Tren“ čo tŕn a koncovka „tín“ na neomýlny jeho slovenský pôvod ukazujú. Podobne má sa to na pr. s Budatínom od „Vodatína,“ Temätín a mn. i. S mnohými skúmateli starožitností a historikami podobne súdi o tom i vysokoučený a pochvalne známy P. Klemens, profesor v B. Bystrici; ktorý v oktobri r. 1875 krátunko i u mňa sa pobaviac, tento a mnohé iné náhľady mi sdelil.

Do časov Ondreja III. bol Trenčín majetkom kráľovským. Po smrti Andreja III. osvojil si ho Peter z rodu Čák. Po jeho smrti nastúpil syn jeho Matúš, ktorý pánstvo svoje až po Dunaj rozšíril, stanúc sa pánom Váhu, tak že kraj ten, ktorým jednúc Matúš vôbec Trenčanský zvaný vládol, alebo kniežatstvo považské i po dnes zachovalo sa u ľudu pod názvom „zeme Matúšovej." *)

Ludvík daroval Trenčín Jurajovi Bebek. Po Bebekovi dostalo sa pánstvo Trenčanské sedmohradskému vojvodovi Štiborovi, ktorý za príkladom Matúša Trenčanského podobne písaval sa grófom Trenčanským a pánom Váhu (dominus Vagi).

Syn Štiborov nezanechal iba jednu dcéru po sebe, a tak po smrti tohoto stal sa Trenčín znovu majetkom korunným.

Roku 1461 slávil na Trenčanskom hrade svatobný sňatok kráľ Matiáš s Kateřinou, dcérou českého kráľa Juraja z Podiebrad.

---

*) Podobne má sa i s povestným domom vo Viedni „Matschakerhof", ktorý od bývalého majiteľa svojho Mat. Čáka po dnes svoj názov zachoval.

Matiáš za preukázané sebe služby oddal Trenčín Štefanovi Zápoľovi za 15.000 zl.*) Ján Zápoľa utratil Trenčín, ktorý Ferdinand I. r. 1535 daroval grófovi Alexiusovi Thurzó. Roku 1588 hrad trenčanský gr. Imrich Forgách za 3800 Valenských v záloh dostal, ktorý ho ale o nedlho r. 1593 gr. Štefanovi Illésházymu prepustiť musel. Roku 1708 slávna hrabäcia rodina Illésházovská, opustiac Trenčín, prestehovala sa do blízkej Dubnice, kde i posledný potomok šľachetného rodu hrabäcieho Štefan Illésházy poslednie dni svojho života trávil a časný život v Požoňu dokonal. — Za živobytia ešte poslednieho Štefana Illésházyho odkúpil všetky panstvá Illésházyovské a s tymito i Trenčín Juraj slob. p. Sina z Hodosu a Kizdie, jehož syn slob. p. Simon Sina je pravým majiteľom všetkých tých panstiev, ktorý ale žiadneho mužského potomka nemá.

Vynímam ešte dačo z Sl. Č. Intibusa. — Rozsiahle rumy hradu Trenčanského posky-

*) V týchto časoch bola i povestná vyše 50 siah hlboká v tvrdej skale kroz zajatých Turkov vykopaná studňa, o nejž povesť naša v mojej básni pojednáva.

tujú zanímavé badateľské pole znateľom stavby; sloh bizantinský a gothický javí sa tu vedľa dosť četného stavänia nového spôsobu renaissanc. Známky slohu bizantinského nachádzajú sa najviac v podzemných sklepoch a ťažko prístupných chodbách, nový spôsob stavby temer naskrze pochádza z časov Štefana Illésházyho I., najpočetnejšie ale skveje sa gotika. Okrem nekoľko rodinných címerov na kameňoch vytesaných, nachádzajú sa v prosred zrúcanín mnohé pamätihodné dvere a okná, nielen vrubenými, ale i polovypuklými ozdobami hojne okrášlené. Stropy na sieňach premenám povetrnosti vydané už popadaly, v kaplnke sa ešte tu i tu vyskytujú zbytky malieb, poslednie to stopy jejich nekdajšej skvostnosti. Povestná oná v horňom hrade väža, ktorú svet rímskou a terentinskou nazvať chcel, zdá sa byť od polovice na novo hore vyhnaná, a preto, aby tlak hornej čiastky tým bezpečnejšej na spodnej spočívať mohol, je táto novým prístavkom o jednu tretinu rozšírená; o štvorhranných tesaných kameňoch ale, z jakých väže Rimanov pozostá-

valy, ani stopy som nenašiel. Mnohonásobnými predhradbami s upevneným hradom týmto spojené je mesto, ktorého brány a na nekoľko poschodí vysoká väža v úhľadnom gotickom slohu sú vystavené.

Hlavný chrám mestský, v druhej polovici 16. stoletia budovaný, javí patrné znaky protestantských modlitebníc; najznamenitejšia je v ňom kaplnka, honosiac sa peknou prácou z cínu, Spasiteľom na kríži, jako i hrobkami Kašpara a Jozefa Illésházyho. Na hrobke Kašpara, od manželky Heleny Turzovej roku 1649 položenej, číta sa na miesto Trenčín „Tričín," ktorý názov sa vraj i vo viacej starých listinách nachádza. V súsedstve kaplnky tejto nachádza sa kazateľnica, ktorej podstavok je gotický, najskôr pochádzajúci ešte zo starého kostola, ktorý vraj bližej nežli terajší hrad stál, a snaď v čas jeho požiaru (roku 1529) plameňom ľahol a stroskotaný bol. U hlavného vchodu pod väžou, o niečo pozdejšej ešte než chrám vystavenou, chová sa od roku 1498 náhrobný kameň zástavníka (vexillifer) a mešťana Martina Tanty; neďaleko ale od

chrámu vidno na tom istom vrchu, na ktorom hrad stojí, gotickú budovu s dosť dobre zachovalým klenutím, ktorá pred veky kaplnku pôsobila, teraz ale za komoru, ba prv i za stajeň slúžila; i bolo by k želaniu, aby krásovkusní mešťania trenčanskí pamiatku túto dávno minulej slávy slušne obnovili a k predošlému účelu navrátili.

V prastarom kráľ. meste tomto boly od r. 1556 účty a potom o niečo pozdejšej i zápisnica, ktorá už od roku 1476 sa chová, v slovenčine skoro až ku sklonku 18. veku vedené!

Na radnici, kde sa milé tyto pamiatky našej reči schraňujú, nachádzalo sa predtým poprsie Matúšovo, ktoré ale pred nekoľko rokami do pešťanského musea bolo prenesené; snímku ale z neho, čo podobizeň, choval predôstojný pán Ľudevít Stárek, po jehož smrti do mestskej radnice prenesená bola. I javí sa na podobizni tejto Matúš čo velebný starec, na ktorého ušlechtilom obličaji hlboký zármutok rozliaty je. Roku asi 1644 uviedol arcibiskup ostrihomský Juraj Lippay do mesta tohoto riad tovaryšstva Je-

žišovho. V bývalom jezuitskom kostole pozoruhodný je v dlažbe zvláštny trojhranný kameň, z ktorého sa najlepšej dá skvostná stavba a úprava kostola tohoto prezrieť; škoda, že jeho stropy na obmietke malby od vlhkostí mnoho utrpely. Kostol tento i so súsednou budovou patrí teraz reholʼníkom pobožných škôl, ktorí od vyzdvihnutia Jezuitov zdejšie gymnasium spravujú.

Toto je krátky nástin hradu a mesta Trenčína; na západnej strane hradu, tam, kde od hradskej cesty strmá z rovna od zeme do hora skala sa vypína, nachádza sa v tejže skale vytesaná vyše 50 siah hlboká povestná studňa, pravý to div, ktorý posiaľ sa zachoval. Studňa táto nachodí sa v tak zvanej rundele, ktorú slavné Sinovské pánstvo dobrým krovom a šindolom obitou strechou, jako i studňu so srubom a rumpalom*) zaopatrilo. Písateľ týchto riadkov ešte čo žiak viackrát navštívil túto studňu, z jejžto hlbiny v dobrom vedre voda sa vyťahovala a z čerstvých jej stokov i vody

*) Rumpal, prístroj na ťahanie veder. Winde, na loďach Spiele.

sa napil. Nádejem sa, že toto laskavým navštivovateľom studne i dnes bude možné, pri čom nechže na pamäť si uvedú povesť o jej povstaní, ktorá keby len i púhou povesťou bola, jednak jej vykopanie herkulejskú prácu a vytrvalosť, nie menej i báječné obety požadovať muselo.

Juraj Tvrdý.

Stručný výňatok z národnieho kalendára matičného r. 1867.

Juraj Tvrdý, narodil sa v Žiline v horňom Trenčansku dňa 5. júla 1870, z otca Juraja Tvrdý, tamejšieho poctivého mešťana a matky Anny rodenej Rajčáni.

Počiatočné a gymnasialné školy odbavil v rodisku svojom, odkiaľ roku 1797 prijatý bol za klerika biskupstva nitranského a r. 1802 ešte jako študujúci bohoslovec, kroz tehdajšieho biskupa nitranského Františka Fuchs, za obradníka vymenovaný.

Roku 1803 bol kroz tohože biskupa na hodnosť kňazskú vysvätený, u jehož boku, keď sa totižto Fuchs, na novozaloženú arcibiskupsú stolicu jágerskú, čo prvý arcibiskup

povýšený, z Nitry do Jágru presťahoval, i na potom zotrval, bol mocou biskupskej pravomocnosti medzi kňazských údov dioecese jágerskej vteleným. Avšak túžba za domovinou neuspokojila jeho ducha, a preto rozžehnal sa s arcipastierom svojím, do predošlého biskupstva sa navrátil. Po návrate z Jágru ustanovený bol J. Tvrdý za podsprávca semeniska nitranského, odkiaľ ale r. 1805 ku svojemu bratrancovi farárovi do Drietomy ku duchovnej správe sa odoberúc, roku 1806 na uprázdnenú faru vo Visolajoch za farára vymenovaný bol.

Jako farár visolajský dostal 19. apríla 1808 od gr. z Aspremont-Lyndenu presentu na faru mestečka Púchov, kam i začiatkom mája tohože roku sa preniesol.

Jurajovo blahoplné účinkovanie v Púchove neostalo dlho svetlom pod nádobou skrytým. Roku 1816 bol vyznačený úradom vicearchidiakona okresu pruščanského a r. 1832 obdržal dôstojnosť skutočného kanonika pri hlav. chráme sv. Emmerama v Nitre, jako i vznešený úrad seminárskeho rektora. R. 1835 dostal hodnosť čest. opáta blah. P.

P. Marie z Jástu; r. 1844 stal sa kustosom hl. chrámu nitr. roku 1847 tohože chrámu kantorom, roku 1853 slávil svoje druhotiny kňazské, r. ale 1859 postúpil na štallum lektor-kanonika pri tejže kapituly, a čo taký, dňa 23. novembra 1866, v 85. roku blahodarného účinkovania život časný s večným zamenil.

Meno Juraja nášho nepatrí síce medzi vychýrené mená štátnikov a politikov veku terajšieho, ovšem ale zaujíma čestné miesto medzi prvými národovcami našími, ktorí si svojím nepoškvrneným životom, všestrannou učenosťou, horlivým kriesením ducha národnieho, čistotou vlasteneckého smýšľania, pevnotou a stálosťou charakteru, prospešným účinkovaním na poli cirkevňo-národnieho vyviňovania, bezúhonnou obetovavosťou a dobročinnosťou verejnú česť vydobili na milom našom Slovensku.

Juraj náš sťa príkladný dľa srdca Božieho kňaz skvel sa vo sl. sbore kapituly nitr. čo hviezda prvej velikosti, sťa verný a vďačný syn matky Slávie, poznajúc potreby a nedostatky národnieho života stal

sa veľkodušným jeho dobrodincom, ozdobou a chlúbou slovenského národa našeho, obetujúc behom blahodarného života svojho vyše 42.000 zl. na národnie vzdelanie, osvetu a iné potreby zaznaného slovenského národa. Ani pripomenúť nenačím, že šľachetná táto duša boľastne niesla všetky nehody, s ktorými sa náš ubohý národ stretol, no Bôh, že ho miloval, nedal mu dožiť sa toho potupenia, jaké milovaný jeho národ teraz znášať musí.

Že blahú pamiatku tohoto verného syna slovenského, ačkoľvek veľmi stručne pripomínať osmeľujem sa v skrovnom dielku mojom, nech nezazliť mi ráči laskavý čitateľ, bo činím to z vrelej povďačnosti, mavší na zvečnelom pravého podporovateľa mojich slabých snáh v mladistvých jednúc silách, a pravého Moecenaša v nekdajších štúdiach mojich.

Hrad Lietava.

Ozaj divo romantický kraj, podivné položenie staroslávneho hradu Lietava. Asi pol druhej hodiny v bok od Žiliny, uchýliac

sa na pravo z cesty vedúcej do Rajca, leží stred tmavočiernych lesov a skupenín skalných z konglomerátu na temeni vysokého skalnatého vrchu pyšný hrad Lietava, z väčša na teraz zo sutín a rozmrvených múrov popozostávajúci pomník slovanských predkov našich. Už samo meno poukazuje na slovenský pôvod jeho. Poťahom na toto, nech slúži povesť, ktorá názov jeho odvodzuje; dľa tejto, kráľ Ludvik I. naložil vystaviť hrad, ktorý by nepriateľ, ak len lietať nezná, vydobiť na darmo sa namáhal. Isté je, že kráľ tento, obávajúc sa opätného vpádu Tatarov, okolo roku 1360 viacej hrado vvystavil*). Ten istý kráľ dal hrad, poneváč sa na území Bebekovom nachádzal, tomuže sebe oddanému Bebekovi do daru. Po vymretí rodu Bebeka prešlo panstvo lietavské na Imricha Zápoľu, ktorý bol sebe Ursulu Bebek za manželku pojal. Vplyvom Mikuláša Kostky dostala sa dcéra Štefana Zápoľa Barbara na tron Jagellonov, za čo Zápoľa daroval Lietavu Mikulášovi Kostkovi. Tohoto syn Ján obratne bránil Lietavu proti

*) Či aj Lietavu? je neisté.

Martinovi Thuri Ferdinanda I. stranníkovi, o čom svedčí pamätná tabuľa s nápisom nad posledňou bránou hradu sa zachovavšia. Ján Kostka zanechal jedinú dcéru Barbaru. Táto vydala sa za odpadlého a na protestantskú vieru prestúpivšieho biskupa nitranského Františka Thurzo, čím Lietava prešla v majetok rodu Turzovcov. Podivenie zasluhuje tu studňa zámocká. U vrchu ťahá sa v skale úzky asi 2 siahy dlhý otvor, ktorý nižej sa širi a dolu veľmi priestrannú sieň tvorí, kde teprv u prostred sieni podivná a hlbočizná studňa sa nachodí. Poneváč z vonku ťažko nejaký otvor pobadať, nimž dalo by sa do tejto siene dostať, preto ťažko je uhádnuť, k čomu toto podivné pristrojenie slúžiť mohlo. Jako pamiatka zachováva sa vo farskom chráme lietavskom z hradu pochodivší obraz, ktorý v zámockej kapli na veľkom oltáre vystavený bol. Vidno na tomže obraze vymaľovaných ľudí rozličného veku a pohlavia, menovite jednoho starca kňaza, ktorého draví Tatari z vysokého vrchu na končitý kôl zhadzujú. Povesť pravý: že keď Tatari po bitke pri Šajave

krajinu zaplavili, pridrali sa títo až ku samej Lietave. Všetko čo stačilo, pouchodilo do blízkych hôr, iba starci, chorí, ženy, deti a staručký osemdesiat roční na ten čas duchovný pastier jejich farár lietavký útočiste hľadali v starobylom chráme, kde pevno všetky vchody zatarasili. Tatari podpálili obec a uschovaných v chráme násilne a falešnými sľubami vyvábili von na svetlo. Tatari sľubovali všetkým šetrenie životov, ktorí na tatarské náboženstvo prestúpia. Tu zavdala sa príležitosť, aby kňaz a pastier svojich oviec vznešenej úlohe svojej zodpovedal. Na jeho výborné napomínania nepodarilo sa Tatarom ani jednej duše získať. Tu vymysleli nový spôsob mučenia, ktorým podarilo by sa jim pevných v náboženstve kresťanov sklátiť. V doline natíkli do zeme pevné končité koly a ubohé obete hnali korbáčmi na strmý skaluatý vrch, z ktorého nevinné obete zhadzovali na koly. Prišiel rad i na statného farára; i toho pochytia surovci a zhodia z výšavy na kôl. Lež nespadol dolu, zmiznúl on zrakom krvožrútov, sťa by za živa pochytil ho bol anjel strážny a za-

niesol do nad oblačných krajov. To, čo zdalo sa nadprirodzeným zjavom, stalo sa prirodzeným spôsobom. Zhodivšieho dolu zo skaly kňaza, ruka Božia pochytila v pevnom krýčku, do ktorého sa zahatil a z ktorého nebezpečného položenia, po rýchlom odchode Tatarov, pomocou provazov a rebríkov oretovali ho povďační farníci.

Lietavské panstvo nachodí sa teraz v moci viacero kompossesorov, ktorí s úhrnom tvoria dominium Lietava in quatuor lineis: Thurzo, Perényi, Lengyel & Révay. Počúvam, že časť Thurzová stala sa cestou kúpnou majetkom veľstatkára Leopolda Poppera, šľachtica z Podhradia.

So žiaľom podotknúť musím, že onen pamätný a hore uvedený príbeh nám pred oči predstavujúci obraz, zaslúžil by lepšieho povšimnutia, nežli sa mu to dostáva. Zmienený obraz so shnilým rámom, plesnivý a sám na polo zhnitý povaľuje sa v kúte sakristii farského chrámu lietavského a neni človeka, ktorý by ho pred konečnou záhubou zachránil a jemu zaslúžené miesto v dajakom k tomu cieľu určenom ústave

zjednal. Za to laskavých čitateľov opovažujem sa upozorniť na obraz tento, snaď najde sa dakto, čo by mu zaslúžené miesto zaopatril.

Pripomínam ešte, že som videl kedysi v tomže farskom chráme pri oltári zvončeky s kyrillskými nápisami a zdá sa mi, že by to i s vežovými zvony malo tak byť.

Andrej Budiač

poddaný, sluha alebo kastellán Vršateckého na hrade Vršatca. — Vršatec nem. Lövenstein, starý zrúcaný hrad na pravom brehu Váhu nad Pruským oproti Illave. Rok založenia jeho je neznámy. R. 1244. bol Vršatec majetkom Eleud-Leustacha, po tomto Bogomera. Okoľo roku 1470 Matej Halapa sídlil na Vršatci. Istý vojín, ktorý sa zo Slopnej menoval a istotne aj zo Slopnej dedinky blízo Beluše pochádzal, vyznačiac sa v bojoch obdržal zemänstvo a s týmto i Vršatec, jehož potomci písavali sa napozatým Vršateckými. Len asi pol stoletia rozkvital rod tento na Vršatci, po jehož vymretí panstvo Vršatecké koruna na Fran-

tiška Jakušiča preniesla. I po vymretí rodu Jakušičov prepadlo panstvo Vršatecké znovu na korunu. Leopold I. predal ho za 56.000 zl. hráb. Breünerovi. Cestou pokrevného nápadníctva stalo sa celé panstvo vlastnosťou gr. Königsegh ab Aulendorf až po dnešok.

Po čas tatarského pustošenia zaplavili Tatari celé Považie až po samú Lietavu. Pustošenie toto výborne opisuje svojím nad mieru hybkým perom p. Viliam Paulinyi-Tóth v svojich Besiedkach sv. II. „Tatarský plen", jehož vtipne na historických pravdách založené úvahy k prečítaniu každému odporúčam. Klade on do tohto času Indricha Vršateckého jako majiteľa zámku tohože mena. Indrich i so starým sluhom Andrejom Budiačom padli do zajatia tatarského. Kadan tatarský dal jich oboch prikuť do železných pút nohu o nohu a hodil do žalára, ktorý iba trocha svetla malým oknom osvetlovalo. Stalo sa, že keď Kadan chcel dal odpraviť oboch a nebolo inej pomoci vyslobodiť sa zo žalára, aby pánovi svojmu zo žalára oknom ujsť umožnil, sekerou, ktorá náhodou v žalári sa našla, odťal si Andrej vyše členka

nohu. Načo Indrich zo žalára oknom ujšol na slobodu.

Sám Tatar zadivil sa nad týmto šľachetným skutkom a užasnúl nad vernosťou sluhy, jakej cnosti u Tatarov darmo by hľadal. — Omdletého a pokaličeného Ondra dal Tatar vyliečiť a daroval mu slobodu. Andrej Budiač a jeho potomci povýšení boli do stavu zemänského, dostanúc do härbu vršateckého leva a uťatú nohu a osadu Mikušovce blízo Pruského, do daru. — V osade tejto žijú po dnes Budiačovci tak zvaní bočkoroší (zemäni, ktorí sedlačia a sedliacky sa nosia), v dosť mizernom stave, potomci to nášho Andreja Budiač, ktorí jako jích praotec, tak i oni v härbe uťatú nohu nosia.

Žofia Bosniak.

S našou sväticou Žofiou Bosniak, jako i s Margitou na začiatku týchto poznámok spomenutou, v úzkom a bezprostredňom spojení stojí Strečno, starodávny hrad na žúlovej skale, jehož pätu bystré vlnky Váhu obmýjajú. Holé iba múry vypínajú sa ešte, na níchž posiaľ nie nadarmo pokúsil sa

zhubný zub času. Oproti nemu na druhej strane Váhu vypína sa veterán zrúcaný Starý hrad, (Ó-vár, Alt-Schloss), sťa by dva hrady tieto ako vyslúžilí obšitníci dáki teraz priateľsky podávať si chceli ruky, kým za dávnych časov rúzni majitelia jejich v nesvaroch a nepriateľstvách žili. Z tadiaľ to doposiaľ v okolí strečňanskom príslovie je bežným: „v jednom zámku sa paprčia (hnevajú), ale v druhom nerobia si z toho nič.“

R. 1420 dostal Strečno Stanislav Deršffy od kráľa do daru. Za válečného času Giskry napadol nočnieho času možný na ten čas Pankrác*) z oprotivného Starého hradu Strečno, dobijúc ho, strečňanské brány českým bojovníkom otvoril, ktoré teprv Ján z Huňadu zpiatky vydobil. Maria Siládi matka zamordovaného Ladislava Huňadyho oddala

*) Z tohoto pochádza slávny v Uhrách kvitnúci rod Pankrácov vo troch lineach: grófi, baróni a šľachticovia Pongrácz zo Svätého Mikuláša a zo Starého hradu (Pongrácz de Szent Miklós et Ó-vár). Slávne tieto rody sú pôvodu českého a tak čisto slovanského. Drahí bratia Česi a Slováci budú môcť byť pyšní na tieto rody, jak sa oni k pôvodu svôjmu prihlásia a za príkladom svojich slávnych slovanských predkov i účinlive dokážu, že sú oni Slovania, a neodrodia sa za príkladom daktorých pôvodu a skutočných slovanských šľachtických rodin.

tomuže Pankrácovi, by jej tento stálym spoločníkom proti kráľovi bol.

Jako pozdejšie dostalo sa Strečno Františkovi Vešelényimu, o tom sa nevie. Vešelényi mal maželku nábožnú Žofiu Bosniak, jehož ona z celej duše zbožňovala. Kým Vešelényi dlhé časy trávil preč od boku drahej svojej družky, pobadala ona pri zriedkavých návratoch na Strečno, že jej mažel je jakýsi pošmúrny a že častá zádumčivosť javí sa na tvári jeho. Darmo namáhala sa vyskúmať príčinu chladného chovania sa manžela svojeho. Darmo chodievala čo deň modliť sa pred obraz divotvornej Rodičky do kapli nad samým Váhom vystavenej, aby zvedela sa čo dušu manžela trápi. Razom dorazí posol s výstražným listom od jej sestry, ktorá zvestuje jej láskovanie Vešelényiho s Mariou Szécsy na hrade Muráň a i to, že Vešelényi k vôli tej ženy i na druhé náboženstvo prestúpiť mieni. Tu teprv odokryl sa tajný závoj pred očami jejej, ktorý divné chovanie sa manžela jej ukrýval pred zrakom jejej. Po čas nočnieho spánku zdalo sa jej videť nebeskú kráľovnu tak, že pre-

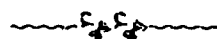
berúc sa zo sna, zdalo sa jej sťa by myznúcej po tejže lúče žiary osvetlovaly ešte sieň, vlejúc velikú úlevu do trápnej duše jejej. Kvapne schopila sa a stred búrlivej tmavej noci a dáždivého počasia ponáhlala bosými nohami (bosou nohou v obuve bez podošvy) po skalnatej dráhe do kapli k potešeniu zarmútených; tu pred obrazom Matky Božskej milosti rozplynula sa duša jej v prúdu horlivej modlitby, do nejž pohrúženú teprv raňajšej zory papršky prebudily modliacu. Ledvaj že navrátila sa domov, tu dorazí zámockou bránou na uparenom koňovi svoju vernú družku zanedbávajúci Vešelényi. Lež nebol to viac onen ľahkomyseľný Vešelényi. Bohatier navrátil sa na Strečno sťa verný manžel vrelo tisnúci k prsiam svoju dávno nevidenú vernú manželku Z vďačnosti na radostnú udalosť túto, konala čo rok vo výročitý deň jejej obnoveného šťastlivého manželského usrozumenia v tom istom rúchu, s palicou s bosými nohami a s modlitbami onú púť do kapli zázračnej Matky Božej.

Po dakoľkých rokoch našli Žofie telo ale neporušené, ktoré prenesené bolo do

chrámu farského v Tepličke pri Žiline, kde i posiaľ neporušené jej svleky opatrujú sa v kapli tohože farského chrámu. Suché a neporušené telo onej nábožnej u obecného ľudu v okolí sťa svätice ctenej ženy, možno uzreť kedykoľvek a navštivované býva četnými pútnici. Zomrela 28. apríla 1644, nalezenie ale jej neporušeného tela stalo sa roku 1689. Ľutujem, že nutno mi je poznamenať, že na opateru jej pozostatkov málo starosti sa obracia. Truhla, v ktorej svätici slovenskej svleky ležia, je veru dosť chatrná, chatrnejší ale ešte z čiernej tafaty pozostávajúce oblek jejej. K prianiu by bolo, keby slavné panstvo a patrón Jeho Excell. P. Barón Simon Sina postarať sa chcel o primerané rekyne tejto ozdobenie a zaslúžené povznesenie skvostných telesných svlekov jej. Slovenskú rekyňu túto ctí národ slovenský sťa sväticu (beatam).

Teplička je, jako som práve spomenul majetkom jeho Exc. P. Baróna Sina. Hrad a panstvo Strečňanské kúpil asi pred 10 rokami od Mikuláša kniežaťa Eszterházyho veľstatkár a šľachtic z Podhradia Leopold Popper.

Stojac Strečno v tak úzkom spojení s povesťou o Margite, môže slúžiť i za dôkaz starobylosti strečňanského hradu.

Poznamenanie.

Pri historických úvahách tu opísaných hradov, upotrebil som výborné dielo baróna Aloyza Mednyanszkého *„Malerische Reise auf dem Wagflusse.“*

Vydavateľ.

Opravenie:

Na str. 34. v 7. riadku čítaj miesto domoj = domov.
Na str. 174. v 1. riadku miesto prty = prsty.

OBSAH.

Náveštie.

S rozposielaním tohoto prvého sošitu mojich Poesií započal sa zároveň tlač i druhého svázku, ktorý p. t. pánom odberateľom v tej istej cene sa rozpošle. V druhom sošite vyjde menoslov všetkých do 1. mája b. r. prihlásivších sa pp. odberateľov.

D. S. Pepkin.

POESIE

Dušana Savy Pepkina.

SVÄZOK II.

TURČ. SV. MARTIN.
Tlačou kníhtlačiarsko-účastinár. spolku.
1876.

POESIE

DUŠANA SAVY PEPKINA.

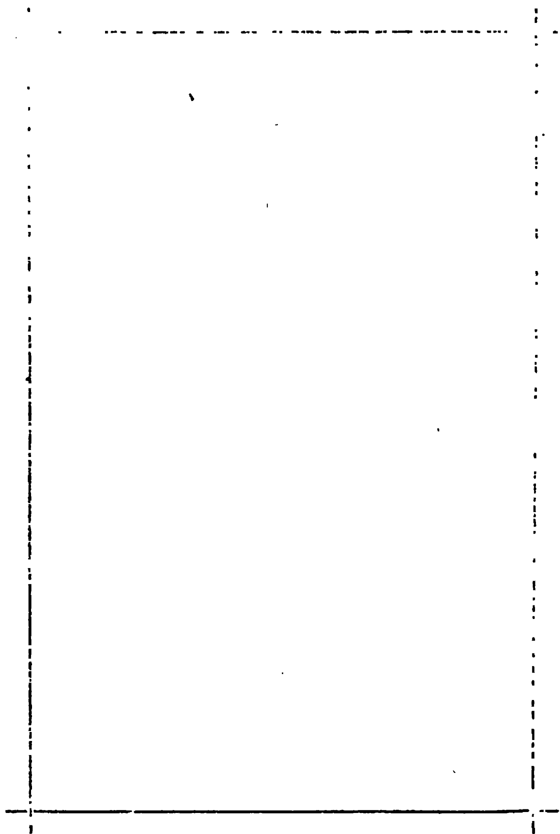

POESIE

Dušana Savy Pepkina.

SVÄZOK II.

TURČ. SV. MARTIN.
Tlačou kníhtlačiarsko-účastinár. spolku.
1876.

Osvietenému a Vysokorodému

PÁNU PÁNU

JÁNOVI GRÓFOVI Z HARRACHU,

c. kr. komorníkovi a c. kr. majorovi,

majiteľovi panstiev Sádová, Šluknov, Jilemnice, Most nad Litavou

atď. atď.

MAJITEĽOVI VIACERO RÁDOV,

vernému a vznešenému

SYNOVI MATKY SLÁVIE,

Milovníkovi slovanskej vzájemnosti,

Priateľovi, Podporovateľovi

a vysokému

MOECENÁŠOVI LITERATURY SLOVENSKEJ

atď. atď.

s nadšením, vrelou a hlbokou úctou

venuje

Đušan Sava Pepkin.

Nuže tedy Slováci jen spite,
Skoroť bude vašem po kmenu:
Neboť jak by házel na stěnu
Hrách, slov matky Slávy neslyšíte.

Kollár.

A div sa stane, — ja verím v divy,
Božstvo v ních moc svoju hlása —
Lud môj sa vznesie, sťa národ živý,
K výškam, kde všeľudstva spása.

Lud. Kubányi.

Jako všetko, čím kroz srdce naše vládneme, tak aj národnosť je taký poklad, ktorý sa inými statkami zameniť nedá. Baron Jozef Eötvös.

Nepřipisuj svaté jmeno vlasti
Kraji tomu, v kterém bydlíme,
Pravou vlasť jen v srdci nosíme,
Tuto nelze bíti ani krásti:
Dnes neb zýtra vraha v zemi másti,
A lid v jarmě jeho vidíme,
Předce, když se duchem spojíme,
Vlast je celá v každé svazku části.

Kollár.

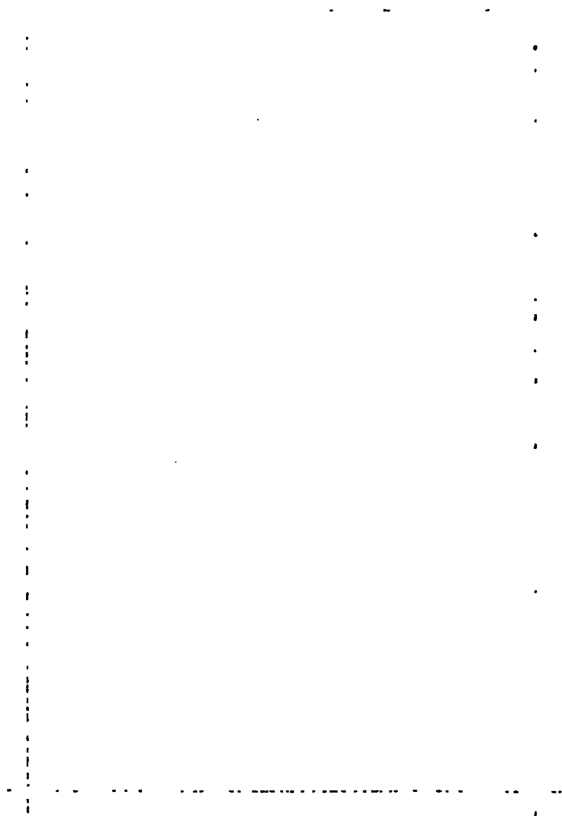
Politici, ktorí nemajú zreteľ k rozdielu národnosti, matajú vo tmách. Leon van de Kendre.

Slovákov niet v Uhrách.

Kolom. Tisza
v krajinskej snemovni r. 1875.

Ešte Slováci žijú a budú žiť voždy so slávou

Ján Hollý.

Moje varyto.

Nespí ešte duch môj
V netečnej driemote,
Len že blahý pokoj
Hľadá o samote.
Preto v luhoch rád často prebýva,
Žalospevy smutne sa ozýva,
V rozpakoch biedneho žitia
Na strunách môjho varyta.

Zo zádumčivosti
Rýchlo sa vyrazí,
A tichej márnosti
Zhadzuje reťazy.

Po nivách, nimiž vanú Zefyry,
Vetrík kvieťa vonný zápach širi,
Po úbočiach tých prekvitá
Duch v piesni môjho varyta.

Na skálnaté chlumy
Výšin sa vynesie,
Kde let orla šumí,
Vietor mhly roznesie,
Na skálnatých výšinách sa baví
A ozýva sa tam z tej výšavy
Pieseň moja rozmanitá
Z dutín môjeho varyta.

Na peruťach piesni
Zalietne v končiny,
Kde od horka Vesny
Topia sa laviny,

Nad oblaky voždy vyše hore,
Kde sa rodí dúha, rosa, zore,
I tam sťa škriváň zavíta
Na krídlach môjho varyta.

Ba vyše, ešte vyše
Letí k hviezdnym bytom,
Kde sa tajné skrýše,
Nad jasným zenitom;
Aj! tam duch môj najradšej spočíva,
Kde pokoj stály večne prebýva,
I jemu tam blaho svitá
V sprievode môjho varyta.

VYTRŽENIE BÁSNIKOVO.

Vidím v duši mojej, vo vidinách jejej,
V obrazoch milostných nové zjavov tvary,
Vo zvukoch harmonných piesne preľúbeznej,
Čujem ohlas divný, sťa dajaké čary,
Zvuk ten sťa Eola
Dušou mi plápolá,
Sťa perutím hnané
Voľné vánie zvona,
Sťa ľúbezné hranie
Harfy Amfiona.
Sťa lúč zory vzduchom,
Tak sa piesňou stálou
Nesie voľným duchom
Obraz ideálov.

Nad obraz vidín ten,
Vidím večnosť ducha,
Zvuk piesni tej je sen,
A tvorca jej mucha.
Večnosť,
Nekonečnosť,
To čiastka Božskosti;
V obrazotvornosti
Jäví sa nadzemský
Duch, ktorý sťa blesky,
Žiarou sa osvieti,
A ňou sa roznieti;
Čím padne
A zvädne
Hned nové,
Májové,
Stane okamženie,
Duchu vytrženie.

Stoj čo stoj!

Zastaň pravdy sväté práva,
Keď vrahov zlostné strely,
Ba čo viac i svet celý
Zlosťou špliecha na rod Sláva.
Proti zradcom je pravá zbroj:
„Vo pravde si stoj čo stoj!“

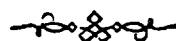
Čuj, čo ti srdce povedá,
Ak po pravde ti horí:
Kto nepravde nevzdorí,
S tým je navždy večná beda.
Kto miluje pravdu, aj v boj
Stane si len stoj čo stoj!

Ku boku sa pod zástavy,
K bojovníkom národa,
Bo s bojom len sloboda
Rodu tvojmu sa objaví, —
Za to mužne povstaň len boj!
Vstaň a v boju stoj čo stoj!

Jedno len rod kto si ľúbi,
Ten nešetrí obety,
Chrám národnej osvety,
Kde sa ruky nik nezhubí.
Preto v práci za národ tvoj,
Statne stoj si stoj čo stoj!

Daj za národ, čo prinieslo
Šťastie vše tebe z neba,
Nech je voždy, keď treba,
„Vše za národ!“ — tvoje heslo —
Daj čo máš, pracuj za rod svoj,
A v pravde si stoj čo stoj!

Bojuj voždy pravdou svätou,
Rád za pravdu život svoj daj,
Statný len to je šuhaj,
Čo mrieť zná za blaho bratov.
Za to v boju za národ tvoj,
I životom stoj čo stoj!

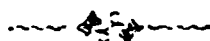
Adamovi Vanoch.

Spíš už? otče drahý v lône zeme,
Tak prestal's kúzliť srdcia naše,
Čos' spieval luhy, háje, paše,
Jednak oral hôľ trnisté temä.

Iba vidieť raz ťa ešte chceme,
Tam nad Váhom v milom salaše,
Aj tam pokochať duše naše,
Lež čo? — ustá večne sú ti nemé.

Vstaň rodáku! a zavznej nám piesni
Tvojich sladkým zvukom na pokon,
Zavznej ty náš starý Simeon.

Dáme ti veniec z tých kvetov Vesny,
Diadem z perál náš Amfion,
Potom večne do hrobu sa skloň!

Hľadže dievča moje!

Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Vidz, jak v očku mojom tvoj obraz sa točí;
Hľadže moja milá,
Jaká si spanilá,
Pekná sťa ružička,
Milá sťa hviezdička, —
Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Jak tvoj obraz v očku mojom sa vždy točí.

Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Nech sa tvoja duša v mojom očku zmočí;
Dobre hľadže moja,
Nech očká sa spoja,

A duše slejú sa
I radosť okúsa.
Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Vidz, jak v očku mojom obraz tvoj sa točí.

Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Keď ty na mňa pozrieš, srdce mi poskočí.
Tys všetok môj poklad,
Bo jedon tvoj pohľad,
Svet a času doby
V raje mi prerobí.
Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Keď ty na mňa pozrieš, srdce mi poskočí.

Hľadže dievča moje, hľadže mi do očí,
Keď ty na mňa pozrieš, svet se so mnou toči,
Hľadže srdce moje,
Veď nemám pokoje,

Kým rúčku mi nedáš,
Pôjdeme na sobáš. —
Nože za to hľadže dievča mi do oči,
Nech sa večne svet ten, večne so mnou točí.

Odrodilcom.

Sletely sovy na Tatranské kraje,
Hnaly holúbkov krovím a horami,
Pluk sovčí huláka a prehrozne laje,
A holúbky letia, kryjú sa stráňami.
Aj! holúbky moje, holúbence krotké,
Ňech vás nepochytia tie ostré pazúry!
Aj! sleťte že orly, nedajte sirôtke
Ubohej zahynúť, — chraňte ju v tej búri.
Vysoko orol hore sa zastaví,
Z vysoka chrániž ťa večný Pán slávy.

Sirôtka malá, sirôtka ubohá,
Na svete žije bez Otca, Matere,

Nikto ju nebráni, lós jej u Boha,
A vždy krivdy sa len sypú na ňu steré;
Svet ju odstrkuje, haňba jej byť a žiť,
Pohltiť ju majú besné času zlevy,
Nežiť —? ubožiatko! za čím že má bažiť?
Má-li Dunaj zaniesť ju sťa ľahké plevy?
Sťa nad Mojžišom Boží prst sa javí,
Chráň i teba mocne večný Pán slávy.

Potuluje chuďas Lazar sa svetom,
Vyháňa ho z domu tá bujná svojeť,
Pýcha mu je pánom, na posmech i deťom,
Ni duši, ni telu nedajú mu čo jesť.
Však že zem má, dedizeň a predkov sláva,
Za to radi zložili by jeho kosti,
Dedizeň tá jeho od Tatry po Sávu,
Z nejžto i tak majú všeho do sýtosti.
Sťa nad Lazarom zdvihol sa hrob tmavý,
Svieť i tebe svetlom večný Pán slávy.

Haňba! beda, — beda! nevďačné plemä,
Čo odrodilstvom hanobíš Boží deň,
Komu v ohavnosti niet Brútusa semä?
Čo krvou Caesara zbarvil nevinnú zem.
Stihne jednúc trest ťa, slnko tvoje zajde,
Pre Boha! nerobže zo seba satyru,
Beda Korozaim, beda i Betsaide, [1])
Lebo snadnej bude Sidonu a Tyru.
Keď sa Syn Boží jednúc slávne zjaví,
Vás zničí, nás však zachráni Pán slávy.

KAMARÁTI Z MOKREJ ŠTVRTI.

**Edite, bibite collegiales,
Post multa saecula, pocula nulla.**

*Ešte bratia, ešte jednu
Hoľbu len,
Žiadon, kým nevypije
Nesmie ven.
Veri v svete páru nemá
Ten náš stôl:
Kto je s nami, ten vychodí,
Ten vychodí dvanásť škôl.*

*Náš parlament je výborný,
Verte mi,
Bo my známe, čo nik nezná
Na zemi,*

Každý s rozumom rečni tu
Bez zmatku,
My pijeme vínko toto,
Vínko toto v poriadku.

Náš snem je nad všetky snemy
Tej zeme,
Bo my známe, čo nik neznal
Na sneme;
U nás sa ver každé dogma
Vyvine,
My veríme v moc a silu,
V moc a silu vo víne.

Náš spolok je prevznešený,
Múdrych sbor,
Môže slúžiť všetkým ľuďom
Tiež za vzor;

Naše kolo je prekrásna
Ratolesť,
Kto vytrvá v našom kole,
V našom kole, tomu česť.

Veri vínko toto, drahí,
Dobré je,
Plameň jeho i kamenie
Rozhreje;
Kto sa vínka toho s nami
Napije,
Ten rozumu hneď na podiv,
Hneď na podiv nabyje.

Nože bratia teda vínko
Pime len,
Kto unesie túto hoľbu
Chlap je ten,

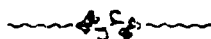
A kto ani pri tejto je
Nie spitý,
Toho ani Rarach viacej,
Ani Rarach neschytí.

Kamaráti, s vami je len
Radosť byť,
Bo vy znáte, jak sa sluší
Vínko piť.
Vám to ide len hej! snadno
Od ruky,
Poznať, že ste muzikálni,
Znáte takt a súzvuky.

Bračekovci teraz staňme
Do kola,
Bo ideme s vínkom týmto
Do poľa,

Či sa dáme, či nás ono
Omámi?
Uvidíme, či sme lepší,
A či vínko nad nami.

Kamaráti vy ste moji
A ja váš,
My pijeme vínko toto
Na rováš,
Ale rováš ten mi jaksi
Nechutí,
Už sa so mnou vonkoncom svet,
Vonkoncom sa už krúti.

RÁNO A VEČER.

Milá
Chvíľa,
Keď z rána
Škrivána,
Hlások jemný
A príjemný,
V húšti zaprúdi,
Zo sna vzbudí.

Milá
Chviľa,
Keď večer
Z blízkych sfér,

Hláskom jemným
A príjemným
Milá zaprúdi
A ťa poľúbi.

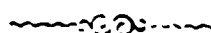

VEČER A RÁNO.

Milo
Clivo
Vyniká
Slávika
V húštia lísti
Hlások čistý,
Keď za vrch ladné,
Slnko zapadne.

Sladší,
Krajší,
Je dietok
Jak kvietok

Keď z rána v čas
S milou ťa zas
Pyštok holubí
Zo sna zobudí.

Na junač.

Junač moja, junač,
Hľaďže, jak svet beží,
Na tebe nie inač,
Len závažie leží,
Na tebe budúcnosť
Národnieho žitia,
Kroz teba bujarosť
A život prekvitá.

Junač moja ľubá,
V tebe nádej moja,
Junač moja chlúba,
Ty podstata boja,

Tvoj mládenský zápal
I zvíťaziť zdolá,
K tebe srdca nával
Rodu tvojho volá.

Junač ty mojeho
Si zrenica oka,
Ty vládzeš biedneho
Zroniť vraha, soka,
I tvoj duch bujarý
Nebojí sa vady,
Máš vznešené dary,
Na teba svet hľadí.

Oj junač milená,
Moje potešenie,
Na teba bremená
Sadnú sťa kamenie;

Junač roztomilá,
Moja rozkochaná,
V tebe moc a sila,
Podpora Slovana.

Junač moja chasa,
Zaklínam ťa za to
Bojuj, nechže spasa
Rodu vznikne sväto.
Kto zlému na odpor
Mužno sa postaví,
Ten všetkému na vzdor
K prístavu doplaví.

Junač moja, junač,
S tebou je moc Božská,
Len stoj, a nie inač
Víťazstvo ťa dočká,

S tebou anjel stojí,
Anjel Boží z neba,
Za to jednúc spojí
S nebom i Bôh teba.

Smrť plukovníka.

Dľa A. Mickiewicza.

V hluchej púšti pred domkom lesníka
Rota strelcov stanula bujará,
A u vrát stojí stráž plukovníka:
Tam v izbedce plukovník zomiera.
Z dedín dav ľudu rýchle ta uteká,
Vodca bol to veľkej moci, slávy,
Keď po ňom ľud prostý tak narieka,
I o zdravie tak prosí čakavý.

Kázal koňa plukovník osedlať,
Koňa v každej slávneho potrebe,
Chce ho ešte pred smrťou obzerať,
Kázal priviesť do izby, ku sebe.

Kázal priniesť svoj mundúr strelecký,
Svoju šabľu, i pás, i ladunky:
Starý vojak, on chce sťa Czarniecki
Umierajúc žehnať své rystunky.

A keď koňa už z izby vyviedli,
Potom k nemu šiel kňaz s Božím telom;
Až vojaci od žiaľu poblädli
A ľud modlil sa za Spasiteľom;
Čo viac starí Kościuszka druhovia:
Čo toľko krvi vylievali,
Slzy ni jednej — teraz plakali
A modlili sa za kňazom znova.

S ranným svitom zvonено v kaplici.
Už pred domom nebolo žolniera,
Bo už Moskal bol v tej okolici.
Prišiel ľud videť zvleky rytiera.

Na pastierskej lavici on leží;
V ruke kríž, u hlavy sedlo, burka,
A u boku šabľa i dvorurka.
Lež ten vodca, chodz sťa vojín svieži,
Jaké pekné dievčenské má líca!
Jaké prse!... To bola devica,
To Litvanka, devica-hohatier,
Vodca povstalcov: Emilja Plater!

VÁH.

Blúdiš bystrovoľný Váhu krajom našim,
V úrodných úbočinách len kľukaté robíš
V ornej pôde si cesty,
Zmýjaš úhory aj polia.

Keď zbúria zvlnené vôd sa tvojích stoky,
Besné aj zlevy hneď v návale vôd svojích
Rútiac, cestu inú zas
Nastúpia a zboria stavy.

Aj, jak Váh zvlnený, národe, tiež tvoji
Blúdia v tmách synovia odrodilí slepci:
Blúdiac rúcajú všetko,
Dávnej Slávy pamiatky tiež.

Mocný prúd časový ich ani včil
Tiež prebrať nezdolá, duch času takže, nie
Zápas národa, súbeh,
Nie zjavný život aj vrenie.

Vás nie tiež velikosť, sláva a národa
Lós vskriesiť nezdolá zo sna lethargie.
Lež keď zbúri sa jednúc,
Vás tiež schváti sebou v hneve.

Len spí, drieme obor, lev jako v húštine,
Národ slávsky, ktorý jestvuje stále dnes,
Od Špicbergy severnej
Kašpické po brežie mora.

Od Balkanu po Rýn, Alpy a Adriu
Slávske len plemená zvätša obývajú
Vätšu časť Europy
Sem tam roztratení v zemiach.

Nech vás roztratenosť táto nezmýli včil,
Svorný duch veje tým roztrateným svetom,
Vzájemnosti to duch je,
Ten mysľami jejich rušá.

Keď zhromží, Goliat ten zatrasie svetom,
Jak Váh zbúrený zajme i vás sebou,
Uchváti jako Váh, aj
V kalných vás pochová vlnách.

Modliaca sa panna.

Na chotári pri potôčku
Stoja jalše skupené,
V chladu jalší svätý Janko
Modlí sa tu skrúšene.

Ba čo modlí sa bez ruky!
To len zlomky ramena,
Socha tá sťa starý vojín
Stojí pokaličená.

S mnohým živlom ona v boji
Stála v mnohej už chvíli,
Preto sťa staručký vojín
Celá k zemi sa chýli.

Aj všetkú z nej plúšte krásu,
Všetkú zmyly podobu,
Tak sa kloní, jako žobrák
Už už smútne do hrobu.

Stojí osamelý v chladu,
Nik sa oňho nestará,
Nik nepoľutuje toho
Ubohého Lazara.

Nikto o neho nestojí,
Nik mu nič neudelí,
Na neborákovi neni
Ni jedon strapec celý.

Ešte sa ho každý ľaká,
Každý seba ním plaší,
Mnohý blázon hlúpym vraví:
Že tam v noci čos straší.

Aj čož' by tam strašiť malo?
Svätá je tá tíšina,
Sladko tam uplýva každá
Na modlitbách hodina.

Jako inde, čerstvý vozduch
I tu zavše povieva,
Každá čistá duša sa v tom
Chladu sladko okrieva.

Čistá duša chodí sa ta
Modliť, jednak strápená,
Často k nebu rada spína
Svoje útle ramená.

Čerstvým poľa kvietim ona
Sama sochu odieva,
Nebe rosu, deva slzy
Na tom mieste vylieva.

Sťa by Cherub v ľudskom tele,
Kľačiac v hlbinách čuje,
V modlitbe sa duša splýva,
Ona s Bohom obcuje.

„Svätý Jane Nepomucký,
Takto volá, takto prosí,
Ráč mi byť ty ku pomoci,
Ulev mojho žitia losy.“

Viac som nečul, o čom vzdychá,
Stál som tak, čo netušila,
Dosť že mi krv prudko v žilách,
Prudšie ešte v srdci bila.

Ja stál som dial vytržený,
Stál sťa socha skamenelá,
Dosť, — ja videl v ľudskom tele
Modliaceho sa anjela.

TÚŽBA PO DOMOVINE.

Slobodne z nemeckého:

„In die Heimath möcht' ich wieder."

Domov, domov — v rodné kraje,
Doma byť je rajská slasť,
Radosť len od strán sa vlaje
Tých, kde moja drahá vlasť;
Kde otčina, tam svedomia
Čuvstvám možno sladko sniť;
Len v otčine, aj! len doma,
Možno v láske, bratsky žiť.

Domov drahý! rodné kraje
Popraj Bože zhliadnuť raz,

Tam mladosti mojej raje,
Tam ma zove mojich hlas;
Kde otčina, tam v ľubom a
Milom kraju raje sniť,
Len v otčine, oj! len doma,
Možno v láske, bratsky žiť.

Domov, domov — v rodné kraje, —
Ku bratom sa, ku svojím,
Doma každý dobre praje,
Doma ja sa nebojím;
Kde otčina, tam svedomia
Čuvstvám možno sladko sniť;
Len v otčine, oj! len doma,
Možno v láske, bratsky žiť.

PÚŤ DO FRÍDKU. [2])

Ku obrazu Matky Božej
Valný zástup putuje,
V zástupe tom pravá kázeň,
Svorná zbožnosť panuje.

Do Frídku ta zahranicu,
Putúvajú pútnici,
Ku Rodičke divotvornej,
Ku milosti studnici.

Sťa by biely oblak zástup
Zvoľna kráča po ceste,
„Matičko Fridecká,“ hlučný
Odznieva sa hlas v meste.

Z tisíc úst sa hlas ozýva,
V šírej chrámu budove,
„Patrónka naša Uhorská“
Odznievajú dial rtové.

Z tisíc pŕs sa hlas vynúti,
Každý žiada, oč prosí,
Každý pútnik vďačným srdcom
Skromný dárek prinosí.

V hlučiacich ľudu zástupoch,
Pri zvučnom zvonov plese,
Chudá žena malý dárek
Na oltár tiež prinese.

Na oltár zloží, pokľakne,
Z očú slzí tok roní,
Blahá o zdravie dcérušky,
Tvárou k zemi sa kloní.

Sedemnásť ročná devica
Doma mdlobou skľúčená,
Rok už nestala z postele
Šípom lásky ranená.

„Ráč Rodičko, volá Matka,
Ráč sa nad ňou smilovať,
Zbav ju od trápnej choroby,
Ráč za ňu orodovať.“

Vyslyšala Matka Božskej
Milosti hlas skľúčenej;
„Pomôžem, — čula hlas tajný, —
Dcére tvojej zbiedenej.“

Pútnici sa navracajú,
Každý do svej otčiny,
Matka takže do domova
Spiecha s plesom z cudziny.

Na hranici počujú hlas,
Smutne hrany zvonov byť;
Komu zvonia, ten nečuje,
Ten už prestál viacej žiť.

Vykonala posledňú púť,
Chorá vo vlasť večnosti,
Vyslyšala hlas skľúčenej
Matka Božskej milosti.

NA NAŠOM CHOTÁRE.

Na našom chotáre hrabová krovina,
Dobre tomu, koho miluje dievčina,
Dievčina,
Malina
Však to len jej vina.

Však to len jej vina, kohože iného?
Keď dievča miluje Janíka šumného,
Mládenca,
Jak z venca,
Šuhaja švárneho.

Na hrobovom prútku, ptáča smutne spieva,
K dievčaťu švárnemu šuhajík chodieva,
Keď chodí,
Však robí
Dievčaťu po vôli.

Dievčina spanilá, sivá holubička,
Keď ja prídem k tebe, pobozkám ti líčka;
Šuhaja,
Keď ho má,
Rado dievča stíska.

Čo som zamiloval, čo chodím k dievčine,
Celý svet hovorí, že jej krása hynie,
Že nový,
Ružový
Venček jej na kline.

Keď venček na kline, čo aj krásu ztratí,
Však sa jej zas ona po čase navráti,
Však musí,
Keď skusí
Sa v mojom objatí.

K NÁDEJI.

Keď ma radosť opustila,
Keď mi žiaľ na duši leží,
Keď nemám v svete priateľa,
Ktože ma tenkrát poteší?

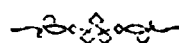
Tys to nádej, tys tá hviezda,
Ktorá mi voždy ligotá,
Ktorá mi vždy ľúbo svieti;
Ač aj osud ma stroskotá.

Ač aj plačem, že nevernou
Ostala mi ľúba deva,
Ty sa zjavíš a tvár tvoja
Milo sa mi hneď usmieva.

Ač aj smútim nad národa
Mojeho uponížením,
Ty zablysneš, ty prispeješ
Božským tvojím potešením.

Ty ma tešíš: „nehorekuj!
Veď sa všetko to pozbude,
Jednúc i tvoj národ svetom
Celým ešte vládnuť bude.“

Nuže prispievaj na ďalej
Keď smutná príde hodina,
Vождy, voždy ty sa mi zjav
Nádej! ty moja bohyňa!

V CUDZINE.

Hory, čo hľadíte
Na moju otčinu,
K vám sa srdca môjho
Vrelé túžby vinú.

K vám doliny tiché
Moja duša letí,
Čo v sebe chováte
Najdrahšie predmety.

Len o vás si moje
Dumné spevy znejú
Odkiaľ mi rodinné,
Vetrom zvuky vejú.

Bárs som za horami
V cudzej mi krajine,
Však srdce za vami
Div žiaľom nezhynie.

Milej oči.

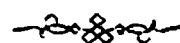
Milá moja, milá,
Tie tvoje očičky,
Tie sú môjho neba
Spanilé hviezdičky.

Keď ti do nich pozriem,
Spustiť musím moje,
Lebo nevydržia
Jasné blesky tvoje.

Tvoje modré oči
Tie mňa očarily,
Mladého šuhaja
K sebe priväbily.

Oči modré, oči,
Jakú vy moc máte,
Keď vy šuhajovi
Pokoja nedáte.

Oči modré, oči,
Čo by mi ostalo,
Keby mi vás dáke
Nešťastie potkalo.

JÁNOŠÍK.

Jánošík, Jánošík,
Samopašné dieťa,
Zlé o tebe chýry
Šírym svetom letia.

Že si ty vraj zbojník,
Svet o tebe vraví,
Že na teba čaká,
Ortel, trest krvavý.

Ja som neni zbojník,
Milujem slobodu,
Za slobodu milú
Nebojím sa hrobu.

Ja len pánov mučím,
Učiť ich chcem móres,
Kroz mňa už nejeden
Dostal svoj kapores.

Na Lykavskom zámku,
Dav ľudstva sa čmirí,
Na Lykavskom zámku
Šibeničky štyry.

Nejeden zo sveta
Oj na nich už zišol,
I tie sú pre teba,
Tvojích tovaryšov.

Na Lykavskom zámku
Čo to za koruhev?
Čo sa vetrom veje
Čierna jako uheľ.

Na Lykavskom zámku
Jánošík v temnici,
Už vás majú v sídlach,
Povestní zbojníci.

Čo chce ten kňaz v zámku?
Každý si povedá:
Oj už sa Jánošík
Zo hriechov spovedá.

Čo tým umieráčkom
Tak žalostne zvonia?
Už tvoja matička,
Sestry slzy ronia.

Ale ti je ptáčku,
Ej či že to za trest?
Dali ti v hojnosti,
Ej máš čo piť, čo jesť.

Čo po tej dobrote?
Nešťastná družina,
Stokrát milšia mi je
Zelená bučina.

Už ťa kňaz sprovodí,
Aj katovia s tebú,
Oj už ti otvoria
Tie brány ku nebu.

Katovia červené
Majú rukavičky,
Už ťa nezobudia
Ráno lastovičky.

Už ortel čítajú,
Viseť máš na koli;
Už sudca palicu
Prelámа na poli.

Vojaci do kola
Vzali ťa na hrynku,
Oj už ti na krčok
Zavesujú žinku.

Ale si si draho
Kúpil tú slobodu,
Keď ťa s ňou už skoro
Uložia do hrobu.

Slobodne pod nebom
Vetor ťa hompáľa,
Družina krkavcov
S tebou sa pohráva.

Na Lykavskom zámku,
Nač čierna koruhev?
Už na šibenici
Visí tam horský lev.

Visí tam Jánošík
Slovenský hrdina,
Už sa neozýva
Viac strelbou bučina.

Neozýva Tatra
Žitie tam nevzniká,
Bo už odpravili
Orla Jánošíka.

Jánošík, Jánošík,
Samopašné dieťa,
Už ťa odpravili,
Už na svete niet ťa.

Nik ti nezávidí
Slávu tvojích činov,
Len škoda že Slovák
Nemá viac hrdinov.

Neni viac hrdiny
Čo by za slobodu
Bojoval, preto nám
Spievajú do hrobu.

Ticho pod Tatrami,
Žitie tam nevzniká,
Oj už na Slovensku
Neni Jánošíka.

Jánošík, Jánošík,
Samopašné dieťa,
Oj už dávno v svete
Už dávno viac niet ťa.

Kamenný mních.

Malebné Považie moje,
Ty moja kolíska,
Buď mi pozdravený kraju
Mojeho rodiska!

Tú tvoju minulosť v šerom
Závoji hmly kryjú,
A tvoje pôvabné kraje
Vody Váhu mijú.

Zdravstvuj môj kraju čarovný,
Môj kraju milený!
Kde čnejú Hryčova hradby,
Buď mi pozdravený!

Tam sťa sokoly sídlili
Tí hrdí Lahary,
Sťa lev, ktorý zrakom merá
Tie púšte Sahary.

Tak oni iednúc tým krajom
Na Považí vládli,
Keď do hniezda pevných hradieb
Hryčova si sadli.

Teraz stoja tvoje hradby
Pusté na Považí,
Iba že skamenelý mních
Brány tvoje stráži.

Teraz nik nesídli v hradbách,
Len sokoly draví,
A mních, ktorý u vrát stojí,
Stojí, nič nevraví.

Na Hryčove dajakúsi
Slávnost tam konajú,
Bo na hrade z okolia sa
Páni tam schádzajú.

Páni tí, slovenská šľachta,
Považskí zemani,
Vchádzajú dnu, von vychodia
Cez zámocké brány.

Divné je to ích chovanie,
Len sa hemžia všade,
Všetci vo skvostnej paráde
Na Hryčova hrade.

Najviac vyníma sa v zlate
Thurzo pán Lietavy,
Až sa zrazu smutný pohräb
A s ním aj kňaz zjaví.

Pán Hryčova, rytýr Lahar
A posledný rodu,
Rozlúčil sa s časným svetom,
Dušu oddal Bohu.

Rozlúčil sa s svojou ženou,
Pani Laharovou,
Ľud a panstvo stejne žiali,
Ľútosť má nad vdovou.

Na dvore sa zkončí pohräb,
V kapli služba Božia,
S prevráteným härbom k predkom
Lahara uložia.

Rozíjde sa panstvo i ľud
Smutne do domova,
Na Hryčove pusto, iba
V sieni smúti vdova.

Rok sa v žiali dávno minul
Na hrade Hryčova,
A na zámku stále smúti
Vdova Laharova.

Rád by švárny Thurzo s rukou
Vdovy svoju spojil,
Nie tak vdovu, — radšej panstvo
K svojmu by pripojil.

Lež na darmo pokúsil sa, —
Stará nechce muža,
Ač i mladík bystrý, svieži
Sťa červená ruža.

Komu mohla by byť matkou,
Nechcela manžela,
Lež prijala ho za syna
Láska vdovy vrelá.

Prijala Thurzu za syna
A za pána statkov,
Thurzo sa stal synom vdovy,
Vdova jeho matkou.

* * *

Na Hryčove živo zase,
Thurzo tam vladári,
Živo jak driev, kým Lahara
Vložili na máry.

Ale červ mu v duši hryzie,
Zač je zadumený?
Radosť, čo pred chvíľkou javil
V zármutok sa mení.

Bodaj že on nezunoval
V hrade vdovu matku?
Šľachta sa mu prihovára:
Čo ti je náš bratku?

Nič, nič vzácni páni bratia,
Čo by mi aj bolo?
Hlavy bôľ ma trápi iba,
Pominie však skoro.

Ale v pravde inak sa má,
Pravda dosť ohavno,
Zunoval on dobrodinca,
Svoju matku dávno.

Páni bratia, rečie Thurzo,
Pravdu čujte páni,
Teraz poviem vám už rovno,
Čo mi smiať sa bráni.

Čujte vzácni páni bratia,
V krátce je po kázni,
Čo ma trápi, čo ma mrzí,
Laharova blázni.

Darmo, — povedal som teraz
Čo sa tajiť nedá,
Verte páni, od starosti
Hlava mi je šedá.

S tým rozijdú sa priatelia,
Snadno tomu veria,
Bo neznali toho ptáka
Z falošného peria.

V tom neborku dobrodinca
Svojho, vdovu matku,
Kázal Thurzo sluhom vsadiť
Do temného chládku.

Nevinnú tam pevne strážil
Na hrade Hryčova,
Tak za živa odomrela
Svetu matka vdova.

Tam ona sedí vo väzbách
V tej zámockej väži,
A nevďačný Thurzo prísne
Nešťastnicu stráži.

Tam ona vzdychá boľastne,
Ruky k nebu spína,
V tom väzení dlhé roky
Len Thurzu preklína.

* * *

Na Hryčove väzeň sedí,
Nik sa oň nestará,
Na Hryčova hradbách zloduch
Neresti tam stvára.

Tam Thurzo sám s málo sluhmi
Pevné hradby stráži,
Kým nešťastná Laharova
Kvíli v temnej väži.

Kto tak smelo sa pokúsi
Klopať na tie brány?
Však na Hryčov nechodia viac
Tí zemani páni.

A len stále klope ktosi,
A vchod dnuká žiada,
Jaký to len porážlivec,
Čo na zámku hľadá?

Mních to jakýs' stojí u vrát,
Dlhú bradu nosí,
A mních ten u vrát zámockých
O almužnu prosí.

Vonku slota, vietor s dážďom
Špliecha, zúri divo,
A mních stále u vrát stojí,
Klope, blahá clivo.

Von s tým mníchom! Thurzo velí,
Mnícha z vrát vysotia,
A brány sa do zátvorov,
Rýchlo dolu skotia.

Ale mních ten sa neľaká,
Stane sebe na prah,
„Thurzo! — volá mních hlasite, —
Bôh mi svedok, tys vrah!“

„Thurzo, ty matku zabíjaš,
V tej zámockej väži,
Nešťastný, kto za časnými
Statky hriešno baží!“

Lež nik nenačúva mnícha,
Dážď o múry šľahá,
Nač by dbali o žobráka,
Mních už ďalej ťahá.

Nocou iba v hradbách plače,
Stále čosi vzdychá,
A ráno u vrát nájdu stáť
Kamenného mnícha.

Polámu sochu kamennú,
Bo sa Thurzo bojí,
Ale ráno zas len u vrát
Kamenný mních stojí.

A tak storáz ho polámu,
Lež nič na plat neni,
Z novu každé ráno tenže
Mních stráži u steny.

A ten mních sa vždy tam staví,
V zámku zloduch máta,
Thurzo v strachu dá vyvaliť
Hneď žalára vráta.

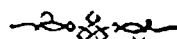
Lež v žalári Laharovú
Najdú už bez ducha,
Na zemi vystretá leží
Jej mrtvola suchá.

Za tým Thurzo výjde z hradu,
Každý sa tam bojí,
Ale mních kamenný posial
U vrát v zámku stojí.

Po dnes mních ten u vrát stráži
Na hrade Hryčova,
Kde smutne skončila žitie
Vdova Laharova.

* * *

Hryčov! Považie moje,
Kraju plný bájov, —
Dobre sa maj! utešený
Kraju všetkých krajov.

LIPA.

Bračok ľubý, lipu mali
Slávy za strom posvätný,
Lipa je strom pamätný,
Hodná ovšem každej chvály.

Lipu nehyzdí hmyz špatný,
Jej kvietie je liečivé,
Včielky z lipy tiež chtive
Sajú rady nektar sladný.

Lipa je strom krásou pravý,
I na oko úhľadný,
Lipa strojí tien chladný,
Lipy je kvet voňavý.

Lipu znectí Slovan žiadny,
Bo je lipa bez hany,
Tiež ju ctí, bo je zvaný:
Strom Slávie posvatný.

Moje povolanie.

Dľa Béranger-a.

Bol som na tej zemi mrzký,
Skrpatelý, osyralý,
Lebo rodičovia z rodu
Vysokého ma nemali.
V tom, keď ustá moje ponos,
Srdce boľasť zjavovaly,
Dobrý Pán Bôh mi preriekol:
„Spievajže si chudiak malý!

Z voza boháčov ma blato
Ofŕkalo zníženého,
Zakusoval som nepriazeň
Mocného i chudobného.

Nik sa nezaujal za mňa,
Keď na mňa len zazerali,
Lež dobrý Bôh mi preriekol:
„Spievajže si chudiak malý!“

Keď pred životom neistým,
A psotou som sa strachoval,
Do pút priveľmi skromného
Úradu som sa okoval;
Sloboda ma omámila,
Lež chleba mi zas nedali,
V tom Bôh dobrý mi preriekol:
„Spievajže si chudiak malý!

Keď v mojej opustenosti
Láskou chcel sa potešovať,
Zbadám, že s mladosťou mojou
Preč ju vidím uletovať,

Bľadlo srdce, bárs aj oči
Krásu z blízka spatrovaly,
Však dobrý Bôh mi preriekol:
„Spievajže si chudiak malý!“

Spievať, — i nač zle zažívať, —
V tom nádobno mi pracovať,
Ktorých takto ja zabavím,
Nebudú-li mňa milovať?
Společnosť keď ma očarí,
A s vínkom chuti dodali,
Dobrý Pán Bôh mi preriekne:
„Spievajže si chudiak malý!

Piesne zimné.

Dunaju, Dunaju,
Dunaju široký!
Čos ľadom zatiahol
Tvoje striebrotoky?

Či nie ti po vôli,
Na náš kraj sa dívať,
Keď slovenských synov
Vidíš hlyvieť, snívať.

Veľké moje žiale,
Široké jak more,
Kým len nad Slovenskom
Nezasvitnú zore.

Dá Bôh, svitne ráno
Slovenskému kraju,
Potom aj Slováci
Znak života dajú.

* * *

Ptáčence, ptáčence,
Spevci nášho lesu,
Čo sa piesne vaše
K nebesiam nenesú?

Vy ste srdce moje
Obveselovaly,
Vy ku časom lepším
Nádej dodávaly.

Keď ste vy umĺkly,
Ktože ma poteší?
Kto mi smútok zvrhne,
Čo na duši leží?

Smutno mi je, pusto,
Kam len oprem oči,
Lebo zrak maľučkých
Spevákov nezočí.

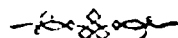
* * *

Hájičok, hájičok,
Hájičok milený,
Čo že si mi taký
Smutný, opustený?

Teraz listie tvoje
Leží opadnuté,
A srdce šuhaja
Boľasťou schradnuté.

Obadva, obadva,
Hájičku smútime,
Lež dá Bôh, že aj my
Zas sa zotavíme.

Ty, keď sa stromovie
Zeleno odeje,
A ja keď rod drahý
V sláve sa zaskveje.

Na mladosť.

Moje godziny szczęśliwe
Już się więcéj nie wrócicie
Wspomnienia rzewne, tęskliwe,
Ostaną na całe zicie.

Wincent Smaczniński.

Mladosť moja, mladosť,
Kam si sa minula?
Sťa bys bola večne
V mori utonula.

Zalietly ptáčkovia,
Za široké more,
Ale sa nevráťa,
Tie radosti moje.

Tie radosti moje,
Jednúc svieže, jaré,
Už ma neokrejú,
Na moje dni staré.

Motýlence pestré
Z kvieťa mäd sávaly,
Kým myšlienkam mladým
Kvietky neschádzaly.

Teraz iba teší
Ma ešte vspomnienka,
Mladosť, — kam si pošla,
Jarná fijalenka?

Sťa jarná fijalka
Skoro sviežosť stratí,
Tak sa moja mladosť
Už viacej nevráti.

Zalietly dni mojej mladosti, — radosti,
Oj! zalietly v priepasť zármutku a smútku;
Vycedil sa slzí tok hojný, — nezhojný,
Za strateným rajom dňov jarých, bujarých.

Uvädly mladosti už vence, — pupence,
Zbytky sú len sladké myšlienky, —
vspomnienky,
Síc duch vznáša stále sa s tebú viac k nebu,
Lež telo bliži sa viac k hrobu, — v porobu.

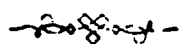
Oj mladosť! tys mala
Let orlí, sokolí,
Koho len za tebou
Srdce nezabolí?

A to srdce clivé
Jak mnoho pocíti,
Kým ho let sokoli
So sebou pochytí.

Pochytil ťa sokol,
Niesol v kraj ďaleký,
Zaniesol v kraj, z nehož
Niet návrat na veky.

Zaletel on s tebou
Tej večnosti krajom,
Aj! jak mi je ľúto,
Za strateným rajom!

Za strateným rajom,
Kvetnistými sady,
Už len sama nádej
Viac mi žitie sladí.

BRATOM RODU MÔJHO.

(Šestina).

Takými se bav caparty,
Měr kdo vyšších netuší,
Hříčka v koule, šach a karty,
Nejmíň muži přísluší.
Frant. Čelakovský.

V práci neustávajme, kým slnce
Svieti a rozložia sa tmy nočné,
I svieti nám na obzore hviezda;
Nám Bôh toľko rozumu dal svetla,
By sme prácou nadobývat vedy
I osoh dať mohli jednúc svetu.

Učme ukázať sa, čo sme svetu,
Jemuž tak jako nám svieti slnce,
Bo len svoje zvelebujú vedy
A nám bludy natískajú nočné,

Nám len načím vzdelanosti svetla,
Tak nám svitne spásy našej hviezda.

Teraz jedna hlavne svieti hviezda,
Sjednotenia v smere vyššom svetu,
Tisíc ona srdcám dáva svetla
A ohrieva jedno jasné slnce,
Nám len sejmúť načím z očí nočné
Závoje a dať potrebné vedy.

Hľadte bratia tam! kde krásne vedy
Skvejú teraz sťa ranná hviezda,
Tam viac blúdy nemátajú nočné
A barbarstvo nehrozí viac svetu,
Veď my skorej môžme byť to slnce,
Keď z našeho zbohatnuli svetla.

Hľaďte bratia! čo je z toho svetla,
Tam kde zmlkly umky, zhasly vedy?
Tam vyhaslo už i žitia slnce,

I pokoja i spasenia hviezda;
Nie my tak! — my svieťme práve svetu,
Bo sme svetlá, oni — sovy nočné.

Nás i jednúc, keď skryjú tmy nočné
A vyhasne iskra nášho svetla,
Naše dary, čo dali sme svetu
Nezhryzie moľ, ni zub času vedy,
Oni budú i na potom hviezda,
A Slovanstvo sveta tohto slnce.

Z rána slnce rozháňa tmy nočné,
V tmavej hviezda noci dáva svetla,
Svetlom vedy svieťme i my svetu.

Pieseň v cudzine.

Dľa Beldern.

Prečo biješ srdce,
Oko, prečo plačeš,
Prečo tie žalostné
Vzdychy ku hviezdam šleš?

Vzatá ti je milá,
Šuhaju zmorený,
Či vätšieho nad to
Nešťastia snad neni?

Však, jak ťa miluje,
Nedaj srdcu vädnúť,
Má-li z hviezdy nádej
Potešenia spadnúť?

Ni v smrti nezhasne
Láska opravdivá,
Čo tu verné bolo,
I za hrobom býva.

DUMKA

na rumoch kláštora Zoborského.

Aj! v spustlej už rozvaline
Zhnutá z pyšnej výšavy,
Ležíš v hrobnej tu tišine
Svätina zašlej slávy!
Tak hľa! — dávnu tvoju krásu
Znivočil zhubný dych času,
A vždy osudom trený
V pusté ťa rumy mení.

Melnisté rumov šediny,
Len suchý už moch kryje,
A cez smutné zboreniny
Svevoľný vetrík duje.

Vôkol — jak v srdci helota —
Driema len nemá pustota;
Zmizla tvoja veleba,
Bo zisk ztrhnul ju z teba.

Zamračenou potriasa hlavou
Hen Zobor dvojhlavatý;
Snaď že vrchol suchou trávou
Celkom mu je zaviaty?
Kliatba ťaží jeho temä,
Kliatba, ktorá páru nemá;
Bo vražbou je škvrneno
Kniežatské tu plemeno.

Nitro! vlnou obmyj smutnou
Hriech časov tých i nových,
By pätou netrely zlostnou
Prach kosti otcov svojích;

A zkvitne raz doba šťastná,
V ktorej sa krv synov vlastná
V jeden mužný spojí kmen:
V slávne slávny Slávy deň.

Mníška.

Na klekadle v úzkej sieni
Kľačí panna vo väzení,
Kľačí, oči má sklopené,
Niadra žiaľom sú zvlnené.

Bože z neba
Prosím teba,
Zastav hrozbu,
Vyslyš prosbu,
Nedaj bľadnúť,
V kvete vädnúť,
V duchu spadnúť,
Lež daj zhliadnuť,
Ľubých čo mám,
Milých čo znám;

Žiaľov ma zbav,
Slzy zastav,
Daj slobodu
Lepšiu dobu,
Lebo naprav
Ma do hrobu.

Takto rečie švárna deva,
Slová tie sú jej úleva.
Vstane, myslí zadumená,
Od vlastných súc opustená.

Tvár sa mení
V okamžení,
Tok sa hustý
Z očú spustí;
Vlasy sivé
Kolom šije,
Srdce clivé
Trasie, bije;

Oj nebesá!
Len dole sa.
Nech sa zrútia
I klenutia,
Nech zahyniem
Sa pominiem,
Takto mi byť,
Radnej nežiť.

V tom vytiahne ostrý tulich
Mieri do prsú nahnutých,
Jedno ach! — ťažko ach vzdýchne,
S jedným — ach — bôľ srdca ztíchne.

OJ FAJOČKA ĽUBÁ!

Oj fajočka ľubá,
Drahá družka moja;
Však je len ľúbezná
Tá vônička tvoja.

Oj! fajočka ľubá
Moja ty potecha;
Však mi ten tvoj dýmčok
Ku zdraviu prospiecha.

Oj! fajočka ľubá
Moja ty milenka;
Celý môj majetok,
Verná moja žienka.

Oj! fajočka ľubá
Moje poľahčenie;
Keď mi pekne pukáš,
Však to potešenie.

Oj! fajočka ľubá,
Moje vytrženie,
Sladký tvoj tabáčok
Starosti zaženie.

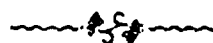
Oj! fajočka ľubá,
Moja ukochaná,
Jak to milo prská
Z tvojeho Vulkána.

Oj! fajočka ľubá,
Nože mi pekne hor,
Nože mi kotúčky
Okruhlé zavše tvor.

Oj! fajočka ľubá,
Nože sa nezabi;
Bo keď sa zabiješ,
Dám ti pohräb slabý.

Na bok ťa odložím,
A kúpim si inú,
A tak moja ľubá
Vyjdeš na mizinu.

Oj! fajočka ľubá,
Nože sa nezabi,
Bo keď sa zabiješ,
Dám ti pohräb slabý.

Šepnite tej detve:
Nech jej duch neklesne,
Povedzte, jak kochám,
To jej moje piesne.

Povedzte, že z duše
Kochám si tú detvu,
Tú zo slávskych plemien
Utešenú vetvu.

A tú vetvu z lipy
Tatranskej moc Božia
Sadila u Visly:
„Tu vraj nech sa množia."

A z tej lipky zriastol
Strom mi utešený,
Za to strome z Tatier
Buď mi pozdravený!

A vy dumy leťte
Ku Visle od Váhu,
Obejmite polskú
Tú družinu drahú.

Ta ku Visle piesne
Moje sa zaneste,
Pocalujte čelo
Tej mojej neveste.

Pocalujte poľskú
Tú detvu srdečne,
A s tým boskom žehnaj
Nám obom Bôh večne!

MOJE RODISKO.

Eheu fugaces Posthume, Posthume, labuntur anni.

Dávno som nevidel vás už kraje moje,
Dávno teba moja dolinočka ľubá,
Aj! jaks mi milučká, jak tie sady tvoje,
Po letách mladosti krásou sa tu chlúbia.
Tu čujem pieseň znieť v duši mej z hlboka:
„Ej hora, hora, hora vysoká.“

V pôvabnosti tvoje znovu sa zanorím,
Po letách mladosti radosť poznov žijem,
Detinské ihračky sťa v chmáry si tvorím,
Venčoky lipové z konárikov vijem.
Poznov omladujem, ač stárnem už z roka:
„Ej hora, hora, hora vysoká!“

Sťa blesky honia sa obrazy života, —
Už jazdím na prúte, sivkovi vŕbovom, —
Už v skovánkach kryjem s druhom sa
do plota,
Už v čatách stojíme, — sťa v boji krvavom
Honím bežiaceho nepriateľa soka:
„Ej hora, hora, hora vysoká!“

Sediac v chladnej tôni vŕb bujno pučiacich,
Mlýnske krešem z vŕby koliesko a válov,
Tu teším sa z vlniek v kolese peniacich,
Tu píšťal krútim si k piesňam idealov.
Aj! piesni tej zvučí dávnej ešte sloka:
„Ej hora, hora, hora vysoká!“

V oblačných výšinách myseľ sa mi krúti,
Myseľ vo mesiačku o rodičoch zlatých,
Oko duše mojej koná drahé púty,
Za matičkou ľubou po cestách kľukatých.
Ona ma caluje, otec hľadí z boka:
„Ej hora, hora, hora vysoká.“

Aj! Divinka moja, Divinočka zlatá,
Jak to bolo dávnej? pokial som bol mladý,
I roky tie nikdaj viacej sa nevráta,
Na večnosť mi zmizly tie moje Hellady.
Hľadiac idem ďalej, — slzu zotriem z oka:
„Ej hora, hora, hora vysoká.“

ĽOĎKA.

Plávaj loďka, plávaj,
Voľný vetrík duje;
Plávaj sťa kačička,
Čo po vode pluje;
Plávajže mi plávaj,
Sťa tá divá húska,
Sťa rybička klzká,
Čo po Váhu pluská.

Plávaj, veď ťa nesie,
Stále vlnka chytrá,
Plávaj sťa pltička
Dolu Váhom bystrá,

Zanes ma ku milej,
Čo si o mne sníva,
S ňouž sa pieseň moja,
Sťa s tou vlnkou splýva.

Dolu žeň sa loďka,
Dolu ku dievčine,
Smelo karuj, vesluj,
Po bystrej hladine.
Oj neboj sa prúdu,
Však ťa vlnky nesú,
Len vyhybuj brehom,
Mlýnskemu kolesu.

Plávaj že mi, plávaj,
Veď ti mesiac svieti,
Roj hviezdičok malých
Na vode trblieti;

Nikto ťa nevadí,
Niet tu škodnej skaly,
A vodička bystro
Prúdom sa tu valí.

Plávaj lodka moja,
Veď nám je veselo,
Moja pieseň zvučí,
Oj plávaj len smelo!
Neboj sa ty vlniek,
Veď sme oba spolu,
Len že sa mi varuj
Zátoky hyn dolu.

Plávaj lodka moja,
Veď nás brehy spoja,
Tam čaká na dolu
Na mňa milá moja;

Plávaj že mi, plávaj,
Veď nám je noc prajná,
A na ceste svieťa
Nám hviezdičok hajná.

Oj či vidíš loďka,
Tam na brehu čosi? —
Či to malovidlo
Robí sa snaď z rosy?
Či čuješ tie hlasy,
Šťa slávičie tóny,
Či to ptáča spieva,
Či mi v ušiach zvoní?

Loďka moja, loďka,
Voľný vetrík duje,
A to moje srdce
Ešte dačo čuje —.

Plávaj že mi, plávaj,
Sťa tá divá húska,
Sťa rybička klzká,
Čo po Váhu pluská.

CIGÁNI.

Szabad az életünk,
Adót nem fizetünk.
Petőfy.

Otrhaný, ošarpaný,
Chodí cigáň jak metla,
Lacno žije, lacno býva,
Sedí v chyži bez svetla.
Keď zunuje v meste bývať,
Odtiahne i s družinou,
Von do poľa, do dediny,
Chodz ktorou chce dolinou.

Cigáň je slobodný občan,
Všade najde, čo treba,
Nestará sa o výživu,
Všade má svoj kus chleba.

Udre na devlu, i tiahne
Za sebou šiator celý;
A cigáňčatá žmurkajú
Z voza sťa z kláta včely.

Cigáň si je vždy rovný,
Či jasno, či chumelí,
Jednak s teplom i so zimou
Rovne sa on spriatelí.
K tomu zavše si vyrobí,
Keď na svadbách vyhráva,
Dosť on v živote mozolí,
I dosť chudák postáva.

Stará cigáňka predáva
Štetky, karty vykladá,
Vešti z ruky a čaruje,
Požehnáva hyd, stáda;

K tomu rada i moremu
Sama mechy naduje,
Keď všemožne na nákove
Dedko klinčoky kuje.

Cigáň si je slobodný pán,
To žiadon neodtají,
So šumnými cigáňkami
Býva sebe sťa v raji;
Vojak iba zriedka stáva
Sa tiež cigáň hlavatý,
I vedie obchod slobodný,
A porcie neplatí.

HVIEZDA ŽIVOTA.

Ó hviezdička jasno-blädá.
Na belasej oblohe,
Čuješ-li čo v tebe hľadá,
Srdce žiaľom ubohé?
Či si môjho šťastia hviezdo,
Čo tak svietiš milostne?
Či u teba stan môj jesto?
Či je miesto radostné?

Ó hviezdičko plná žiary,
Povedz, čo mi súdené?
Či tam žitie je bez chmáry?
Či tam koniec Morene?

Či, kde sú tie myriady,
Bôh sa javí bez hnevu?
Či anjelov četné rady,
Nie sú tam tiež bez spevu?

Ó hviezdičko vyvolená,
K tebe hľadím váhavý,
Či kedy v žitiu šťastena
Ešte mi blahoslaví?
Či mi úsmech tvojej žiary
Vešti pravdu nesklamnú?
Či mi zotrieš slzy z tváry?
Či zas pozrieš len za mnu?

Ó hviezdičko plná blesku
Blyštiaca sa tak skvelo,
Prebáč, tvár tvoju nebeskú
Že chcem vyskúmať smelo;

Kochám sa ja v tvojej žiari,
Vyvoľ, či mám nehľadieť?
Keď predcaj nič z tvojej tvári,
Nemôžem sa vyzvedieť.

Ó hviezdičko môjho žitia,
Sviet mi nocou ku blahu,
Daj, ó hviezdo vekovitá,
Vidieť večnosť mi drahú;
Svieť mi bleskom milostivým
Na rozcestí života,
Tvoje svetlo večne snivým
Očkom nech mi mihotá.

PRI KOPÁČOCH.

Krajšie z rána slnko schodí,
V blesku skvie sa zlatá sosna,
Pastier stádom sa prechodí,
A kopáč rezko vstal zo sna;
Na roľu za rána
Veselo pohýna,
Dřiev než zvon zozváňa
Kopáčov družina.

Na doline voda plynie,
Voda bystrým prúdom tečie,
Ptáča spieva si v krovine,
Kopáč ťarchu dňovú vlečie.

V rade z jednej strany
Kopáči už kopú,
Čo to kopať, páni
Nemajú pochopu.

Kopáč zavše čo nakope
Rovno hádže do koša,
Ľahšie tomu, kto vždy slope,
Komu hrajú vždy gajdošia.
Hej naša je práca,
V nej náš osud pravý,
Ač i malá pláca,
Sme však voždy zdraví.

Kopáčky, tie snažne kopú,
Ač sa snadnej rozosmejú,
I za každým, čo na kopu
Hodia i zasmiať sa chcejú.

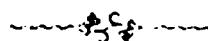
Dve a dve na stranu
Pustia vetrom nótu,
Kde dve dievky stanú
Nemáš tam nemotu.

Svieti slnko, svieti horou,
Oj a kopáč málo rečie;
Smutno hľadí vše za zorou,
Bo mu z čela krupaj tečie;
Musí nosiť vrecia,
Dvíhať, — vše sa zohnúť,
Až ho tlačia plecia,
Musí plecom pohnúť.

Vetrík vane v šírom poli,
Vetrík pole chladí,
Kopáč kope a mozolí,
Zemky, — to jeho poklady.

Ač sa čo deň trápi,
Predc je vždy veselý,
Za to rezkí chlapi,
Dievky ako včely.

Od svitu do noci stály
Zemky kopáč hrabe v poli,
Suchú vnať drobná mlaď páli
A na oheň ju vrcholí;
Kopáč nespočíva,
Pot mu z čela tečie,
Lepšie kto sa díva
A zemiaky pečie.

Prosba.

Žitie moje, žitie drahé,
Ubehuješ sťa prúd vody,
Večne moje časy blahé,
Večne mladosť ma odchodí.
Žitie moje drahé postoj,
Oj stoj! kým dačo užijem,
Veď i tak, keď raz odbijem,
Ničoho viac neužijem,
Leda v zemi na prach zhnijem,
Postoj žitie drahé, postoj!

RUSALKY.

Z vŕšku, čo nesie dolu sa ku háju,
K zelenému háju a ku vode?
Rusalky tam ku tancu sa zháňajú,
V ľahkom na dol spustiac sa schode
k zemi,
V obláčku malom húf panien nemý.

Vetrík šuští lístim, potôček šumí,
Šepot v háji z tíška vetrom vane,
Aj! hlas to milý, sťa milencov dumy,
Sťa chvejné z pŕs devy dýchanie,
áno
Šumot sťa na schode slnka ráno.

Šuhaju! ten spev to predivný ohlas,
Rusalky do spolku ťa volajú.
Večer pri potôčku viac kone nepas,
Rusalky večer tam sa hrajú,
pozor!
Tam nechoď, kde oni svoj majú sbor.

Mesiačok svieti, hviezdy trblietajú,
V háji pri vode ticho i čujno,
V noci Rusalky sa hrajú, kúpajú,
Kde kvieťa vonia, kvitne bujno,
všade
Bavia, hrajú Rusalky sa mladé.

Dievča! kam Rusalky tie večer chodia,
Ty sa do tej nechoď kúpať vody,
Bo Rusalky dievky mladé porodia,
Čo ta idú sbierať jahody,
to ver,
Zle obstojíš, ak ta pôjdeš večer.

Ticho hrobové, — šušť! — stromy sa kníšu,
Vo vode žblnk so žblnkom sa strieda,
Rusalky sa točia, hrajú, kolíšu,
Kúpajú a u brehu sedia
v húšti,
Let jejich vetrom u brehu šuští.

Dievča ni šuhaj nenaslúcha radu,
Bo Hanka išla sbierať jahody,
Močila v háji nohy v stromochladu,
A sbor Rusaliek jej lahodí,
volá,
A berie ju do tancu do kola.

V zelenom háji pri brehu v potoku,
Pásol Janík, večer brodil kone,
Spev Rusaliek vyvábil ho do skoku,
On lapal tie klamlivé tône,
blaha,
Mužne sa chopí, tančiť neváha.

Sťa vetor zajde, tak sa Janik ztratil,
Ráno kone v tráve sa len pásli,
Nik ho nevidel, viac sa nenavrátil,
A Hanku mrtvú v háji našly,
práve
Keď boly dievky v háji na tráve.

Kto Rusalkám verí a zvábiť sa dá,
Toho nepustia do svitu z kola,
Kto pri nich v blízku večer dačo hľadá,
Takého uchytia sokola
hneďky,
Radom Rusalky do kola všetky.

Ráno je veta po takom človeku,
Voda hŕka, po kamieňkoch šumí,
O jich ani slychu nenie viac vzteku,
Bo sa stiahly na vyššie chlumy
hore,
Kde Rusalky bydlia, — k rannej zore.

Rozmluva so slávikom.

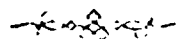
Dľa Severyna Goszczyński-eho.

Jak je milá tá altana,
Otočená živoplotom,
Chladená vetra šumotom.
Ach! pri tebe mi moja kochaná
Verenica môjho lôna!
I žitie blaho beh svoj koná!

Sred hrajúcich vĺn milosti,
Sred jarého bytu vravy,
Sťa plameň mohýl belavý,
Vryla sa myseľ v vidín tichosti, —
Iné žitie hľadá v skrýši,
I sotvaj vidí, sotvaj ho slyší.

Tam nad kvietím bzučia včely,
Tam ptáčatko svú družinu
Honí cez hybkú krovinu;
Tu letí vetrom motýl veselý,
Všetko hrá sa sred užitia,
Všetko ťa núti, vzýva do žitia.

A ty ležíš sťa kus skaly,
Nič ťa v mysli neporuší,
Čoho treba tvojej duši? . . .
Nič jej netreba, môj ptáčku malý,
Ni od zeme, ni od neba,
Iba slobody, — slobody potreba.

Kysuca.

Kysuca, zlatá Kysuca!
Vodička moja,
V tebe zrie sa žitia mrúca
Lúč bez pokoja;
Rozkoš môjho je mi žitia
Jediná sladká,
V trapoch kotvou vlnobitia
Tvoja pamiatka.

Kysuca, skromná vodička,
Ty bez nádhery,
Tys taká milá matička
Jak tvoje dcéry;

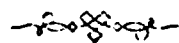
Rozkoš môjho je mi žitia
Jediná sladká,
V trapoch kotvou vlnobitia
Tvoja pamiatka.

Kysuca, ty rozvodnená
Valnými prúdy,
Pohľad na teba milená
Slzy mi lúdi;
Rozkoš môjho je mi žitia
Jediná sladká,
V trapoch kotvou vlnobitia
Tvoja pamiatka.

Kysuca ty smutná, kalná,
Sťa slzí bujných
Tok v očiach, sťa v niadrach valná
Nádeja čujných;

Rozkoš môjho je mi žitia
Jediná sladká,
V trapoch kotvou vlnobitia
Tvoja pamiatka.

Kysuca, — to moje žitie
Je bez nádeje,
Trpkých trápení už syté
Len tak hliveje;
Kysuca, zvädlá pamiatka
Mojeho žitia,
Ni nádeja viacej sladká
Už mi nesvitá.

Ukraina.

Čo Ukraina? hneď poviem:
Je to čarovný kraj,
Záporožcov rodinná zem,
Tým česť a úctu daj:
Bo ti pod holým sa nebom
Sťa sokol vykľuje,
Aj kŕmi sa vodou, chlebom,
A statne bojuje.

Ukraina vše udatných
Dáva vlasti chlapcov,
Len Ukraina je ladných
Domov Záporožcov,

On cvalom púšte prelietne
Sťa junák veselý,
A keďs' priateľ a ťa stretne
Všetko s tebou delí.

Ukraina je kraj slávnych
Synov púšte rodných,
Záporožcov tých od dávnych
Vekov vždy slobodných.
Je kraj rezkých slávy detí,
Kraj na polia masné,
Nad tým krajom stále svieti
Svetlo neba jasné.

Ukraine, čo do krásy
Ledvaj je stejný kraj,
Čo na divy, — jej úžasy
Obdivovať hybaj.

A ač viac nepoviem, —
Je to málo všetko,
Je Záporožcov rodinná zem,
Jakých v svete nieto,
Bo ti pod holým sa nebom
Sťa sokol vykľuje,
Kŕmi sa vodou a chlebom
A statne bojuje.

Kloe.

Dľa **Karola Brodziński-eho.**

Vitaj znovu milý máju!
Kľujú sa lístky po háju,
A po lúkach plno vôni,
A Miloň ovce vyhoní.

Dobrý Miloň vlani na jar,
Dal mi pekné ruže na dar,
Prosil, abych pamätala,
Že je ruža netrvalá.

V lete na tej lúke znovu
Nosieval mi ptáčkov z lovu,
Už bol smelší, šuhaj mladý,
Chcel za to jakej náhrady.

A v jaseni to už v cele
Stískal, caloval ma smele,
Často mlčiac oči zrosil,
Rozhneval sa, znovu prosil.

On ma čo deň tkliviej blahá,
Vo mne už ľútosť premáha,
Ratujže ma lesný pane! [3])
Čo sa tejto jari stane.

TRIOLET.

Miluj národ slávsky, holubičí,
Z nehož vzáctny dar života máš,
Z nehož chlúba, potecha ti klíči,
Miluj národ slávsky, holubičí,
Len on šťastie, zrast, sláru ti žičí,
Len on pravý je dar Boží náš,
Miluj národ slávsky, holubičí,
Jehož nezničí ni satanáš.

Miluj drahú vlasť nad všetky svety,
Krem vlasti nemáš drahšej zeme,
Nedaj na zradcov márne klebety,
Miluj drahú vlasť nad všetky svety,

Za ňu nešetri žiadne obety,
Láska tvoja k nej nech nezdrieme,
Miluj drahú vlasť nad všetky svety,
Nebuď vlasti nevďačné plemä.

Miluj Boha, oj! Boha sa nespusť,
Nech nesie ťa k Bohu lásky vzlet,
Jeho slávu zvestuje malý chrúst,
Miluj Boha, oj! Boha sa nespusť,
Bo on dáva z neba rosu aj pľušť,
Bôh nech je tvoj mocný vždy magnet,
Miluj Boha, oj! Boha sa nespusť,
Budiž Bôh, vlasť, rod troj triolet.

ABY MILÁ BOLA ZORA.

Abys milá bolu zora,
Vysoká bol by som hora,
Chlum by som bol na tej hore,
Aby milá bola zore.

Milá, milá, tys tak krásna,
Jako zora pekná, jasná,
Keď ty vravíš to tak šumí,
Jako zore ponad chlumy.

A ten šumot, tie vravory,
Znejú jako vánie zory,
A sťa jemný vetrík veje,
Krajšie sa mi milá smeje.

CLIVO BEZ MILEJ.

Hoj bez teba, jak to clivo,
Samým byť len v samote,
Vonku fujak zúri divo,
Tak mi je jak sirote.

V poli mrzne, sňah chumelí,
Pusto všade jak v duši,
Vrabec nelieta v kŕdeli,
Živý tvor sa neruší.

Abys milá bola pri mne,
Okrial bych sa z mojich mdlob,
Stala bys sa v púšti zimnej
Ducha Vesnou dlhých dob.

ZA TEBOU.

Za tebou, za tebou,
Išiel bych v kraj sveta,
Išiel bych za tebou,
Za tvojou velebou.

Pre teba, pre teba
Všetko bych podujal,
Aby som ta dievča,
Duša moja dostal.

Kroz teba bych sa stal
Šťastný občan zeme,
Len bych raz poľúbil
Tvoje nežné temä.

Oči, oči.

Oči, oči modré, jasné,
Perly hlbín duše skvostné,
Či sú milá tvoje vlastné?
Komu svietia tak milostne?

Oči, oči mocné, ľubé,
Zory, hviezdy divotvorné,
Svieťte svetlá vy holubé,
Svieťte že mi voždy svorne.

Zablisnite oči jasné,
Milostným úsmechom žiary,
Polejte rumencom krásne
Nežné ťahy milej tvári.

Nermúťte sa jakživ oči,
Nepokal vás slza temná,
Plač váš žitie mi znivočí,
Ak zaplačete raz pre mňa.

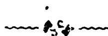
Milej krásy.

Povedz milá, kde si
Toľko krásy vzala?
Oj ktorá že ťa mať,
Ktorá pestovala?

Tvoje zlaté vlasy,
Tvoju hlávku krása,
Z líčka plnej krásy
Rumenec ti jasá.

Oči tvoje, sťa by
Perly plné blesku,
Zdobia sťa tie hviezdy
Oblohu nebeskú.

Povedz milá, kde si
Toľko krásy vzala?
Oj! ktorá že ťa mať,
Ktorá pestovala.

Bez nádeje.

Ábys o mne snila,
Sťa ja vždy o tebe,
V tvojej duši milá
Mal by som raj, nebe.

Abys milá moje
Pocítila žiale,
Nedala bys svoje
Srdce moriť stále.

Abys milá, sťa ja
Nemala ni úfať,
Musela bys raja
Zrieknuť sa a zúfať.

Keby som bol....

Keby som bol ptáča v lese,
Spieval by som v plnom plese,
Spieval by som z celej moci,
Mojej milej deň i v noci.

Keby som bol ptáča krásne,
Letel by som k milej včasne,
Díval bych sa na ňu z výšky,
Videl by som do jej chýžky.

Sadol by som do oblôčka,
Díval bych sa na jej očká,
Vletel by som ku nej z ticha,
Vedel by som o kom vzdychá.

Zvedel by som, či ma ľúbi,
Či inému vernosť sľúbi,
Zvedel by som, či mám úfať,
Či mám čakať a či zúfať.

SEN A SKUTOČNOSŤ.

Bol to deň jasný, — nebo neskalené
Milo na našu zem sa usmievalo,
A mňa Zefirov chladné previevanie
Do sníčka sladkého ukolísalo.

Zdá sa mi vo sne, sťa by som ju videl
Ku mene sa blížiť, milo sa usmievať,
Sťa by som videl kú mne sa ju chýliť
A vetrík ľahký s vlásky jej povievať.

V tom rajskom zdaní zrazu sa precitnem,
Ozriem sa, — ach a môj sen vyplnený!
So mnou nevinno poihrávajúcu
Vrelo objímem v sladkom vytržení.

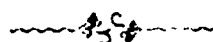
DUMKA.

Rozkošné sa jaro otvorilo,
Lúka zápach milý vydala,
Kukučka sa v hore ozvala,
Vonku všade bolo krásne, milo.

Však ledvaj sa srdce potešilo,
Že moc zimnej búry prestala,
Hľa príroda zas sa uspala,
Zas sa leto v zimu pretvorilo.

Ja tu dumám: jako jarné krásy
Rýchlo od nás preč sa pobraly,
Minuly sa moje mladé časy.

A jak kvietu, čo ledvaj vykvitly,
Lístky rýchlo opadaly,
I dni moje miznú ledvaj svitly.

Tak ťa kochám.

Tak ťa kochám, tak ťa kochám
Jako srnka zelený háj,
Jako miluje si v poľa
Kvietkoch vonných milostný máj.

Tak ťa kochám, tak ťa ľúbim,
Jako rybka riečnu vodu,
Tak ťa kochám, tak ťa ľúbim,
Jako pták milú slobodu.

Tak ťa kochám, tak ťa ľúbim,
Jako kvietok rosu chladnú,
Jak kochajú včielky nektar,
Ktorý z niader kvietkov kradnú.

Viac ťa kochám, viac než seba,
Ja len v samej žijem tebe,
Tak ťa kochám, jako anjel
Kochá nado všetko nebe.

NOCŁAH.

Dla Adama Mickiewicza.

Náš náčelník nad Trockým jazerom
Po kavgaňskej potýčce nocuje.
Strelci ležia na kope táborom
Jeden rany machom opatruje.

Iný zbroje čistí a nabíja,
Šišak na haluz brezy nasúva;
Ten pôlsenný pod hlavu plášť svíja.
Usnuli. Stráž stojí, vodca čúva.

On pod stromom dač dumá v mrákote;
Drevo suché — však malo ovocie;
Najmužnejších však ono odstráša,
Visia na ňom dve hrušky Judáša.

V hore špehúni! cisárski sluhy:
Jeden Prušiak, s nohami dlhými,
V bielych pančuchách; a druhý,
Žid, čo s bradou zametá po zemi.

Nespí vodca. V náruči zbroj tríma
Zrakom hľadá pahorka známeho,
Ten za vodou; na vŕšku dom jeho.
Dom v temnosti on žehná očima.

V tom sa blízko nad vŕškom...či perúň?
Perúň teraz nebije, nehorí:
„Ó Najsvätšia! ó Mária z Borun!
Ratuj ich...ratuj dietky...dom horí.“

Ide patrola? Na kone. Čo v dvore!...
V tom sluchajú...lom trešti, hluk ľudí,
I „kto idie!“ hlas ozval sa v hore.
Patrol prišla, leženie sa zbudí.

„Vodco! smutná pre teba to doba,
Patrol ide tu s vesťou Hioba.“
Jeden praví: už po tvojej žene,
Druhý praví: tvé deti spálené.

Lež pôvodcu moskalov pojali,
„Kto on?...“ Francúz, nie starý, prístojný,
V moskalskej on službe obce páli,
Za peniaze ľud seče nezbrojný.

Vodca sťa by ranený od hromu,
Na dom patril, i mlčal i slúchal.
Z okien žiara sypala sa domu,
Z očú vodca strašnej oheň búchal.

I v ležení zbudenom, zdumalom,
Bolo hluché mlčanie a úžas.
Mlčal vodca, sťa zbraň pred výstreľom,
Na dom patril — i skríknul: „sem provaz!“

Zaraz kati priskočili boli,
Štranek zaraz hotový i šnôra,
Vykasali rukávy na poly,
A dol ztrhli mu kolier z mundura.

V tom ktos letí!.. „Kto idie?“ ľud Božský!
Naše heslo: poznať svojho skusia;
Zhodí plášť...Ach, to mundur Krakusa:
Biely kabát s modrými výložky!

„Zbil Skrzynecki, zbil na hlavu zmyje,
Zbil pod Wawrom Rosena, Geismara,
Zabral väzňov, delá od barbara,
Ide do Litwy..Skrzynecki nech žije!“

Volal vojak i smial sa i vzdychal...
Ach! kto milej otčiny nekochal
Biedny! slzy nelial také nemý...
A náčeľník?...on leží na zemi.

Ležal krížom i dlho sa modlil.
Vstal, riekol Francúzovi: „si voľný!
Preč mi od nôh — bys nôh mi nepodlil?
Dnes som karať nikoho nezdolný...“

Lúčenie Childe Harolda.

Dľa **Mickiewicza.**

Bývaj mi zdravý kraju kochaný!
Už ťa mi more ukryje,
Zhvižďaly vetry, šumia balvány,
Ptáctvo morské strašne vyje.
Ta jdem za slnkom, kde za meňavé
Hlavičku hrúžieva peny!
Po ten čas slnko bývaj mi zdravé,
A zdravstvuj kraju milený.

Dakoľko hodín a zlaté zore
V sláve ukážu sa svojej,
Uvidím iba nebe a more,
Lež, neuzriem vlasti mojej.

Hrad, na ňomž voždy veselo bolo,
Žaloba večná pokryje:
Porostie zelie valov[4]) okolo,
U vrát pes verný zavyje.

Poď sem panošu, panošu malý,
Zač tvoj zrak ti slzí plný?
Či ti výchrice strachu nahnaly?
Či besné strašia ťa vlny?
Rozjasni oko, rozvesel čelo,
V dobrej sme lodi, v pohode —
Neletí sokol preč tak veselo
Ako my smelo po vode.

„Nech vlny šumia, nech výchor hučí!
Nedbám pohoda, či slota,
Slzy tie tiskne mi z hlbín duši
Nie bázeň, ale tesknota.

Bo tam môj starý otec ostane,
Ostane matka ubohá,
Tam moje všetko, krem teba pane,
Len okrem teba a — Boha."

„Pokojne otca ruka žehnala
Moju hlavu, v pravde to znáš;
Lež matka, čo mi v mysli ostala,
Jak teskno ona čaká nás?"
Dosť už môj sluho, slušná tvá žalosť,
Pohaniť nemôžem to ja;
Či mám cit menší, či vätšiu stálosť,
Keď smelo idem do boja.

Poď sem môj sluho, môj sluho mladý,
Prečo tak blädneš na tvári?
Či ťa prúd vody vetrom prehnatý,
Či frankskí strašia Korzari?

„Nedbám na žitie, čo mi do sveta?
Nedbám na lósov ihriská,
Lež som zanechal ženu a dieťa,
To mi prúd slzí vytíska."

„Na konci tvojej osady žena
V zelenej mešká dúbrave;
Keď dieťa volá otcovho mena,
Čo mu je povedať v stave?"
Dosť môj panošu! slzy detinné
Zrenici tvojej pristanú,
Kebych mal rovne srdce nevinné,
Tak aj mne slzy pokanú.

Kochánky, ženy plač si do duši
Nevštepím, bo čím poránek
Svitne, tie slzy z očú usuší
Nový muž, nový kochanek.

Nedbám na zem, kde mladosť som strávil,
Ani na tie cesty vodné:
Ľutujem, že som nič nezostavil
Takého, čo je slz hodné.

Teraz ja svetom blúdim širokým,
A vediem žitie tulačie;
Na čo bych plakal? prečo a za kým?
Však nikto za mnou neplače.
Iba pes zavyje každého rána,
Ktorého už cudzý krmí,
Lež keď uzrie zas svojeho pána,
K vítaniu vzteklo zahrmí.

Už loďka prúdom ženie sa mocne,
Už sa plachty rozostrené,
Pôjdem bárs k akým brehom radostne,
Lež do mej vlasti?...ach, ta nie!

Keď ma omrzia tvoje kristaly,
Ohromná modrá rovina,
Zavítam lesy, púšte a skaly,
Buď s Bohom drahá otčina!

Quodlibet.

Dvakrát dva neni šesť,
Nebuď že tak hlúpa,
Komu česť, tomu česť
Pastierovi trúba.

Mensa stôl, cornu roh,
Vestimenta šaty,
Komu praje Pán Boh,
Tomu všetci sväti.

Spadol Jeruzalem,
V mračnách je moc vody,
Neoriem, nesejem,
Samo sa mi rodí.

S cukrom a smotánkou
Dobré sú jahody,
Mám takú frajerku,
Sama za mnou chodí.

Saský kráľ, pĳa čaj,
Tančí kalamajku,
Ženil sa Kulifaj,
Vzal si Kulifajku.

* * *

Nová kosa, dobre kosí,
V mori je moc piesku,
Každá stará baba nosí
Za ušiami triesku.

Krpec je vždy z dobrej kože,
Časy sú predošlé,
Kde si vraj čert nepomôže,
Starú babu pošle.

Vitame vás vzáctni páni,
Že ste cudzozemci,
U nás tu sú všade ľudia,
Len v Prievidzi Nemci.

S jedným rífom kanafasu
Mnoho neopášeš,
Čo si vezmeš zlato-vlasú,
Skúsiš že doskáčeš.

Slávik spieva na krovine,
Knedle nie sú slíže,
Zlá zelina nevyhyne,
Pes sa sám vylíže.

Matúš Trenčiansky.

Oj! bols' mi ty slávny, chrabrý,
Bol ty môj rod jarý,
Kým do vína nezmiešali
Blenu ti Maďari.

Kým ti rabstvom nezviazaná
Bola tvoja ruka,
Kým ústava bola svätou
Kráľa Svätopluka.

Kým kraj nerozdelili si
Dávnej cudzozemci,
Kým boj nepočali s tebou
Maďari a Nemci.

Kým nesváry nevtrely sa
Medzi tvoje deti;
Kým neznal si odrodilstva
Nehanebné smeti.

Kým slávny Matúš Trenčiansky
Bránil tvoje práva,
S nímž u Rozhanoviec zhasla
Tvojich predkov sláva.

Rozhanovce, Rozhanovce,
To naše Kosove,
Tam za právo krvácaly
Pluky Matúšove.

Tam za právo i za vieru
Náš Matúš bojoval,
Tam nepriateľ Bieluhorských
Slovákov pochoval.

Na Trenčíne snem slovenský
S Matúšom zasedá,
Bo sa na vlasť privalila
Nová kliatby bieda.

Za Bieluhorského drievne
Si kniežatstva práva,
Matúš k rokovaniu šľachtu
A národ svoláva.

Tam Omode, opät Štefan
Zo Skalky a Sáha,
Za obrad drievny slovenský
Horlí, — hurt sa zmáha.

Tam Matúšov syn Ivan a
Deržislav srdečný,
Ústavu si Svätopluka
Znovu vymôcť rečni.

Tam veštec Štefan z Rudiny
Spevom národ núka,
Stať do boja za ústavu
Kráľa Svätopluka.

Tam náhončímu Karlovi
A Talianským vojom,
Národ skrykne a zahrozí
Krvavým mu bojom.

Krvavým mu bojom hrozí
Ten ľud môj sklamaný,
Na ktoré mi tisíceré
Vandal kydá hany.

„Do boja sa, — veštec volá,
Ber ty Slovač moja,
Pán Tatry a Váhu Matúš,
Volá ťa do boja.“

„S tebou ide opát Štefan,
Šľachta a Omode,
S tebou Sáha a Deržislav,
A Ivan môj rode.“

„Nač ťa haní, nač nivočí,
Rod môj, cudzé plemä,
Nač ti ničí vieru Talian,
Práva svätej zeme.“

„Nač ti neprajné zákony,
Cudzá mluva, viera,
Keď ti pošetilec tvoju
Národnosť zapiera?“

„Nedaj svoje rodné práva,
Vziať si Váh, ni Tatry,
Tebe Dunaj, Tisa, Kriváň,
Tebe zem tá patrí.“

„Oj ty Tatra nebotyčná
Bohom daný kraju,
Teba vziať si, teba tupiť
Slováci nedajú.“

„Oj vás si my zacloníme,
Vás vy Tatry zlaté,
Hor sa rode, hor do boja
Za práva si sväté.“

Slávsky národ, slávska šľachta
Zaraz sa ozbrojí,
Matúš svoje čaty proti
Náhončím vystroji.

* * *

Veselo si páni moji,
Veselo družina,
Oj veselo len do skoku
Cic kozy kozina!

Matúšová sa prešvárna
Margitka vydáva,
Za manžela si vybrala
Svojho Deržislava.

Spevec Štefan tam pohráva,
Na Šáriši krepko,
Junač slávna v každom boji
Veselí sa rezko.

Iba Matúš kedy tedy
Z dumy sa prebere,
Hľadí na hviezdy a chlumy
Svojich Tatier šeré.

Zachvejte sa Tatry zlaté,
Môj ty Váh zastonaj,
Očistím ja kraje tvoje
Od tých pliev nebodaj.

„Podajže mi rúčku malú
Margitko milená,“
Deržislav Margitku túli,
Margitka zdesená.

Na nádvorí počuť lomoz,
Hlas trúby a zbrane,
Na nádvorí junač sadá
Na koníky vrané.

Margitka sa zarumenie,
Chvíľu blädne, stojí,
Pán Váhu a Tatier, Matúš,
So šľachtou sa zbrojí.

Nemo lúči sa Deržislav,
Heslo na boj dané,
Všetci lúčia sa a sadnú
Nu koníky vrané.

Voje s rytierstvom odtiahnu,
Trúby hlasne zvučia,
Do boja sa od Šáriša
Rytieri rozlúčia.

* * *

Tatry, Tatry moje zlaté,
Môj rodinný kraju,
Prečo ti len mnohí ľudia
Od vekov neprajú?

Zač nepriateľ vždy na teba
Útoky mi strojí,
Prečo ten ľud nenechajú
Už mi raz v pokoji.

Zachvejže sa Tatier zlatých
Tisícveké temä,
Ukážme, že rydzé naše
Stále žije plemä.

Nad vami sa vzniesol orol,
S nim kŕdel sokolov,
Tí spustia sa k Rozhanovcám
Na strach nepriateľov.

Tí sokoly sú mi kŕdel
Bojachtivých chlapcov,
Ti porazia môjho rodu
Kuvičích krkavcov.

Ti dobijú mi víťazstvo,
Voľnosť môjmu rodu,
Ti ubijú posmevačov,
Čo nám kalia vodu.

Ubijú tých, čo sekerou
Do lipy nám zatli,
Čo vyťať chcú naše lipy,
Čo na Tatrách zriastly.

Tebe oni vydobyjú
Právne jestvovanie,
Keď nepriateľ tvoj sa oddá
Zbitý na pokánie.

Ty musíš mať právo reči,
Bôh nám splní túžbu,
Ty musíš mať Methodový
Obrad, Bohoslužbu.

V svojej reči len slovensky
Svôj obrad v okolí,
Oj slietnite na údolia
Vy moji sokoly!

Okolo sa Tisy vedno
Slietly tam krkavci,
Tí hlcú, čo si Tatranskí
Zhromaždily mravci.

U Rozhanoviec sa slietly
V šikoch dva tábory,
Tam sa chvejú nepriateľské,
Aj naše prápory.

Tam orol ranený padá,
A sokolov rady,
Tam národ môj padá v jarmo
Padá mi zo zrady.

A tá zrada, — kliatba naša,
Odpadlíkov sbory,
Zradou mi môj národ padá,
Kliatba tá ho morí.

Tak za drievneho kniežatstva
Bieluhorska práva,
Za ústavu Svätopluka
A Štefana kráľa,

Za obrad slovenský v cirkvi
Náš Matúš bojoval,
U Rozhanoviec kráľ Robert
Slovákov pochoval.

Rozhanovce, Rozhanovce,
To naše Kosove,
Tam za cirkev a rod padly
Pluky Matúšove.

Tam Deržislaw a Omode,
Tam sokolov rady,
Tam Ivan klesnúl zabitý
I všetci zo zrady.

Tam ubili tých sokolov
Nepriateľské rady,
Bôh ťa zachráň napozatým
Rod večne od zrady!

Zavejže vetrík na Sáriš,
Tam Margitku pozdrav,
Zvestuj, že u Rozhanoviec
Spadol jej Deržislav.

Tam Deržislav Šumný[5]*), Matúš*
Pán Váhu a Tatier[6]*),*
Tam Ivan a každý statný
Spadol sťa bohatier.

Tam ubili tých sokolov,
Všetci za vlasť padli,
A Margitke v samostane
Na vždy líčka zvädly.

Zvädly jej líčka od žiaľu,
Svetu odomrela,
Bo jej milých smrtonosná
Poronila strela.

Ale Tatra preto stojí,
I Váh sa vždy valí,
A Slováci žijú, ač jim
Z hniezda mlaď vybrali.

A nad Tatrou nový kŕdel
Sokolov sa vznáša,
A sokolov tých krkavci
V údolí sa plašia.

Kŕdel tých bystrých sokolov
Do úbočí sletí,
Tí očistia Tatry moje
Z odrodilstva smetí.

Tí sokoly práva rodu
Môjmu vydobyjú,
Tí dokážu, že Slováci
Jako národ žijú.

Tí sokoly a orlíci
Dietky Matúšove,
Prichystajú svojím vrahom
Tiež pole Kosove.

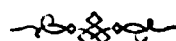
* * *

Tatry moje, Tatry zlaté,
Zlatý Váh a Tatry,
Na Vás moje oko kalné
Uslzené patrí.

Ta patrí, kde tých sokolov
Let v oblakoch šumí,
Tam zasadli si sokoly
Na tých Tatier chlumy.

Ztadial oni patria dolu
Na Váh, Dunaj, Tisu,
Kde krkavci vedno slietly,
A vedno sa hryzú.

Tí dokážu, komu právo
Jestvovania patrí,
Teraz s Bohom vy sokoly,
S Bohom Váh a Tatry.

VIANOČNÁ.

Čujte nábožní pastieri
Novinu:
Šťastný, ktorý dožil túto
Hodinu,
V nejž sa Spasiteľ,
A Vykupiteľ
Ježiš narodil.
Anjeli sa radujú,
Narodzenie zvestujú
Bohočloveka.
Sláva Bohu na nebi,
Takto Boha velebí,
Pokoj ľuďom blažený,

Chôr anjelov v nadšení
Peje z daleka:
Požehnaný, kto v Pána
Mene čo deň za rána
Chodí na veky.

Narodil sa v Betlehemskej
Maštali,
Tak sa z novu chôry duchov.
Ozvaly,
Z Panny Mesiaš,
Vykupiteľ náš,
Ježiš Syn Boží.
Tam on leží na slame,
Srdečne ťa vítame:
Zdrav buď Ježiš náš!
Tys Pán nebeskej slávy,
Ktorá sa s tebou zjaví
Ku pádu a povstaniu,

Ku zvolených plesaniu,
Aj nás večne spas;
Požehnaný Tys' Pána,
Od večera do rána,
Zdrav buď Ježiš náš!

Poďte k nemu s plesaním a
S vďakami,
Vyznávajme jeho slávu
Piesňami,
Že sa Spasiteľ,
A Vykupiteľ,
Ježiš narodil.
Chválu jemu vzdávajme,
Jeho pomoc vzývajme,
Sláva ti vždy buď!
Ráč sa k nám láskave znať,
Ráč nás na milosť prijať,
Ty s' všeho smilovania,

Požehnaný od Pána,
Ráč spasiť svôj ľud.
Buď náš vodca v živote,
Veď nás k svätej jednote,
K životu nás vzbuď!

HORSKÁ PIESEŇ.

Moje sú hory, tam môj je raj,
Moje sú hory, zelený háj,
Tam duša moja večne sa baví,
Moje sú hory, tam svet môj pravý.

Tam ráno prvšie zjavia sa zory,
I nebe z rána tam rosí,
Moje sú hole, moje sú hory,
Tam duch môj k nebu sa nosí.

Tam duch v nebeskú tvár sa ponorí,
Tam škryván včasne zavíta,
Moje sú hole, moje sú hory,
Tam moja milá prebýva.

Tam môjmu zraku výhľad čarovný,
Velebný obzor sa núka,
Tam život blahý, tichý a skrovný,
Tam môj byt, sady a lúka.

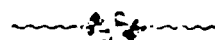
Tu stado z rána rosnatú trávu,
A čerstvú pašu požíva,
Kto hľadá pokoj, nehľadá slávu,
Tu stály pokoj prebýva.

Tu čerstvá voda, žriedlo sťa kryštal,
Tu vozduch zdravý povieva,
Tu ohlas jemný umných sa píšťal,
Tu hlások milej odznieva.

Sem sa my ľubá, sem utiahneme,
Od sveta kraju, — blíž k nebu,
Tu vzdialení od nízkej zeme,
Šťastne si budem žiť s tebú.

Tu na tej holi, tu na tej hore,
Život nám rajský zavíta,
Tu na tej holi, aj len tu hore,
Budúcnosť obom nám svitá.

Moje sú hole, moje sú hory,
Tam duša moja prebýva,
Moje sú hole, moje sú hory,
O nich si duch môj vždy sníva.

ŤÚŽBA PO DOMOVINE.

Od **Karola Kisfaludy-ho.**

Aj, vy ľúbe rodné kraje,
Či vás uzriem kedy háje?
Kdekoľvek chodím svetami
Voždy len hľadím za vami.

Keď zaletí ptáčok z tade,
Pýtam sa, či kvitne v sade?
Pýtam sa vĺn, pýtam mračien,
Pýtam jarných vetrov čo deň.

Lež tie radosť nezavialy,
Nehaly ma v mojom žiali,
Musím tu byť osamelý,
Jako kvietok odomrelý.

Ľúba chatrč mojich drahých,
Vzdialený som od všech blahých,
Tak ďaleko, sťa list lipy,
Čo ho vetor preč pochytí.

Pán Grundehrlich.

Pán Grundehrlich, pán Grundehrlich,
Vyziera sťa červený mních,
Vo dne sedí v kancellári,
Večer s pánmi pri pohári.

V úrade je vážny, rázny,
I na modzgy nie je prázdny,
Pero nosí vždy za uchom,
Paragrafy pod pazuchom.

Lež čo večer, vždy pri víne,
Prvú rollu hrá v kassíne,
Najviac rační, vždy sa smeje,
Pane Grunderlichu zle je!

O vás letí svetom povesť,
Že nemajú vaši čo jesť,
Že vašich doma morí hlad,
Kým vy vínom hasíte smäd.

Pane Grundehrlichu zle je!
Celý svet sa na vás smeje,
Že na vašom, každý dozná,
Nose zrejú strapce hrozna.

Prvý bozk.

Pocałowała po razy kilka,
I jam ją z serca całował,
Najprzyjemniejszą pocałowań chwilka,
Bom ja i w chvilce wiekował.

Wincent Smaczniński.

Aj, šumná si Ľubico!
Šumná sťa lalia.
Videl som ťa, — lež priam to
Dušu mi zabíja.

Videl som ťa, — zakochal,
Zrel som očká tvoje;
To more očí tvojích,
Robí vo mne boje.

Aj! len raz som bol s tebou
Večer pri potôčku,
Ach ja šťastný uzrel som
Slzu v tvojom očku.

Tíško bolo vôkol nás,
Nik nepozoroval,
Bo som tenkrát Ľubicu
Prvýkrát caloval.

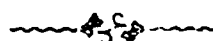

Na Michala.

Od **Ignaca Krasicki-eho.**

Pane Michale,
Znáš dokonále,
Že voždy ľudia,
Čo deň sa trúdia.
Tých zlosť zaslepí,
Tých zisk zasklepí,
Tých sláva vábi,
Tých závisť zchabí:
Či kladú čísla,
Či nič nemyslia,

Trebárs zle v svete
Jednak žiť chcete;
Či sa ho sprostiť?
Trpeť, nie zlostiť:
Bo ktož bez „ale?“
Pane Michale.

Potok života.

Od **Severyna Goszczyński-eho.**

Či dovolíš? — oj dovolí
Búrlivá mojich dňov rieka;
Zhučala výchrov muzika,
Zničila kvet mojej vôli;
Stoj potôčku môj,
Tichým žriedlom stoj!

Tu tichá väzí samota,
Tu veniec čuvstva tak riedky,
Tu líce svieže sťa kvietky,
Sťa anjel zrak svôj mihotá;
Stoj potôčku môj,
Tichým žriedlom stoj!

Tam ďalej o krok, o chvíľu,
Možná znov búrka ťa schytí,
Znov možná zbudia ťa city;
Tam snaď zanikneš v mohylu;
Stoj potôčku môj,
Tichým žriedlom stoj!

A v kolo bratov chradnúce
Srdcia, bez kraju, slobody,
Jak kvietie v púšti bez vody,
Zchylujú čelá vädnúce! —
Preč potôčku, preč,
Tichým žriedlom teč!

Krvavé lázne.

Hľadím na svet boží, — patrím
Jasné nebe a zem,
Teším sa z tých krás, — však jednak
Stíha ma bojazeň.

Tam blankyt zdobí mesiac, — hviezd
Hravých myriady,
Tam ptáctvo napája vozduch
Jemnými tirády.

Tu predo mnou zaroveň mňa
Rastlinstvo bujneje,
A ten svet Boží, príroda
Vôkol mňa sa smeje.

. . . .

Lež vo vzduchu jaj! — tam ženú
Hrdličky kondory,
Tam gazelu nebožiatko
Hrozniž mi umorí.

Tu šakal, — hyena besná
Svoje zuby cerí,
Tu v prerii bujnej tráve
Plazia sa vypery.

Tu ľudia pre zisk hanobný
Po otrokoch honia,
Tu utlačené sirôtky
Horké slzy ronia.

To človek, — ten obraz Boží
Neraz horší jak zver,
V kainskej svojej hriešnosti
Opravdivý tiger.

Neraz tyran nad inými
Chvastač spupný, hlúpy,
Ináč v oči, a krem očí
Mamľasy a lumpy.

V oči bratia si pochlební,
Priatelia a kmotry,
Ale za to vybíjaní
Kujoni a lotry.

Preč! — na bok mi s obludami!
Ač ľudia, — potvory, —
No síc šumná žena, — však vampýr!
Alžbeta Bátory.

To Saturnus, čo škrtieval
Nemluvniatka drobné, —
No tá sťa vampýr cicala
Krv devíc hanobne.

No odstúp mi z očú biedna
Čertová Megera,
Čo tajne sa s' plazievala
Sta v húšti vypera.

Mordár! neslýchaný mordár
Duši nestoj mi tu,
Odstúp! na dno pekla vampýr
Bez srdca, bez citu!

* * *

Zaligoc sa slnko jasné,
Pocaluj Podhradie,
Kde Anulka v Podhradského
Vyrostá ohrade.

Ku Anulke Vševlád Lasky
Chodí na návštevy,
Kadery mu jeho hladia
Rúčky útlej devy.

Sľubujú si oba vernosť,
Lásku do skonania,
Lež čo na plat? — keď rodičia
Tých milencov stránia.

Anulka sťa ceder stihlá,
A sťa ruža nežná,
V tom Podhradských domku zrástla
Sťa dajaká kňažna.

Na Čachtický zámok k možnej
Panej ju vystroja,
Bo pod ochranou Bátorky
Mladé panny stoja.

V Čachticach sťa panovnica
Bátorka vývodí,
Sťa Dido sa po tých hradbách
Čachtických prechodí.

Márna ženská, ale tyran,
A na sluhov Kato,
Za myznúcu krásu tela
Merala by zlato.

Ten tyran nešťastných sluhov
A služobné panny,
Trízni1, bolestné zadával
Nebožiatkam rany.

V krutej zime dala nahé
Priviazať ku studni,
A polievať dala vodou
Ten tyran ostudný.

A Anulka česávala
Zavše Bátorkiňu,
Ale nijak vlas nepristal,
Neslúchal dievčinu.

V tom Bátorka nasrdená
Udre ju do tvári,
Až Anulku krv zaliala,
V očiach sa zažiari.

A Anulke na Bátorku
Krv z líčka vystrekne,
A krv Bátorka si zotre
Z tvári rúče, pekne.

Lež pod krupajou pobadá
Jemné zblädlé líčko,
Usmeje sa potešená
Nad tým nie máličko.

Čo to? —pod čerstvou kvapočkou
Krve tvár mi zmladla,
Telo vskutku tam je krajšie,
Kam tá krupaj padla.

To tajemstvo, — teraz už znám,
Div pre staré kože,
Nímž starnúca tvár omladnúť,
Krajšou stať sa môže.

To lázeň z panenskej krve,
V tej sa načím kúpať,
Teraz nad miznúcou krásou
Netreba mi zúfať.

V panenskej krvi kúpeli
Omladne mi telo,
V lázni krajšie nadobudnem
Od Sireny čelo.

A vskutku, čo si tá hydra
V modzgu vyvarila,
To na nevoľných devicách
Vskutku učinila.

Vampyr ten čo deň v pivnici,
V zámku chodbách tmavých,
Strojila si hroznú lázeň
Z obetí krvavých.

Hrozne mučiac katovala,
Krv na čep im brala,
A v nevinných panien krvi
Čo deň sa kúpala.

V diele tom jej sluha Ficko
Ochotné mal ruky,
Starý kujon ten dievčinám
Podrezával krky.

I Anulku prilákali
Do podzemnej chodby,
Tam ju nožmi dopichali
Tí mordári podlí.

Lázeň krvou Anulkinou
Potom naplnili,
V nejž sa hriešne údy tela
Bátorky zmočily.

A žeby onú ohavnú
Neodkryli jatku,
Bydlo svoje premieňala
Na statok zo statku.

Z Čachtíc presídlila sa hneď
Na hrad Temiatina,
I tam v skryte tiež zhynula
Nejedna dievčina.

Z Temiatina do Beckova,
Z tato zase z piatky,
Všade pannám odberala
Život mladý, krátky.

Všade v lázni z krve devíc
Hriešne telo myla,
Kým ju pomsta Božia razom
V pätách nepostihla.

V tom Podhradí, Podhradíčku,
U Podhradských smútia,
Kam sa Anulka podela
Nič nevedia ľudia.

Smutný Vševlád, nešťastlivý,
Hľadá svetom Anku,
Hľadá svoju Anulienku
Na Čachtickom zámku.

Hľadá potom ju v Beckove,
Zas na Temiatíne,
Ale nikde slýchať nenie
O jeho dievčine.

Avšak divné letia svetom
O Bátorke reči,
Divné o panej Čachtickej
Ľudia vravia veci.

Bo mnoho už devíc zmizlo,
Lež nik nezná kam?
Kam ubohé sa podely
Bôh to zná len sám.

Vševlád svetom chodí, hľadá,
Anky kde tu nič, —
Zúfalstvom mu zblädly ruže
Z jeho mladých líc.

Pod hradom Čachtickým vozdĺž
Riečky nocou stúpä,
A pod zámkom u potôčka
Podkne sa na trupa.

A ten trup, — to Hanka jeho!
Zviazané má ruky,
Prizre sa, — aj večný Bože!
Podrezané krky.

Do kanála vrhli Anku
S podrezaným krkom,
A náhodou odplavily
Vlnky sa s jej trupom.

Chladný mráz pojal VšEvláda,
Ľudia ustrnuli,
Za tým k rieke mnohé iné
Trupy doplynuly.

Večný Bože! to kainské
Tu spáchané vraždy,
Trupy tie vydaly vody
Na svetlo po dáždi.

Vlnky nevdojak zradily
Zločin nevídaný,
Na svetlo denné vyniesly
Skutok neslýchaný.

Bo ten vampýr vyše tristo
Devíc zamordoval,
Z jejichž krve sebe lázeň
Dávno bol hotoval.

V jejíchž krvi sa ten vampýr
Bátorka kúpala,
Jejejž márnosť vyše tristo
Obet vyžiadala.

A tie nevinné obety
Čestno pochovali,
A vampýra Bátorkiňu
Katovia zoťali.

No hrdin ten, vampýr ženský,
Divná to svätica,
No sic človek, — ale tiger,
Hrozná pijavica!

Nebola ona Slovenka
Alžbeta Bátory,
V našich dejinách niet takej
Ohavnej potvory.

Však od vekov v Ottomanskej
Ríši krv sa raje
Cedí ubohej kresťanskej,
Júž Mozlemín ssaje.

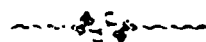
Tak si ju len majte, — ráčte
Vziať si tú bohyňu,
Nechceme ju, — máme v chráme
My bohyňu inú.

Máme my iných hrdinov,
Inú vieru, skutky:
Známe, že Bôh pamätlivý,
Že Bôh nie je prudký.

Naši bohatieri mravní
Neni sú vrahovia,
Vaši ale lázeň z našej
Krve si hotovia.

Nič to, — však iný genius
Vznáša sa nad nami,
A vrahovia popadajú
Do hotovej jamy.

Naše heslo: svornosť bratská,
Poctivosť nad svety,
A náš patron Bôh od vekov,
A ostatní svätí.

ĎURINKOVA JALŠA.

Na Lučanskom poli Neklan
Po krvavom boji,
Na sivkovi hrdo kráča
Obrnený v zbroji.

Tam jeho chrabrí junáci,
Česká junač mladá
Husté rady chrabrých Srbov
Víťazne ovláda.

Ovládala tam tie čaty,
Víťazstvo dobyla,
Tam krvou junáckych Čechov
Tá zem sa skropila.

Tam knieža Neklan koristí
V šiatroch skladov veľa,
Tam na tie bezdušné sivko
Podkýna sa telá.

Razom sivko sa zastaví,
Zarechce a hrabe,
Neklan patrí, a vo tráve
Zbadá dieťa slabé.

To Srbské kniežatské chlapča,
Srbského kniežaťa,
Jehož z poľa prchajúca
Zanechala čata.

To kniežatské dieťa Neklan
Z poľa odobere
A poručí Ďurinkovi
Slušnej opatere.

Lež nešlechetný Ďurinko
Ziskom zaslepený,
Neklanovi sa zavďačiť
Velevraždou mieni.

Päťročné chlapča kniežatské
Na ľad rieky zvábi,
A pod ľadom mu ukázať
Sľúbil ryby, žaby.

Hľa! tu Zbislavko pod ľadom
Patri na tie žaby.
Ni! koľko sa hemží rybiek?
Úsmešne sa šklabí.

Ni! jak sa tie bystré, malé
Rybky čmiria radom,
Hľaďže dolu môj Zbislavko
Tu pod týmto ľadom.

Skloň dolu sa môj Zbislave,
Ďurinko hovorí,
Patri pod tým ľadom na tie
Divné Božie stvory.

Veselo sa hrajú tamto
Bystré malé rybky,
Práve čmirí sa pod nami
Roj hrúzikov šibký.

Skloň dolu, — schýľ ku vode sa
Môj milý Zbislavku,
Sklonil dolu, — v tom Ďurinko
Odoťal mu hlávku.

Jedným úderom sekery
Však nespadla hlávka,
Na to nožom tú hlavenku
Odrezal Zbislavka.

A zavinúc tú hlavenku
Do šatky, — do Prahy
Šiel k Neklanovi sťa by mu
Niesol poklad drahý.

Úfajúc sa značným darom
Pred knieža sa staví,
K Neklanovi lichotive
Velevrah ten vraví:

Často malá iskra v dome
Vyblkne v požiary,
Ktorá čestné knieža moje
Nádeje ti zmarí.

Takú iskru ja som zhasil
O nejž dám ti zprávu, —
Rozvine šatku a decka
Ukáže mu hlavu.

To hľa je hlava Zbislava
Iskra zlého prameň,
Tú zhasil som driev než v ríši
Z nej vyblčal plameň.

Zhrozil Neklan sa nad skutkom,
Knieža Neklan sloví:
Podliak! čos ty odťal hlavu
Svojemu pánovi?

Neni slušno tebe katom
Byť svojeho pána,
Kniežaťa mordovať nenie
Vlastnosťou Slovana.

Osoba kniežaťa musí
Každému byť svatá,
Ty môhol si zamordovať
Tak nevinné dieťa?

Hnevom rozpálený Neklan
Slzí tok vycedí,
Strasťou naplní mu dušu
Skutok tak škaredý.

Ničomníku! vetí Neklan
Však za službu každú,
Musíš vziat i ty odplatu
Za ohavnú vraždu.

Zo troch smrtí vyvoľ jednu
Si dľa vlastnej vôle;
Abo zhodíš sa z tej skaly
Do priepasti dole;

Abo mečom sa prebodneš
Ničomný hriešny pes;
Abo sám sa na ktorý chceš
Strom dľa chuti obes.

Vyvolil posledný spôsob
Si ohavnej smrti;
Neklan velí: ničomník ten
Nechaj sa zaškrtí!

A zaraz porvali sebou
Jeho kati dvaja
A Ďurinku najbližšieho
Odviedli do hája.

Tu podali provaz jemu,
Tej ničomnej pleve,
By dľa chuti zavesil sa
Na ktorom chce dreve.

A Ďurinko dlho hľadá,
Každý strom obchodí,
Lež žiaden sa k vyvedeniu
Zámeru nehodí.

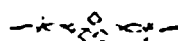
Avšak konečne u jednej
Jalši sa zastaví,
A na jalšu tú vylezúc
Stryček si napraví.

Tu tak dlho privazoval
Na krk pevnú slučku,
Až konečne na tej jalši
Vyseť ostal v skutku.

A tá jalša, kým len stála
Dobrí ju ľudkovia,
Voždy smiešne nazývali:
„Jalša Ďurinkova.“

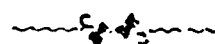
* * *

Oj dobre ti tak Ďurinko
Vrah bez haňby, studu,
Tak každého zradcu, vraha,
Obesiť na vŕbu.

ZÁVET.

Aj vy! krásne polia, luhy, úhory, pestré
pasienky,
Rozkošné rodné nad svety ľúbe kraje,
Tatry slovenské aj vy rodáci a umky milostné
Dobre sa majte, — s Bohom! — i svete
márny s Bohom!

VYSVETLIVKY.

---

[1]) Math. c. 11. v. 21—22.

[2]) Fridek, pútnické mesto v rakúskom Sliezku, ktoré od Místek-a, takže mesto ale už v Morave, iba voda delí, tak jako Pešť a Budín Dunaj.

[3]) Polesný = Förster, metafora = Bôh.

[4]) Val = násyp.

[5]) Šumný Jób.

[6]) Matthaeus Dominus Vagi et Tatrae.

Adam Vanoch.

Roľník, slovenský a latinský básnik. Narodený koncom minulého stoletia vo Sverderníku, obci horno-trenčanskej, na pravom brehu Váhu, blízo Žiliny, zo sedliackych rodičov. Pôvodne mal sa venovať duchovnému stavu, a k tomu cieľu študoval theo-

logiu v Nitre. Zaľúbiac sa do dvoch iskrenných očiek sedliackej device v rodinnej obci, zanechal študia, oženil a osadil sa vo Svederníku, obliekol huňu a sedliacky kroj, venoval sa napozatým roľníckemu stavu. Často za pluhom básneval, a latinské jeho básne sú klassické, plynné, ľubozvučné sťa Virgila a Ovidiusa. Najviac básneval však v zošlejšom svojom veku v očadenej chyži na peci, trasúcou od staroby rukou, čo na jeho rukopisoch dôkladne poznať sa dá. Četné jeho latinské a slovenské poetické práce roztrúsené nachodia sa u mnohých ctiteľov Vanocha, ktorí osobne so slávnym básnikom obcovali. Menovite vätšina jeho pozostalých rukopisov nachodí sa u dôst. p. Štefana Závodník, dekana a farára v Pružine, ktorý na ten čas súc Veľko-divinským farárom (Svederník filiálka farnosti Veľkodivinskej), od umierajúceho pevca obdržal darom pamätné rukopisy Ad. Vanocha. Zomrel Adam Vanoch v rodinnej obci vo Svederníku roku 1849, pohrebený na tamejšom cintery. Dôst. p. Št. Závodník zo sosbieraných milodarov, vystavil na tomže cintery

ovenčenému pevcovi skrovný kamenný pomník. Na pomníku napísané stoja latinské verše, ktoré nebožtík spevec sám si na náhrobník složil. Pamätné tieto verše lzä čítať, jako znejú:

Pierides, patriique Lares et rura valete!
Corruit exanimis, gloria vestra Vanoch!

Jánošík.

Povestný slovenský Cartouche, jehož lúpežnícke dobrodružstvá po dnes v povesťach ľudu žijú. Povestný lúpežník tento v horách podtatranských, žil na začiatku 18. stoletia a narodil sa v Ťarchovej, v hornotrenčanskej župe, blíž Varína, zo sedliackych rodičov. Bol jediným synom, driečny a veľmi schopný, pre ktorú príčinu a zvlášte na náradu jakéhosi bratranca, ktorý bol kdesi pri Trenčíne farárom, venovali Janka chudobní rodičia duchovnému stavu. Za to poslaný bol Jánošík kdesi do škôl, čo jednak neľúbilo sa zemskému panstvu, jehož poddanými boli Jankovi rodičia, v obave, že jestli Jánošík stane sa kňazom, panstvo jednoho poddaného utratí. — Keď Janko v školách s pro-

spechom dorástal a mal už 21 rokov, ochorela jeho matka, ktorá zažiadala si ho pred smrťou videť. Otec hneď poslal jednoho posla do škôl za synom, ktorý sa o pár dní navrátil do domu otcovského. Priam vtedy boly roboty okolo sena. Po dlhších dážďoch sa naraz vyčasilo a panstvo náhlilo jako len môhlo s prácami polnými. Prišiel hajdúch panský aj na nášho starého gazdu vyháňať na panské, priam, keď žena jeho najhoršie bola a so smrťou bojovala a čo viac aj žiakovi rozkazoval dostaviť sa v čas ráno na poriadok. Ale syn rozľútený ňad chorou matkou málo vedel, čo hajdúch chce a rozkazuje. Cez noc bola starká horšie a horšie, ale predca nezomrela. Ráno gazda nevedel si poradiť, ísť či neísť? ale, poneváč voždy panské roboty svedomite vykonával, nazdával sa, že mu tento raz — keď žena jeho so smrťou bojuje — prepáčené bude premeškanie poriadku panského. O poludni prišli znovu hajdúsi s veľkým krikom a hrmotom vrútili sa do chyže, poviazali otca i syna a zavliekli oboch do kaštiela až na tretiu dedinu. Tu už čakali na nich

dereše a zo dvadcať vyberaných lieskovíc. „Veď vás ja naučím poriadku!“ volal zemský pán a dal jich priviazať na dereše. Zemský pán si dal stoličku doniesť a fajku; sadnul a zapálil si, preložil krížom nohy a povedal hajdúchom: „no teraz bite, a ty dvorský čítaj, aby sa jim úplne sto palíc dostalo.“ Starý sedliak sa svíjal jako červík, ale všetko darmo. To všetko nezmäkčilo srdce pánovo, lebo dávno mal jed na sedliaka tohto, preto, že zo syna kňaza vychovať chcel. „Veď ja ťa vyučím kňazstvu,“ dudral s opovržením, hľadiac na dereš, na ktorom mladý študent priviazaný ležal; ale žiak náš, keď videl, že otcove prosby a sľuby neosožia nič, zaťal zuby a ani slova nepovedal. Naraz — na znamenie pánom dané — zahvižďaly dve lieskovice v povetrí a nastalo bitie, palicovanie otca i syna. Ešte polovicu neľudského trestu nevydržal a starý sedliak zamdlel. Jedon hajdúch vylial putňu vody na neho. Prišiel k sebe. Palicovanie išlo ďalej. Zase zatíchnul, zas ho obliali, zas trochu prišiel k sebe. Krv už cíckom tiekla dolu derešom a pán len

napomínal, aby hajdúsi dobre bili. Starý neborák zase zatíchnul, zas ho obliali, ale sa jim nebnúl; vyliali naň ešte dve putne vody — nič; nepohnutý ležal, lebo neborák — zomrel.

Syn vydržal svojich sto palíc, no ale tiež neveľmi vládal sebou po nich. Potom pán dal zapriahnuť do hnojového voza pár volov, vrhli naň otca i syna, a zavezúc jich domov, hodili do chyže, z ktorej jich boli priviezli. Stará žena ešte žila síce, avšak nie dlho; čo tuná videla teraz, to i ju dorazilo — o pár hodín i ona zomrela.

Syn sa ešte v ten deň vykradnúl von z dediny medzi vrchy a skaly. Vzal si na pár dní chleba a syra, skryl sa v jednej jaskyni, pokým sa celkom nezotavil. Potom vzal valašku a išiel po zboji, pánom brať a chudobným dávať, a tak stal sa z neho ten vychýrený zbojník — Jánošík.

Po čas svojich lúpežníckych dobrodružství zbíjal a žil v horách; žiakom meral súkno od buka k buku, bohatým bral a chudobným dával, až napokon aj on doskákal. Frajerka ho zradila. Lapili ho a

s niekoľkými najhlavnejšími druhami (kapitáňmi), obesili na Lykavskom zámku *). Keď Jánošíka najprv za rebro obesili, prišiel mu pardon, ale on povedal pánom: „Keď ste ma upiekli, už si ma aj zjedzte." No povedal ešte i to, že jak zase zle bude, že vraj ešte raz príde, a potom že nám bude, jako nám nikdy nebolo. Výňatok z brošúry „Jánošík" sošit I., vydal Ján Nep. Bobula.

O odvážlivosti, chytrosti, pri tom ale i dobrosrdečnosti Jánošíkovej povedá si po dnes ľud slovenský mnohé príbehy, ktoré obšírne opísané sú v knižke: „Slovenští veršovci," od B. Tablice v (Skalici r. 1804), v II. sošite Jána Nep. Bobulovej brošúre „Jánošík."

Kamenný mních.

Na ľavom brehu Váhu asi hodina cesty od Žiliny oproti starobylému mestečku Bitča, vypína sa na vysokej skale vystavený, ale zborený hrad Hryčov. Dľa starého podania

*) Hlavní lúpežnícki dobrodruhovia Jánošíkovi boli: Surovec, Ilčík, Adamčík, Hrajnoha, Potúčik, Uhorčík, Garaj, Tarko, Mucha, Ďurica a Michalčík.

mal ho vystaviť istý Kilian, kastellán a majiteľ oproti na druhej strane Váhu vystaveného hradu bitčanského. Po tomto vládal na Hryčove rytier Lahar, jehož pokolenie v prvom smysle slova „faustrecht,“ či lúpežnícke remeslo sprevádzali na Hryčove, ktorý sťa dajaké orličie hniezdo chránil jich pred každým útokom. Keď posledný Lahar z pokolenia mužského bezdetný zomrel, ostala na Hryčove jeho pozostalá vdova, o jejž ruku uchádzal sa Franko Thurzo, pán súsedného hradu Lietavského, verbujúc o jej ruku viac zo zysku, nežli z lásky, — aby tým Hryčovské pánstvo ku svojemu pripojiť mohol. Laharova súc už obstarná, nijako nechcela privoliť k manželskému sňatku, — že ale po uši zamilovaná bola do Thurzu, — adoptovala ho, to je: prijala za vlastného syna, učiniac ho dedičným majiteľom Hryčova. Lež nevďačnú kukučku prijala do hniezda. Thurzo zunoval čakať na neistú smrť svojej dobroditeľky, — a mladému šuhajovi nechcelo sa dvoriť starnúcej matrone. So sluhami vošiel v noci do komnaty, kde Laharova spala, odvliekol ju do väže

a zamknul do pivnice, z kadiaľ živí nedoslúchli jej plaču. Ráno oznámil v zámku, že sa Laharova blázni. Lež nešťastník stal sa tým samým väzňom; lebo musel stále bývať na hrade a strážiť nad nešťastnicou, aby tým jeho zločin nevyšiel na svetlo. V dlhoročnom väzení nešťastná Laharova mnohé horké slzy vylievala nad svojím osudom a zaklínala v zúfalstve tyrana, ktorý jej lásku tak hanobne odmenil. Raz nočnieho času v pľuhavej slote prišiel ku zámockým vrátam mních, klopajúc a prosiac o prístup o skrovnú almužnu. Lež na darmo klopal, na darmo bláhal u vrát. Konečne osopil sa Thurzo na mnícha a surovou hrozbou odkázal mnícha na hľadanie inšej si nocľahy. — Tu sklamaný mních zahrozil Thurzovi a vytýkať mu počal nešeredný zločin, ktorý na svojej dobroditeľkyne spáchal. Tým ešte viac rozdráždený Thurzo, dal kroz sluhov mnícha vysúriť z brány a zahnať od hradu. Lež nastojte! ráno čo vidia? — ráno u vrát stojí skamenelý mních! Thurzo dá ho kladivami potĺcť; lež na druhé ráno zas len stojí u vrát ten istý kamenný mních.

A sto ráz ho rozbijú, lež sto ráz a zavše staví sa u brány ten istý kamenný mních. Strach a zúfalstvo napadlo Thurzu a zámockých sluhov. Teraz nedá sa zločin viacej tajiť. Teraz oslobodiť treba nešťastnicu z väzenia a napraviť krivdu na Laharovej spáchanú. Beží Thuzo i so sluhami vyslobodiť z väzenia nešťastnú vdovu, lež nový smutný výjav objaví sa zrakom jejich. Laharovu bezdušnú našli v žaláre ležať. Na to opustil Thurzo i sluhovia hrad, od ktorého času spustnúl Hryčov až sa zmelnil v spustlé rozvaliny. Ale kamenný mních posiaľ stojí u vrát, pripomínajúci smutnú udalosť túto, ktorá posiaľ zachovala sa v povestiach ľudu.

Neskôr prešiel Hryčov do majetku kniežatskej rodiny Eszterházovskej, od ktorých v posledných časoch Hryčov s Bitčanským a Strečňanským panstvom odkúpil rytier Leopold Popper, terajší majiteľ jeho.

Dumka na rumoch kláštora Zoborského.

Na východnej strane od Nitry rozťahuje sa vinorodné pohorie Zoborské, čiastka to

karpatskej vrchoreťazi. Tu asi hodinka od Nitry v sred lesnatej húštiny, v malebnom zátiší, kryjú sa pozostalé rumy nekdajšieho kláštora, jehož založenie pričíta sa sv. Štefanovi, kráľovi uhorskému, ktorý tu pred koncom svojho panovania vystavil bol samostan pre mníchov z radu sv. Benedika, terajšic titulárne opátstvo sv. Hippolyta na Zobore.

Samostan tento kroz benediktínov obydlený dosť skoro zaniknúl. Neskôr na tom istom mieste založil znovu samostan nitriansky biskup Blažej Jáklin, slob. pán z Elefantoviec, odovzdajúc ho večnou mlčanlivosťou sa odznačujúcim mníchom Camaldulenským, ktorých zakladateľom bol sv. Romuald z krve kniežat Ravennanských. Vynikali tu v staršej dobe obzvláštnou svätosťou dvaja slovanskí mužovia, pochodiaci z Polskej, totižto sv. Andrej Svorád (Zvërardus) a sv. Benedik, tento poslední mučennícku smrť podstúpiac na Skalke blízo Trenčína. Rád kamaldulenských mníchov zotrval na Zobore až do roku 1782. V tomto roku cisár Jozef II. s inými samostany

i kláštor Zoborský zotrel. Zodvihujúci dekrét cisársky shromaždeným mníchom bol dňa 9. apríla 1782 predčítaný. Vidz. Episcopatus Nitriensis ejusque Praesulum Memoria. Posonii 1835.

Matúš Trenčiansky.

Báseň táto vypracovaná je na základe výborných historických úvah o Matúšovi Trenčanskom kroz Viliama Pauliny - Tótha, v Besiedkach sv. III. Predpokladám tu laskavé dovolenie vysokoučeného pána pôvodcu, daktoré výňatky doslovne uviesť.

Svätopluk I., kráľ Velikej Moravy, ktorý v Stolnom Belehrade dal bol okolo r. 892 svojej države vtedajším okolnosťam primeranú a na vôli národa osnovanú ústavu, zomrel 10. mája 894, a zanechal troch synov: Mojmíra, Svätoboja a Svätopluka II. Veľkomoravská država záležala, za Sväťoplukovho panovania, zo troch na základe vyše spomenutej ústavy úplne samostatných, len velekňazovou čili kráľovou osobou spojených marchií alebo okolí. Tieto tri okolia menovali sa:

1. *Pannonia* medzi Dunajom, Ľutavou a Sávou, s veľkokniežacím sídloviskom Stolným Belehradom.

2. *Čierno Uhorsko*, záležajúco z kraju zátisského z čiasti Sedmohradska, s kniežacím sídloviskom na Marušove, pozdejšie v Kniežacom-Belehrade (Gyula-Fehérvár.)

3. *Biele Uhorsko* alebo terajšie Slovensko medzi Tatrami a Dunajom až po Teplú, Tisu, Zaďvu z jednej a Moravu z druhej strany, s kniežacím sídloviskom v Nitre.

Každá táto marchia alebo krajina (okolie) mala svojho osobytného kňaza, a síce marchia pannonská velekňaza, čili kráľa, a druhé dve marchie údeľných kňazov, ktorí velekňazovi údelnú prísahu (Vasalleneid) skladali; každá marchia mala svôj osobytný zákonodarný sbor, svoje vlastné zákony, vojsko atď.

Starý kráľ Svätopluk tieto tri marchie medzi svojich synov, na základe Belehradskej r. 892 vydanej ústavy podelil. Velekňaz Mojmír dostal Pannoniu, údeľný kňaz Svätoboj Čierno Uhorsko a údeľný kňaz Svätopluk

dostal Bielo Uhorsko, čili naše terajšie Slovensko.

Ale medzi týmito synami nie priam panovala shoda. Závisť medzi bratmi zaviedla spory o veľkokniežatský prestol, na ktorý rád by bol nastúpil najmladší brat Svätopluk, údeľné knieža Bielo-Uhorské. Mojmír spojivší sa so Svätobojom, porazil nitranského Svätopluka a jeho marchiu si rozpoltili. Mojmír odmeniť sa chcejúc i pomáhajúcim mu Maďarom, dal Árpádovmu synovi Zlatoňovi svoju dcéru za ženu, — a po odstránení Svätoboja — i údeľné kniežatstvo Čierno-Uhorské; po smrti Mojmírovej ale Zlatoň dedictvom i velekniežatský pannonský prestol obsiahnul a jak on, tak i syn jeho Tokyš (Toxus) nad spojenými marchiami Pannonie a Čierno-Uhorska panoval. Po Tokyšovi nastúpil veleknaz Gejzo. Po Gejzovi syn jeho Svätý Štefan. Tu vzniknúl zase asi taký rodinný spor, jako roku 895 medzi synami veľkého Svätopluka.

Spomenuto bolo, že okolo r. 930 rozčesnutá bola marchia Bielo-Uhorská na dve časti, v ktorých tiež údeľní kňazi patričných

panovníkov vladárili. Takýto údeľný kňaz bol za časov Štefanových kňaz Ctibor, ktorý v Nitre sídlil, ale poneváč marchiu svoju cudzími vojami naplňoval, snahy západnej (latinskej) cirkve úsilne podporoval a t. p. znikla v slovenskom národe myšlienka, holdovať Sv. Štefanovi, pod výminkou, jestli by naklonený bol, obnoviť ústavu Veľkého Svätopluka a ju slavnostnou prísahou potvrdiť.

Sv. Štefan bol velice ochotný ústavu túto obnoviť. Ustanovil Joba údeľným kniežatom Bielo-Uhorským, dal mu svoju sestru Šaroltu za ženu a v Nitre potvrdil prísahou práva marchie Bielo-Uhorskej, jakožto údeľného kniežatstva, na ktoré práva odvolali sa potom ešte i r. 1222 bielouhorskí veľmoži. A touže prísahou stvrdené drievne ustanovizny, boli tou osou, okolo ktorej točila sa veškerá činnosť Matúša Trenčanského.

Mýľna je mienka tých, ktorí sa nazdávajú, žeby sv. Štefan bol nejakú novú ríšu s novou ústavou založil, to nestojí; — Sv. Štefan len obnovil ústavnú državu Veľkej Moravy a dal jej iné meno. I to je mýlne,

že by bol Sv. Štefan krajine dajakú novú ústavu udelil; to tiež nestojí; Sv. Štefan jedine drievnu, v Stolnom Belehrade r. 892 vydanú ústavu kráľa Svätopluka obnovil a utvrdil, bo *decretum S. Stephani* do smyslu docela súhlasí so Svätoplukovou ústavou, ktorú juhoslovanskí kronikári spomínajú. A tak, jako za časov I. Svätopluka Veľko-Moravská država, celkom tak pozostávala i za časov Sv. Štefana Uhorská država z tých istých troch marchií: z Pannonskej, Čierno- a Bielo-Uhorskej.

Tento poriadok trval po Štefanovej smrti ešte vyše dve sto rokov. Nasledovne za panovania kráľov z krve Árpádovskej nebolo v Uhorsku takej územnej celistvosti aká je teraz, a politickú jednotu len spoločná osoba velekňaza, čili kráľova tvorila; bola to föderacia v troch samostatných marchiach Uhorska osídlených rôznych národov. Podrývať tieto základy počala hierarchia západnej cirkve, ako moc, proti východnej cirkvi postavená. Za času panovania poslednieho Árpádovca, na cirkevňom poli centralisacie uhorskej, državy už celkom

prevedená bola; politická avšak veľmi pomali kľuvala sa; teprv mladý Karol Robert, vedený vlivom kňazstva, dal sa dejstvovať na jej úsilnom prevedení. Nastal zase ten istý boj, ktorý už r. 907 a r. 1002 vedený bol za drievnu ústavu državy a proti nej. Na tejto strane za centralisaciu stál Karol Robert s kňazstvom, na tamtej čiernouhorský kňaz Ladislav Opor a náš slavný Matúš, syn Petrov z rodu Čáka, narodený r. 1243. Z pod Matúšovej zástavy idea föderatívneho Uhorska, duma o podunajskej obci ešte raz zažiarila krásnym svetlom svojím od Tatier k bielemu Dunaju, no pri Rozhanovcach žiara tá jedným úderom zhasla, zanikla! — Či len na čas, na päť, šesť storočí a či na veky? to sám pán Bôh vie.

Za tú teda drievnu ústavu kráľa Svätopluka obnovenú kroz Sv. Štefana, za föderatívnu ústavu uhorskej krajiny, jako aj na obranu východnej kroz sv. apoštolov Cyrilla a Methoda hlásanej cirkve Kristovej, ktorú vytlačiť mala západnia latinská cirkev, zdvihnúl mocné rameno svoje Matúš Trenčanský proti náhončímu Karolovi Robertovi

a postavil naproti nemu svoje bojovné zo Slovákov bieluhorských zostavené šíky na poli Rozhanovskom. Slavní prívrženci jeho boli Felician Sáha (Záč), Donč, Omodej, Deržislav a iní. Kroz zradu niektorých svojich prívržencov utratil Matúš bitku u Rozhanoviec, s nimž i poslednia iskra bývalej slávy a pamiatky drievnej bieluhorskej marchie zhasla. Omodej, Sáha, opát Štefan zo Skalky, syn Matúšov Ivan a jeho dcéra Margita vydatá za Deržislava; spevec Štefan z Rudiny a iní sú historické osobnosti, o níchž v klassických už hore vyše spomenutých Besiedkach p. Vil. Pauliny-Tótha dočítať sa možno, za ktoré výborné historické pojednanie, klassickým perom pána pôvodcu písané, tuto najhlbšiu vďaku svoju a celého národa skladám.

Krvavé lázne.

Na pravom brehu Váhu blízo Nového Mesta, leží mestečko a zemské panstvo Čachtice, od ktorého asi štvrť hodiny na západ vypína sa na vysokej skale hrad tohože mena, teraz ovšem, jako všetky hrady

Považskej doliny už iba len rumy a holé múry. Pamätný je hrad tento i z toho, že za času Matiaša Korvína povestný lúpežník Švehla na hrade tomto v tmavej temnici strážený bol. Kráľ Žigmud daroval hrad a Čachtické panstvo rodine Orságovskej. Po vymretí rodu Orságovho pripadly Čachtice pokladnici kráľovej. Maximilian II. zamenil Čachtice s Uršulou Kanižay za hrad Kanižu. Uršula Kanižay vydala sa za Nádaždyho; jej syn František Nádaždy pojal si za manželku márnu a povestnú pijavicu Alžbetu Bátory, ktorá k zachovaniu svojej telesnej krásy dala si strojiť lázne z krve pannenských devíc. Na pomoci boly jej dve čertovské baby a sluha Ficko, jejíchž pomocou ľudský vampýr tento vyše tri sto nevinných devíc strašne mučily, krvavé lázne strojili, v jejíchžto krvi márna Bátorkiňa sa kúpavala. Náhodou stalo sa, že keď na podivný spôsob zmizla istá dievčina, jej milenec vypátral jakosi strašný zločin, utiekol do Požoňu, kde práve r. 1611 krajinský snem zasedal, a Jurajovi Thurzo na ten čas krajinskému palatínovi celý zločin a nahosť

bestialnej Bátorky odokryl. Palatín Thurzo dal bez meškania vyšetrovanie zaviesť, následkom ktorého pomocníci Bátorkiny odpravení, Bátorka do žalára uhodená bola, v ňomž po troj ročnom väzení, prv nežli by zaslúžený trest bola prijala, — zomrela. Povesť ľudu praví: že Bátorka za živa zamurovanou bola. Na Čachtickom panstve po dnes jestvujú murované podzemné chodby (pivnice), kde Bátorka z nevinných obetí oné krvavé lázne si strojila. Oné krvavé lázne nie sú fabulou, ale skutočná historická pravda, a písateľ týchto riadkov osobne navštívil pamätné oné chodby, v níchžto Bátorkiňa svoje strašné lázne strojila. — Ženský vampýr tento zanechal jednu dcéru Katerinu, ktorá sa vydala za Juraja Homonnayho. Teraz hrad a panstvo Čachtické náleží hrabiacemu rodu Breuner-ovskému. Výňatok z „Malerische Reise am Waagflusse“ von Alois Freiherrn v. Mednyánszky.

Ďurinkova Jalša.

Srovn. Hájka r. 872 a Pelclova Kron. I. str. 121. „Mezi jinými kořistmi v Lu-

čanském knížetství Čechové také syna Vlastislavova (Hájek jej jmenuje Zbislavem) pacholátko nevinné (dle Hájka 5 leté) našli. Kníže Neklan dítě nějakému Srbu Ďurink řečenému poručil, aby ho spravoval a choval, až by rozumu dospělého sám dožil. Ďurink slepou žádostí jsa podveden, umínil toho sobě svěřeného mládenečka zabíti, domnívaje se, žeby tím Neklanovi vděčnou službu učinil. Zimního času pojal ho sebou na led řeky, řka k němu: pohleď, kterak tu pod tým ledem jest mnoho ryb. Tu on pokleknuv na kolena hlavu ke hlubině skonil, aby ty ryby spatřil. Nešlechetný a zrádný Ďurink vyňal sekeru bradatici, tomu pacholátku hlavu utal, avšak že jí jednou ranou neztal, vyňav nůž, ostatek dořezal. Hlavu v prostěradlo obvinul, šel do Prady, doufaje, že bude od Neklana velikými dary obdařen. A když přišel na hrad Pražský, řekl: Ctné kníže! znáš, že jedna jiskra v domě zanechána, veliký vzbuzuje oheň. Tu jiskru já jsem zhasil. Syn Vlastislavič, byť došel mužského věku, jistě by mstil smrti otce svého. To pověděv, vyňal a na stůl položil hlavu ještě

krvavou. Zhrozil se kníže Neklan a řekl: zločinče! tobě nebylo slušné pána svého úkladně zamordovati. Ale že si se domníval za takový skutek ode mne dary vzíti, tento dar a milost chci tobě učiniti: z tří smrtí jednu sobě vyvol: aneb skoč po hlavě z vysoké skály, aneb se svým mečem probodni, aneb se sám svou rukou na stromě oběs. I zvolil sobě oběšení. Tu jsou jeho popra - cové hned pojali a jemu to na vůli dali, na kteremžbykoli dřevu chtěl se pověsiti. Ďurink dlouho chodil, na každý strom vzhlédaje, ale žádné se jemu trefiti nemohlo; až potom vstoupiv na jednu olši, tu se dlouhou chvíli přivazoval tak, až se vždy oběsil, ta potom jak dlouho tu podle cesty stála, vždycky Ďurinkova olše slula. Kollárov výklad ku „Slávy Dcére."

MENOSLOV

pl. t. pánov predplatiteľov.

	výt.
Bačkor, piarista vo Svatom Juri (Szent György)	1
Bačkor Olga v Klaku	1
Bálent Štefan, ev. farár v Beckove	1
Bánik Julaj vo Zvolene	1
Barbierik Titus, medik v Budapešti	10
Bavorovský Jozef, merník v D. Kubíne	1
Bednarczyk E., były oficier wojsk polskich w Borszczowie	1
Bencúr Michal v Rožňave	1
Bielek Karol v Kys. Nov. Meste	1
Bilovesky Andrej, mešťan v Bardiejove	1
Bodorovsky Samoslav, notár v Baňskej Bystrici	1

	výt.
Bogdanowicz Michał, obyw. w Dźurynie	1
Bôrik Karol, okr. notár v Beckove....	1
Bôrik Ludmila v Beckove	1
Bôrik Olga tamže....................	1
Bôrik Vilhelmina tamže..............	1
Borkowski w Przemyślu..............	1
Bothár Danko, štud. gymn. v B. Bystrici	1
Botto Ján, merník v B. Bystrici	1
Brodowicz Józef w Nadwornie........	1
Br. Brunicki Józef w Stryju..........	1
Brzozowski Ignacy we Lwowie........	1
Budaváry Jozef, piarista v Segedíne...	1
Bujnák Andrej, notár vo Velkej Vsi ..	1
Burzáński, ksiądz w Stryju...........	1
Cablk Štefan, notár v Oroslâni	1
Černo Bohumil, stud. politechnik v Prahe	1
Chelmecki ksiądz, posel do rady państwa i na sejm w Krakowie........	3
Čipkay Ján, statkár v Brezne.........	1
Cirkevno-lit. škola slov. v Ostrihomskom semenisku......	1
Čobrda P., farár v Smrečanoch	1
Czosnowska obywatelka w Horodynczu pod Załościami....................	1

	výt.
Daněk Jozef, sládek v Chlumci	1
Dimel, ksiądz proboszcz w Dubieku ...	1
Dmuchowski Wołaszczakiewicz w Przemyślu	1
Dohnáni Ludevít, pravotár a statkár v Trenčíne	1
Dręgowski Zygmund w Stryju	1
Drozdowski urzędnik koleji żelaznej w Przemyślu	1
Dulęba Bronisław urzędnik we Lwowie	1
Epstein Mikołaj, literat we Lwowie ...	3
Erdelsky Michal, ev. farár v N. Meste nad Váhom	1
E. Z. w Stryju	1
Federowicz Władisław, obywatel w Oknie pod Grzymałowem	5
Filo Matúš, kupec v Beniciach	1
Galbavý Ján, kat. far. v Jablonove	1
Gamski w Przemyślu	1
Giller Agaton, literat we Lwowie	1
Goldperger D. v Brezne	1
Goldperger Emma v Łuboreči	1
Grf. Gołuchowski Artur w Losiaczu ...	5
Gralewski Mateusz, literat w Krakowie.	1

výt.

Grossmann Ludevít, gymn. prof. v B. Bystrici 1
Grossmann Ladislav, pravotár v B. Bystrici 1
Grzeszowski Hippollyt w Stryju 1
Habura Franciszek, professor gymnazyalny w Tarnowie.................. 1
Hanik Karol w Buczaczu 1
Hanzlík Andrej, pravotár v Radvani... 1
Dr. Helcelet ve Vyškove na Morave ... 1
Hoblík Jozef, bohoslovec v centrálnom semenisku v Budapešti 1
Hodža Ján, theolog vo Viedni 1
Hodža Jozef, ev. farár v Radvani 1
Holuby Gustav, ev. farár v Lubine 1
Hosenberg Andrej, kupec v Nov. Meste nad Váhom 1
Dr. Hurban Jozef Miloslav, ev. farár v Hlubokém 1
Hurban Svetozár, pravotár v Skalici... 2
Hyroš Štefan Mik. kat. far. vo Sv. Michale 1
Izák Gustav, pravotár v Kláštore pod Zniovom 1

výt.

Jakubowski Adam, rzeźnik we Lwowie. 1
Janovec Štefan v Revišňom 1
Jaroszyńska Józefa w Hnidewie pod Olejowem 1
Jurenka Samoslav v Myjave 1
Kačic Pavel, učiteľ a org. v Bošáci.... 1
Kállay Adolf, prav. v Lipt. Sv. Mikuláši 1
Kállay Ján sędzia powiatowy v Złoczowie 2
Kaura Čenek, stud. archit. vo Viedni.. 1
Kello J., ev. far. v Bardiejove 1
Kieroński Alexander, ksiądz kapelan w Nowosiółkach pod Złoczowem 1
Kmeť Andrej, kat. far. v Krnišove 1
Koczyndyk we Lwowie 1
Kodl Ján, stud. ing. vo Viedni 1
Kollár Martin, klerik v B. Bystrici.... 2
Koppa Daniel, ev. učiteľ v Radvani ... 1
Dr. Korauš v Kláštore pod Zniovom .. 1
Kordošova Ružena v Levoči 1
Koričanský Gustav, theolog vo Viedni. 1
Kostecki Platon, współredaktor „Gazety Nar.“ we Lwowie.................. 1
Kostecki w Przemyślu................ 1
Kozelnický Ján, hlav. notár v Brezne.. 1

	výt.
Kozłowski M. w Przemyślu	1
Krajčovič Štefan, ev. učiteľ a org. v Beckove	1
Král w Truskavcu pod Drohobyczem	1
Králik Aloys, apatekár v Doln. Kubíne	1
Kramár Miloš, merník v B. Bystrici	1
Krno Andrej, farár v Čerečanoch	1
Krasiński, urzędnik kolei żelaznej w Przemyślu	2
Križan Karol, ev. far. a senior v Zárieči	10
Krzeczunowicz Kornel, poseł do rady państwa i na sejm we Lwowie	2
K. Štefan w Neapolu we Włoszech	1
Kubaszek Jan ksiądz, kooperator w Brzozdowcach	1
Kučera, stud. ingin. vo Viedni	I
Kudrna J., stud. archit. vo Viedni	1
Kulišek Miloslav, pravotár v N. Meste nad Váhom	1
Krátky, stud. ingin. vo Viedni	1
Br. K. v Uhrách	1
Laciák Milina v Horn. Tisovníku	1
Lange Ján v Dobronivej	1
Lechnicki Konstantyn w Stryju	1

výt.

Lehocky Belo, pravotár v Turč. Svätom Martine 5
Leška Ján, ev. far. ve Bziucach 1
Liška Karol 1
Liška Malvina, rod. Medňánsky 1
Liška Vojtech vo Viedni 1
Lisowsk Z. w Krakowie 1
Lojko Andrej v Dobronivej 1
Lombardiny Alexander, pravotár v Žiline 1
Lopušný Samoslav, mešťanosta v Brezne 1
Macharski, urzędnik kolei żelaznej w Przemyślu 1
Malatinský Ján, kat. far. v Pobiedine.. 1
Maric w Przemyślu 1
Maróthy Daniel, far. v Ľuboreči 1
Małecki Alexander w Stryju 1
Matkowska Zofia, obywatelka w Dobrowodach pod Monasterzyskami 1
Medňánsky Lud., stud. ingin. vo Viedni 1
Michałowski Henryk Skarbell, w Czerwonogrodzie 1
Milec Ján, pravotár v Žiline.......... 1
Młocki Alfred, obyw. wiejski we Lwowie 3

výt.

Moune, urzędnik kolei żelaznej w Przemyślu 2
Moravec Václav, stud. ingin. vo Viedni 1
Moszczański Michał we Lwowie....... 1
Moštenan Juraj, ev. far. v Orosláni ... 1
Dr. Mroczkowski w Stanislawowie..... 1
Mussil, urzędnik kolei żelaznej v Przemyślu............................ 1
Mutňanský Anton v Doln. Kubíne..... 1
Nádaši A. v Dolnom Kubíne.......... 1
„Naprej,“ slov. akad. spolok v Prešporku 1
Nawarecki Franciszek w Kozłowie 1
Nedobrý Jozef, far. v Častkove 1
Nemčák Ján, kat. farár v Teplej...... 1
Novák Samoslav, far. a senior v Doln. Kubíne 1
Ondrisík Ján, kurát. u sv. Anny v Trenčíne 4
Orságh Jozef, prav. v D. Kubíne...... 1
Otahal T., stud. archit. vo Viedni 1
Pauliny Ladislav, ev. far. v Prietrži ... 1
Pauliny Lad., stud. techn. vo Viedni... 1
Pauliny-Tóth Viliam v T. Sv. Martine.. 1

	výt.
Petrikovič Mikuláš, prav. v Radvani ...	1
Piwczyna Julia, obywatelka w Słobodce leśnej	1
Podlewski Stanisław w Stryju	1
Podlewski Walerian, posel na sejm we Lwowe	2
Dr. Popiel Seweryn w Stryju	1
Postępski Władisław w Stryju	1
Príhoda Ludevít, succentor v Nitre....	1
Radlinský Ignác, prav. v D. Kubíne...	1
Radliński Karol w Stanisławowie......	1
Rehák Štefan, katolícky farár a dekan v Illave	1
Rizner Ludevít, ev. učit. a org. v Zem. Podhradí	4
Roháček Michal, ev. kaplán v St. Turej	1
Romanowski Wit. w Kozłowie	1
Rościszewski Franciszek w Smykowcach	1
Roy August, ev. far. v Starej Turej ...	1
Rúčka Štefan, kat. farár v Bzincach ...	1
Rutkowski Stanisław w Jarosławie	1
Ružiak Ján v Lipt. Sv. Mikuláši	1
Rużycki de Rosenwerth, emigrant w Monachium (Mníchov)	1

vỳt.

Šimko Miloslav, žiak VIII. triedy v Prešove ... 1
Sitko František vo Viedni ... 1
Šittanc Michal, kat. kap. v Drietome .. 1
Sękowski Alexander w Krakowie ... 5
Škripeny Ján, ev. farár v Leštinách .. 1
Škultety Jozef v Budapesti ... 1
Škultety Jozef v Skalici ... 1
Dr. Smutný w Przemyślu ... 1
Sojka, urzędn. kolei żelaznej w Przemyślu 1
Sokolík Andrej v Nem. Lupči ... 5
Grf. Sołtan Michal w Krakowie ... 1
Šoltész Ludevít v Turč. Sv. Martine... 1
Štefanica Jozef, kaplán v Doln. Lipnici 1
Stojałowski, obywatel w Stojańcu pod Sądową Wiśnią ... 1
Šujanský František, kat. farár a dekan v Radvani ... 1
Szczepański Ludwik w Botuszanach na Mołdawie ... 1
Szeligowski, poborca na rogatce Lyczakowskiej we Lwowie ... 1
Świerz Leopold, professor gymnazyalny w Krakowie ... 1

výt.

Grf. S. v Uhrách 1
Tagáni František, kat. farár a dekan v Turzovke........................ 2
Tatarkowska Ludwika w Drahomyślu pod Hruszowem 1
Dr. Temple w Stryju 1
Thomka Karol, kat. učiteľ a organista v Makove 1
Thurzo-Nosicky Ludevít, pravotár v B. Bystrici............................ 1
Tomaja Gustav, stoličný notár v Dolňom Kubíne 1
Treter Hilary, obyw. w Laszkach królewskich pod Glinianami 1
Trokan Emilia v N. Meste nad Váhom 1
Trokan Alexander, ev. farár v Kostelnom 5
Turczyński Emeryk, professor w Drohobyczu.............................. 1
Ubysz, kassjer teatru we Lwowie 1
Vagáč Martin v Starej Turej 2
Valach Ján v Beckove 1
Valášek Gustav, pravotár v Myjave.... 1
Valášek Pavol v Myjave.............. 1

výt.

Veinhengst vo Viedni 1
Wirth E. vo Viedni 1
Wiśniewski Wiktor, były kapitań wojska polsk. z r. 1863 we Lwowie 1
Vlček Jaroslav, gymn. štud. v Baňskej Bystrici 1
Wolski Stanislav, merník v Zem. Lieskove 1
Wróbel Franciszek w Nikłowicach pod Sądową Wiśnią 1
Wysocki Karol, obywatel w Ostobiczu pod Uhnowem 1
Záborsky Jozef, katolícky farár v M. Lieskove 1
Zagórski Włodzimierz, literat we Lwowie 1
Zajmus Vincent, gymn. professor v Ungvári 1
Záturecky Samoslav, far. v Dačo-Lome 1
Zatwarnicki Zygmunt w Stryju........ 1
Zawadzki Józef Światopełk, obywatel we Lwowie 1
Závodnik Štefan, kat. farár a dekan v Pružine 1

výt.

Dr. Zechentner Gustav Kazimír v Kremnici.............................. 1
Zieliński Ignacy, ksiądz proboszcz w Lubeni pod Czudczem.............. 1
Zlatáry Jozef, v Žiline............... 1
Dr. Źuliński Tadeusz, literat i medyk we Lwowie....................... 1
Żupański J. K. księgarz w Poznaniu... 1
Zwolski Juljan w Bryńcach........... 1
Zoch Pavel, ev. far. v Jasenovej 1

OBSAH.